

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Souček L. - Pevnost bílých mravenců.pdb

PDB Name: Pevnost bílých mravencu  
Creator ID: REAd  
PDB Type: TEXT  
Version: 0  
Unique ID Seed: 0  
Creation Date: 30.6.2007  
Modification Date: 30.6.2007  
Last Backup Date: 1.1.1970  
Modification Number: 0

Ludvík Souček  
Pevnost bílých mravenců

## ČLOVĚK Z MĚSÍCE

Zvon tak obrovský, že asi vznikl roztavením a novým slitím všech zvonů světa, se pomalu rozhoupal a naplnil prostor duněním rozechvívajícím zdi domů kovovým třeskem a nesnesitelně pronikavými vibracemi drásajícími sluch. Město se svíjelo pod bičem toho hrozného zvuku, tu a tam se sesula budova v oblacích prachu jak domek z karet. Hejna vyděšených holubů šileně narážela do věží (pokud ještě věže stály a pokud je zvon už nerozdrtil na rudou a šedou změt' cihel, omítky a malty), hledala záchranu v slepých oknech i pod oblouky mostů. Lidé někam zmizeli — snad museli všichni zastávat práci zvoníků u obrovských lan visících od vražedného zvonu.

To všechno ještě nebylo nejhorší. Věděl jsem, že skutečná hrůza teprve přijde, že zvon, říčení domů a požáry, které se už počaly tu a tam objevovat, jsou jenom předeherou, jenom úvodem k čemusi daleko horšímu.

Ale ano, vždyť mě to přece říkal Číňan! Kde se vzal, tu se vzal, pojednou byl zase tady, u mne, pozorně se mi díval do tváře a zřejmě cosi usilovně vykládal, jenomže strašlivé dunění a burácení zvonu spolykalo všechny ostatní zvuky a já se marně a zoufale snažil přecíst mu z pohybujičích se rtu smysl alespoň jediného slova. Ne — nešlo to. Číňan nakonec mávl rukou, jako by se vzdal další námahy, a zmizel tak náhle jako plamen sfouknuté svíčky. Nebezpečí a hrůza se stále blížily. Cítil jsem to v kostech, chvějících se v přívalu kovových zvuků jak ladičky.

Na obzoru, zahaleném jemnou záclonou dýmu z požárů a ozářeném jakýmsi podivným sirným a nemocným světlem, které patrně nepocházelo od slunce zakrytého těžkými mraky, jsem zahlédl pohyb. Bylo to příliš daleko a nedovedl jsem zatím rozeznat, tím méně uhádnout, co se na periférii města, několik kilometrů vzdálené a oddělené ode mne stuhou řeky s několika mosty a mořem střech, děje. Srdce mi však přesto sevřela ledová dlaň. Bylo to zde. Přicházelo to.

Vítr na několik okamžiků rozptýlil kotouče dýmu a já jsem viděl. Zakryl jsem si ústa dlaní, abych potlačil výkřik — což bylo ostatně docela zbytečné, protože zvon by přehlušil i bubnovou palbu —, ale v lebečních kostech jsem slyšel svůj vlastní řev hrůzy, kterému nedokázaly zabránit ani dlaně pevně přitisknuté na rty.

Opatrně, jako by pečlivě hledal cestu mezi požáry v ulicích, zčásti už změněných v trosky, přicházel do města obrovský bílý mravenec, velký jako vzducholod', jako nádražní hala, jako katedrála. Otočil se na místě a věž kostela zasažená jeho tučným tělem se zřítila, jako by pod ní vybuchla nálož. Nesmírná bílá hlava bez očí, zato však s obrovskými kusadly a tykadly, odrážejícími se na obloze proti sírovému přísvitu v mracích, se kývala a kolébala nad nejvyššími střechami jak obludný a neforemný balón. Teď se na chvíli sklonila k zemi, zpola zmizela mezi domy, brzy se však opět objevila s jakýmsi předmětem mezi hroty kusadel. I na tu dálku jsem poznal automobil, rozdrčený a k nepoznání pomačkaný obrovským tlakem. V- příštím okamžiku odlétl, odhozen jediným trhnutím slepé bílé hlavy, narazil na střechu domu, převrátil se a po několika přemetech se zřítil do propasti ulice.

Zvon náhle umkl. Ticho bylo ještě hroznější než dunění. Otočilo ze všech stran, ohlušovalo. Bylo nad vzdáleným praskotem požárů, nad rachotem zřícených budov i nad tlumeným křikem naplňujícím město. Podobalo se houslovému tónu, vyluzovanému nekonečně dlouhým smyčcem.

Bílý mravenec se blížil. Dostal se už k řece, ohmatal mrskajícími se tykadly několik mostů a pak opatrně vstoupil do proudu. Jeho ohyždné bílé tělo, nesené třemi páry nohou, přehradilo řeku jak neforemný jez z chvějícího a pošukávajícího se živého masa. Vlna zdvižená mravencem převrátila vlečný parníček táhnoucí nedaleko odtud loď s pískem. Když voda zalila strojovnu, dolehlo až ke mně syčení páry. Dvě nebo tři postavičky se vrhly do vody a snažily se plaváním uniknout. Loď s pískem se na okamžik vztyčila předí do výšky a pak klesla jak kámen ke dnu řeky mezi změtí trámů a prken z roztržštěné plovárny.

Věděl jsem, že jde o život. Nepodaří-li se mi v několika příštích minutách utéci do bezpečí, přejde mravenec řeku, pár' kroky svých křivých nohou se dostane ke mně, a pak...

Rozrazil jsem dveře. Kdysi tu bylo schodiště — teď jsem spatřil v oblacích prachu jeho trosky. Několik schodů trčelo jak klávesy klavíru pro obry nad propastí, jejíž hloubku jsem nedohlédl. Všude čněly zkroucené traverzy. Zvon zřejmě rozkmital a rozrušil schodiště a jeho dunění přehlušilo rachot pádu.

Naposledy jsem na okamžik vyhlédl z okna. Bílý mravenec se blížil. Hlava s matně se leknuoucími tykadly a odpornými výrůstky podobnými chobotům kolem ústního otvoru zaujímal už celou jednu okenní tabulku. Zdálo se, jako by se ta slepá hlava bez nejmenší stopy po nějakých očích dívala právě na mne.

Podruhé jsem vykřikl hrůzou a vrhl se znovu ke dveřím. Musím se dostat dolů. pryč odtud, co nejdál od bílé přišery. potulující se troskami města, co nejdál od požáru, od zvonů bořících celé ulice, i od ticha pokrývajících teď město jako neprodyšný poklop.

Zachytil jsem se pokroucené traverzy a spustil se na několik zbylých schodů. Opatrně, špičkami bot jsem zkoušel jejich pevnost. Pohybovaly se sice v popraskané zdi s tichým skřípěním, ale vydržely. Jiná traverza mně pomohla sestoupit o dalších několik metrů. Zde však už nezbylo ze schodiště takřka vůbec nic, jen zábradlí z tepané železné mříže, kývající se nad změtí rozdrčených trosek, nakupených hluboko pode mnou.

Musím to dokázat! Právě proto, že to je nemožné, to musím dokázat. Každým okamžikem může nesmírná bílá hlava vrazit jak beran do domu, vlastně do toho, co z domu zbylo, a pohřbit mne pod troskami. Odhadl jsem vzdálenost, dělicí mne od nejbližšího zkrouceného kusu zábradlí, a skočil. Při odrazu se schod, na němž jsem stál, vylomil ze zdi a s dutou ranou dopadl na dno šachty — snad proto jsem nedoskočil tak daleko, jak by bylo třeba. Levá ruka vůbec zábradlí nedosáhla, pravou jsem se zachytil prsty. Zábradlí se rozkývalo jak bláznivá houpačka. Věděl jsem, že už nemám dost sil, abych se zachytil oběma rukama. Železná mříž mi milimetr po milimetru klouzala z vlhkých prstů. V posledním okamžiku, když mne již opustily síly a když jsem se vzdal dalšího boje o život, jsem ucítil několik chladivých krůpějí na čele. Opět tu byl Čínan, vážný, s prstem položeným tajuplně na ústa, jako by mne varoval. Držel v druhé ruce jasně zelený kámen a mával jím jako kropenkou. Odstříkované kapky mi dopadaly na tváře i na čelo a nádherně chladily. Zábradlí mi konečně vyklouzlo ze ztuhlých prstů, ale pád nebyl prudký. Sněsíl jsem se velmi zvolna, místo smrtelného zřícení na hromady trosek v hlubinách šachty schodiště jsem ležel v měkkých chladivých pokrývkách. A kapky na tváři a na čele jsem cítil stále.

Někdo na mne volal: „Otevřte oči ..., lak přece otevřte konečně oči! Neslyšíte?“

Příliš se mi nechtělo. Za růžovými oponami víček jsem byl v bezpečí před pohledem na strašidelný pytel hlavy bílého mravence. A kromě toho jsem měl víčka těžká a bolestně unavená. Hlas byl však velmi vytrvalý. Nepřestával mne vyvolávat z hlubiny bezvědomí.

„No tak, pane! Bude to konečně? Otevřte oči! O-tevř-te o-či, povídám!“

Teprve teď se mi to podařilo. Málem jsem vykřikl bolestí. Jasně světlo mne oslepilo jako výbuch fotografického blesku. Zase jsem rychle víčka semkl.

„Nic takového, pane! Honem, honem, hezky otevřte oči! Vzbud'te se, pane!“

Hlas byl neodbytný, skoro jako před chvílí zvon. Ano, zvon! Kam se poděl? Kde vlastně jsem?

Chvilí jsem nepoznával kolem sebe nic. ačkoli bolest způsobovaná světlem zvolna polevovala. Vnímál jsem jen bílé a modré plochy, které se konečně zaostřily jako obraz na plátně biografu. Přímě před sebou jsem měl velíkánské okno a za ním, pod sněhovým popraškem, jiskřícím v paprscích zimního slunce, byla jakási vilová čtvrt', nevelký kostel s jednou věží, opodál stavba podobná minaretu s useknutou špičkou a s mnoha misami retranslačních antén, trčících na všechny strany. A docela vzadu, ztrácející se v mrazivém zimním vzduchu, důvěrně známý obrys rozkročené petřínské rozhledny.

Chladivé krůpěje mi pořád svlažovaly čelo. U postele, kde jsem ležel, seděla buclatá sestřička v modrých šatech, bílé zástěře a škrobeném čepečku a přejížděla mi navlhčenou rouškou po obličejí. Nemohl jsem pohnout rukama. Byly připoutány po obou stranách postele. Do tenké, hadičky z umělé hmoty odkapávala z láhve pověšené na stojanu téměř nade mnou jakási bezbarvá tekutina. Kap — kap — kap..., odpočítávaly kapky pomalu čas. Pořád se mi chtělo strašně spát, i když jsem se bál, že se znovu probudím ve městě bílého mravence a hrozných zvonů. Tady bylo dobře. Domy za oknem zřejmě žádný zvon nezbořil, a v tak krásném dnu nebylo místa pro strašidelné bílé mravence. Ti se hodí jen do sirného přísvitů, jaký obvykle předchází — alespoň v pověstech — konci světa.

Sestřička zdvojnásobila úsilí, popleskávala mne po tváři a dopřávala mi takového množství vody na čelo a tváře, až mně pořádně zatékalo za krk.

„Žádné spaní, pane! Už byste se nemusel probudit, rozumíme? Buďte hezky hodný. Jen bych moc ráda věděla,“ vykulila na mne bezradně modrá kukadla. „jestli mi vůbec rozumíte. Jste vy vůbec Čech? Moc na to nevypadáte, abych pravdu řekla. . .“ zauvažovala nahlas. „Frštén zí dojč? Du jů spik. jak se to řekne, aha, du jů spik. tento, ingliš?“ Chtěl jsem ji ujistit, že sice rozumím německy i anglicky — jak to vlastně vím? — ale že to česky bude přece jen asi nejlepší. Zejména pro ni. Jenže se mi podařilo vyrazit jen neobyčejně ohavný zvuk, podobný zakašlání. Hrdlo jsem měl suché a stažené a jazyk nechtěl poslouchat.

„Já to věděla, že jste nějaký fakír!“ zahořekovala sestřička, domnívající se asi, že jsem ji právě oslovil svou mateřštinou. Přesto se ale dovětipila a donesla mi ke rtům hrníček s čajem. Kromě vody jsem teď měl za krkem i dosti slušnou dávku čaje, ale bolesti v krku přece jen trochu polevily.

„To ... je ... Praha?“ zablábolil jsem těžce. „Sláva vlasti, že se dorozumíme!“ spráskla sestřička ruce. „Člověče drahá, vždyť vy jste nás celou dobu bavil nějakou řečí. kterou tady nikdo nezná. A že naši doktoři umějí ledacos!“ dodala pyšně, jako kdyby to byla její zásluha.

„To ... je ... Praha?“, opakoval jsem. „No a snad ne? Co jste si myslel? Tokio? Bodejt'že jste v Praze. Ale jak jste se sem, propána, dostal?“

Než jsem o tom začal přemýšlet, pootevřely se dveře a nakoukla obrýlená doktorská hlava s rozčuchanými černými vlasy. Pan doktor byl zřejmě velmi překvapen, že mne vidí jakžtakž při vědomí. Za pár minut si přivedl na pomoc dva další kolegy. Stáli kolem postele jako tři sudičky a něco si tiše vyprávěli. Nevím co: jednak na mne zase přicházelo spaní, jednak aby se čert v jejich latinské hantýrce vyznal. Ale ne — rozuměl jsem přece! Lobární pneumonie, to je přece rozsáhlý zánět plic, exhausse, toxické změny buněk mozkové kůry... všemu jsem rozuměl, pokud jsem byl schopen jejich slova zachytit.

Nakonec si nejstarší doktor přitáhl židli k mé posteli. Sestra i druzí dva odešli.

„Slyšíte mne?“ zeptal se.

Privřel jsem na souhlas víčka. Na nic jiného jsem se pro strašnou slabost a únavu, rozlévající se celým tělem, nezmohl. Jak jsem si jenom mohl myslit, že sešplhám po těch zkroucených traverzách a po zbytcích schodiště až dolů ... V tomhle stavu ...

„To bude dobré,“ kývl doktor. „Vždycky na souhlas takhle mrkněte. Já už si to nějak přeberu. Jenom se neunavujte. Tak pozor, pokračujeme v krasojízdě: jste Čech?“

Chtěl jsem přikývnout, ale zarazil jsem se. Jsem opravdu Čech? Kdo vlastně jsem? Jak jsem se tu ocitl? A proč? Doktor asi viděl v mém pohledu zmatek a honem svou otázku zamlouval.

„Bodejť byste nebyl, když si rozumíme, co?“ snažil se být velice bodrý a rozšafný. „Teď to máme v hlavě tak trochu, tento, vygumované, že? Žádné vzpomínky, vidíte? Pamatujete si alespoň své jméno? Aha — to jsem si mohl myslet! Tak tedy, vašnosti, na to zatím zapomeneme! Žádné násilné a namáhavé vzpomínání, všecko přijde samo, víme? Už proto ne, že by mne kluci z psychiatrie roznegli na kopytech, kdybych se jim pletl do řemesla. Tak hezky hajte a na nic zatím nemyslete.“

„Proč?“ řekl jsem s námahou.

„Proč nemáte na nic myslet? Panenko skákává, vždyť jsem vám to ...“

„Proč... psychiatrie...?“ přerušil jsem ho, ačkoli mne každé slovo strašně unavovalo.

„No proč, proč, to jsou otázky,“ durdil se. „To se rozumí, že se na vás musejí podívat. Najednou si zničehonic spadnete z Měsíce, zápal plic, že ano, malárie, zřejmě pěkně zanedbaná — kde jste k ní, človíčku, přišel?“

Signalizoval jsem očima, že nevím, že nedovedu odpovědět. Já měl tedy malárii, tropickou chorobu? Zvláštní! Ale přece jen něco v paměti ... Ne, nemohl jsem. Na přemýšlení jsem byl zatím slabý jako moucha.

„Je to vlastně zázrak, že už zase ráčíte být mezi živými, pane z Měsíce. Vypadalo to s vámi dost divoce. Teď už je nám všem hej! Jen musíte pěkně poslouchat a pořádně jíst, abychom vás už nemuseli krmit tímhle...“ mávl rukou k hadičce, do níž odkapávala čirá tekutina. „Z nouze je to sice výborná věc, ale vám bude určitě řízek svědět lépe, že? To se ví, že ani zítřka, ani pozítří. Ale dočkáte se!“ sliboval. Zdálo se mi, že mluví překotně, aby mne udržel při vědomí a abych nemohl moc přemýšlet.

„Kdo... jsem... doktore?“

Chvilí na mě zaraženě koukal, pak si sundal z nosu brýle, pečlivě je vyčistil šosem lékařského pláště a zase nasadil.

„To tedy, prosím, nevím. Žádné doklady jsme u vás nenašli, jen pár ... dost podivných drobností. Máte je všechny tady na nočním stolku. Jen klid, všechno bude dobré, všechno se objasní. Zatím vám, abyste věděl, říkáme Muž z Měsíce. Doufám, že proti tomu nic nemáte. Nějak jsme vás pojmenovat museli, už kvůli sestrám roznášejícím léky a tak podobně, že?“

„A ... bílí... mravenci...?“

„Bílí mravenci?“ zavrtěl hlavou překvapeně. „Nevím o žádných bílých mravencích. Tady u nás nejsou, slovnitý pane z Měsíce. U nás, jak si jistě co nejdříve vzpomenete, běhají po lesích leda černí nebo zrzaví. Ale teď je zima, a pokud se dobře pamatují na školní přírodopis, tak odpočívají zaslouženým zimním spánkem. Však se také přes léto něco napracovali. Jako — no zkrátka, jako mravenci...“

Zalil mne nesmírný pocit štěstí, jako po probuzení z ohyzdného snu. To všechno tedy nebyla skutečnost, ani obrovský bílý mravenec drtící budovy, ani strašný zvon, v jehož dunění se řítily ulice. I Číňana stvořila jenom moje horečka, která — i tohle tedy nějak vím! — je při malárii i při zápalu plic docela obvyklá. Všechno byly jen a jen strašné vidiny, přivolané nemocí. Zavřel jsem šťastně a spokojeně oči a oddal se přepychu na nic nemyslet, o ničem neuvažovat. Naneštěstí ne nadlouho. Cítil jsem, jak mne doktor po-pleskává po tváři a jak mne budí se stejným úsilím jako před chvílí buclatá sestřička.

„Počkat, počkat, nic takového! Sestra Marcela vám teď mimo přiděl uvaří trochu primářského černého kafe. Ještě chvilíčku nám dopřejte potěšení ze své společnosti. Pijete kafe? Jakkak ne, vždyť jste Čech, že? Jak se vůbec mohu ptát!“ halasil doktor a vyběhl z pokoje, patrně objednat u zmíněné sestry Marcely kafe, na něž jsem neměl ani nejmenší chuť. Jen spát a spát, ne už ovšem ve společnosti obrovských bílých mravenců.

Co to říkal doktor o mých věcech? Prý jsou na nočním stolku. Pomalu a namáhavě, centimetr po centimetru jsem otočil hlavu. Přes horstvo polštářů, v němž jsem měl zabořenou hlavu, jsem opravdu uviděl několik drobností, srovnaných do úhledné hromádky. Nepoznával jsem žádnou z nich, ale hned nahoře, na samém vrcholu hromádky, ležel zelený kámen podivného tvaru. Kámen, který jsem viděl v šachtě zříceného schodiště v rukou Číňana a z něhož na mne stříkaly příjemně chladící krůpěje. Před očima se mi zatmělo. Cožpak to všechno nebyl jenom hrozný sen?

A někde daleko, hrozně daleko se rozhoupával obrovský zvon, slitý ze všech srdce počalo narážet na stěny zvukem, který rozdechvl stěny a bodal ve všech kostech. Propadal jsem se někam dolů, pořád dolů. Už hluboko ve vírech bezvědomí jsem slyšel vykřiknout rozčuchaného brýlatého doktora, slyšel jsem tříštění šálku, který asi choval kafe od laskavé sestry Marcely, a pak už jen zvon, jenom ohromný, strašný zvon ...

## VONÍČÍ KRABÍČKA

Po zahradě, vlastně po tom, co v létě bylo zahradou Ústřední vojenské nemocnice ve Střešovicích a co teď zima změnila v jedinou sněhovou pláň, přerušovanou tu a tam vyšlapanými cestami a zachumlanými keři. podobnými sněhulákům, se proháněl mrazivý vítr. Vnikal s oblaky prachového sněhu pod prošívané pláště nemocných, kteří i v tomhle nečase museli přejít za vyšetřením z jedné budovy do druhé, a nepříjemně foukal i na jinak dost chráněném balkónu vnitřního oddělení, kde jsem seděl s poručíkem Šoltou. Sedával jsem tu každý den, od té doby, kdy jsem směl

vstát a trochu se belhat kolem postele, zesláblý, vousatý a strašně hubený, skutečně jako fakír. Sestřička Marcela se vůbec nemýlila. Nevěděl jsem, jak jsem vypadal dříve. Hluboce jsem však věřil, že takhle přece jenom ne. Sestra Marcela mne sem vozila v jednom z „automobilů“, jak se v nemocnici říkáva pojízdným křeslům, řádně mě zabalila do celého souboru pokrývek a ponechala na předepsaných dvacet minut napospas osudu a dnes také poručíku Šoltovi. Chodil téměř denně. Vlastně ani nevím, zda ze služební povinnosti, která mu předpisovala stále znovu pátrat po mé minulosti, jménu a všech ostatních náležitostech, bez nichž se člověk stěží obejde. Já je neměl. Byl jsem Muž z Měsíce, i když to už přede mnou sestry a lékaři raději nevyslovovali. Šolta vyhrabal z kapsy zimmiku balíček zabalený v tuhém papíře. „Tady vám vracím ten měřicí aparát...“ řekl a položil mi balíček do klína.

„Měřicí aparát? Tak tedy přece něco ...“

Potřásl s kyselým úsměvem hlavou.

„Bohužel, vůbec nic. Kdybyste se byl tenkrát u chýňav-ské myslivny objevil bez toho čajku, ušetřil byste nám leda starosti.“

„Promiňte — já si to nevymyslel!“ řekl jsem trochu dotčeně.

„Já vím,“ povzdechl. „Měl byste ovšem slyšet naše mládence, elektrikáře, kteří se v tom hrabali. Šli s tím až do Fyzikálního ústavu Akademie věd, abyste věděl...“

„No a?“

„No a nic. Vždyť jsem vám už říkal. Změřili hodnoty všech mrňavých odporů a kondenzátorů a tranzistorů, a jak se to všechno jmenuje, nakreslili schéma,“ stáhl tlustou rukavici, chvíli hledal ve vnitřní kapse kabátu a nakonec vytáhl čtyřikrát složený arch papíru, rozevřel a strčil mi ho pod nos, „prosím, tady je. Mne jako laika nejvíce udivuje, co všechno se do krabičky vešlo, myslím, že by to stačilo na dva televizory. Je to prý všechno skutečně strašně maličké a dokonalé, jenže bohužel bez firemních značek. Naši mládenci si přisazují na japonskou výrobu. Nic vám to neříká?“ Podíval se mi do tváře napjatě a málem prosebně.

Abych mu udělal radost, tvářil jsem se — pokolikáté už?

— že si usilovně vzpomínám. Nedovedl prostě pochopit, že to k ničemu nevede — a asistent Klátil z psychiatrie mne o tom také předem ujistil. Japonsko — Japonsko — ne. Nic. Všechny vzpomínky dokonale zmizely. Ztratily se. Byl jsem prostě člověk bez jména, který se docela nesmyslně a záhadně objevil u zapadlé myslivny. bez doprovodu, bez dokladu, zarostlý několikatydenním vousem jako bukanýr nebo námořník z ponorky a s dostatečným souborem nemoci, aby přivedly do hrobu zchátralého pětadvacítníka nebo dost slušně zachovalého třicátníka. Tenhle věk mi totiž moudré lékařské hlavy přisoudily jako přibližně nejpravděpodobnější.

Poručík Šolta z hloubi ztrápeného srdce vzdychl.

„Největší legrace na tom všem je,“ pokračoval a rozbaloval zkrhlými prsty balíček, „že podle shodného mínění našich kluků z praxe a vědátorů z Akademie to zapojoval nejspíše geniální šílenec. Ono to totiž nemůže absolutně nic měřit. To se ví, já tomu vůbec nerozumím, ale všichni říkají, že tam jsou některé obvody úplně senzační, a hrozně se radovali, že něco odkoukají. A hned vedle zkratky a — jak bych to řekl — slepá ukončení. Ta ručička s ciferníkem je samozřejmě jen velmi citlivý ampérmetr, tuším, že tomu říkali miliampérmetr, jenže před ním bylo ještě něco, co dnes už v krabičce není. A přece vypadá jako hodně používaná. K čemu, to ví bůh. A nejsem si tak docela jist, jestli to ví on ...“

„Něco chybí?“

„To je právě to peklo ...“ pokrčil poručík rameny. „Tady, podívejte se,“ otevřel zadní víčko na malé skřínce, opatřené ručičkou a slupnicí a i jinak velice podobné fotografickému expozimetru. „Vidíte tuhle komůrku? Zavírá se jako šuplátko a je ze všech stran vyložena nějakým kovem. Tady určitě něco bylo — jenže co? Nikde není ani stopa po nějakém zapojení, žádná zdička, zásuvka, zkratka ničehož-nic. Prázdné šuplátko. Ztracená práce!“ ulevil si.

„Ale ten, víte, co myslím, ten zelený kámen...“

„Aha, zelený kámen! Odevzdal jsem ho dnes v kanceláři, abych se nedostal do nepříjemností a vás abych nepřipravil o pěknou věc do začátků. Odborníci totiž odhadují jeho cenu na nejméně několik tisíc korun.“

„Vážně?“ podivil jsem se.

„Namouduši! Počkejte,“ štrachal zase chvíli po kapsách, až vytáhl tlustý notes. Snad mu zůstal ještě z dob, kdy chodíval po ulicích a poskytoval rady a poučení bloudícím Pražanům nebo jejich venkovským návštěvníkům. „Už to mám. Tak tady je to: nefritová řezba z doby mingské dynastie, velikosti ... to ostatně víme ... aha. až zase tady: představující ležícího jelena. Vzhledem ke známým otěrům na ploché straně nefritové řezby lze předpokládat, že figurka sloužila zcela podle názorů čínského lékařství jako prostředek léčící bolesti hlavy. Stará pověra totiž tvrdí, že hlazený nefrit přiložený na spánky bolesti utišuje a mírní. Řezba je provedena velmi dokonale a není prý vyloučeno, že jejím autorem je sám mistr řezbář pracující při císařském dvoře v Pekingu, Li-Ke-Sien. To je, co?“

„To je,“ připustil jsem. „Jenom mi, prosím vás, prozraďte, jak jsem k tomu nefritu přišel.“

„Kdybych tohle věděl, váženosti,“ pokýval poručík Šolta smutně hlavou, „tak sedím v pěkně vytopené kanceláři, a ne tady na mrazu. A ještě poslední otázku, alespoň pro dnešek: tohle také neznáte?“

Nevím, jak se mu objevila v ruce, ale docela slušným kouzelnickým pohybem mi neočekávaně nastrčil pod nos šeredně vypadající pistoli s krátkou hlavní a zřejmě velké ráže. Kalení pažby i hlavně bylo na různých místech otřelé, roh štítku, kryjící z obou stran pažbu, odlomený. Tahle zbraň určitě neležela někde v zásuvce a nesloužila pro okrasu.

„Byla moje?“ zeptal jsem se a doufal jsem, že ne. Nemyslím, že bych ve svém minulém životě nějak obzvláště zbraně miloval, a tahle bouchačka se mi vysloveně nelíbila. Odpuzovala mne. Podobala se zlému buldokovi se sraženým čenichem.

Poručík pokrčil rameny. „Nevím, asi ne. Podle otisků prstů alespoň určitě ne. Nepatřila vám. Ale něco společného s vámi mít bude. Našli jsme ji třetí den po vašem romantickém objevení se u Chýňavy. Místní kolegy napadlo zajít si tam



ještě jednou se psem. Obvykle je pes doprovází jenom při obhlídce chat v údolí Kačáku, ale jaksi mimo svou chatařskou odbornost našel pár kroků od místa, kde jste se setkal s hajným, tuhle věcičku.“ Potěžkal pistoli v dlani a spustil ji zase do kapsy.

„Belgická efenska. Dost starý ročník, určitě předválečný. Náboje do ní se u nás neseženou zanic na světě.“

„Bylo ... bylo z ní vystřeleno?“ zeptal jsem se zajímavě.

Podíval se na mne po očku a chvilinku váhal s odpovědí.

„Hm ... Možná že bych vám to neměl říkat, ale ... bylo. Dvakrát, a sotva půl hodiny předtím, než jste se objevil vy.“

„Jak to víte?“

„Hajný slyšel oba výstřely. Proto vás ostatně našel. Seděl u večeře, a jak slyšel střelné rány nedaleko chalupy, popadl zuřivě flintu a hajdy do lesa. Říkal si, že má v revíru nějakého obzvláště drzého pytláka. Tyhle efensky totiž bouchají skoro k nerozeznám od kulovnice.“

„Jak se zdá, k mému štěstí,“ poznamenal jsem zamyšleně.

„Možná.“ připustil poručík Solta a zdvíhal se k odchodu. „Jinak ovšem moc štěstí nemáte.“

„Proč myslíte?“ zajímal jsem se.

„Ukázali jsme vaši fotografii v televizi. Celkem dvakrát, v obou vydáních televizních novin. Podle odhadu televizních pracovníků ji vidělo asi sedm miliónů lidí.“

„Človče, vy si to nejlepší necháte naposled,“ chytil jsem ho za šos zimníku a přitáhl zpátky na lavičku vedle svého „automobilu“. „Poznal mne někdo?“

„Samozřejmě...“ zalistoval poručík ve svém nevyčerpatelném notesu. „Tak třeba tady: jedna paní z Pardubic ve vás bezpečně poznala chuligána, který se jí minulý týden snažil ukrást kabelku a pak zmizel. Nebo tady: jste dávno ztracený a znovu šťastně nalezený bratr jakéhosi pána z Piešťan. Ujel jste mu před padesáti léty do Spojených států. Jistému muži z Benešova jste podvodně nabízel automobil, vybral zálohu a zmizel ...“ „Proboha!“ dokázal jsem jenom hlesnout. „Namouduši! Ještěže máte tak skálopevné alibi. Jinak vás třináct diváků mužského i ženského rodu poznalo jako Waldemara Matušku ...“ poručík se na mne kriticky zadíval a s údivem zavrtěl hlavou, „jako osobnost indického politického života, francouzského malíře — víte. ti všichni přeslechli hlášení a domnívali se, že jde o novou televizní soutěž. A tak dále a tak dále.“ Rázně sklapl notes. „Stačí?“ „Uplně ...“

„Tak já běžím! Zatím vás nebudu obtěžovat. Kdybyste si náhodou na něco vzpomněl, doktor Klátil mi podá zprávu. Buďte hodně brzo a hodně moc zdrav...“ kýval na mne už mezi dveřmi. Zřejmě velmi pospíchal do teplejších prostor. „... ano, a abych nezapomněl, příležitostně si k té krabičce s ručičkou a ciferníkem přivoňte.“ „Přivoňte? Proč, prosím vás?“

„Jen tak mi to napadlo. Když jsem si ji prohlížel, zjistil jsem, že ... že tak nějak podivně voní. Nevím, jak bych to popsal. Nikdy jsem takovou vůni necítil.“ \*

Slíbil jsem. Ve dveřích už čekala sestra Marcelka, zachumlaná do zimníku. Zavezla mne zpátky do pokoje. Nastal obvyklý obřad měření teploty, požívání různobarevných tablet a nepřijemnost každodenních injekcí. Teprve pak jsem si vzpomněl na poslední Šoltovu poznámku a rozbalil balíček ležící znovu na nočním stolku. Připadal jsem si trochu jako blázen, když jsem krabičku ze všech stran očíhával. Nic jsem necítil — jen sotva vnímatelnou vůni umělé hmoty, kovu a ještě něčeho, čím vždycky voní všechny elektrotechnické mašinky. O čem to, proboha, poručík mluvil?

A pak jsem otevřel zadní víčko a odklopil destičku ukrývající záhadné prázdné šuplátko, které nadělalo tolik starostí odborníkům. Vůně vyskočila, a ačkoli byla slabá jako nejjemnější závan a rozhodně ne vysloveně nepříjemná, málem jsem omdlel. Krabička se skutálela na pokrývku, taktak že nespadla na zem.

Ne — teď už přece nesmí přijít zvon — ani obrovský bílý mravenec bořící domy. Bílý mravenec, ano, bílý mravenec, bílý mravenec ... V mozku se mi roztočila kola, jako by kdosi náhle odstranil zádržku a uvedl celý mechanismus do pohybu. Hrdlo se mi stáhlo. Slyšel jsem sám sebe, jak říkám: „Ter-mes mangensis... Termes mangesis. Copto-termes. Rhinotermes. Termes carbonarius...“

„Co to říkáte? Rychle, ještě jednou! Opakujte to!“ Zaznělo ostře od dveří pokoje. Doktor Klátil, můj psychiatrický strážce, se ještě naposledy přišel podívat, jak se mi daří. „Jak jste to říkal? Termes? Co to je?“ naléhal a trásl mi rameny. Docela zbytečně.

Už jsem věděl, kým jsem.

## ŽELEZNÉ MOUCHY

Franta Benda se na mne ode dveří pátravě zadíval, naklonil zcela po svém zvyku hlavu, ozdobenou značně prořídilými slámovými vlasy, napřed k pravému, pak k levému rameni, a nakonec prohlásil: „Ne, docela určitě ne. Tohle přece ...“

„Ale ano, Frantíku! To víš že jsem to já. A jak ti dupou mravenci? Pořád ještě to tvoje zamilované Tetramorium caespitum? Už ti neutíkají doma po pokoji? Pamatuješ, jak jsme je jednou honili z gauče?“

Franta se zapotácel, jako kdyby uviděl prvotřídní strašidlo, zalapal po dechu a vrhl se ke mně: „Jardo, kristepa-ne, co se ti to stalo?“ Popadl mne kolem krku a schoval hlavu na mém rameni, abych neviděl dojetí, které zřejmě považoval za nevhodné pro muže, a ke všemu vědeckého pracovníka.

„Je to on, pane detektive,“ obrátil se k poručíkovi Sol-tovi, nakukujícímu do pokoje. „Je to Jarda Kos — ale podívejte se... jen se, prosím vás, podívejte, jestli byste. . .“

Vytáhl z kapsy amatérskou fotografii velikosti pohlednice. Byli na ní v tenisovém úboru a s raketami dva lidé, kterým, jak už to na amatérských fotografiích bývá, rostly z hlav nějaké tyče nebo kandelábry. Oba zírali strnule do objektivu jako odsouzcenci do hlavní popravčí čety. Jedním z nich byl ovšem připlešatělý Fanynek — druhý, silný, usměvavý, s

hladce přičesanými černými vlasy, jsem byl tedy já. Ani jsem se nenamáhal podívat se do zrcadla, jež mi teprve po několika dnech úpěnlivého prosení a dohadování sestra Marcela přece jen znovu pověsila nad umývadlo, s vyzáblým, prošedivělým, vousatým a v obličeji šedo-žlutým „fakířem“ středních let měl tenhle optimisticky vypadající mládenec, pramálo společného.

Fanynek se zatím vzpamatoval z otřesu a spustil stavidla výmluvnosti: „To víš, že ještě pořád dělám do mravenců.

Člověče, budeš koukat, co je u nás za tu dobu nového! Tak třeba ...“

„Opravdu vám moc děkuji, pane docente!“ přerušil Fanyňka poručík Šolta a jemně, ale rozhodně a zkušeně jej za loket táhl od mé postele.

„Velmi jste nám pomohl a panu doktorovi Kosovi asi ještě více. Jenomže teď musíte prominout. Pan doktor Kos se ještě nesmí ani trochu unavovat a těch pár minut, které nám zbývají, musím využít já. Ještě jednou vám děkuji za pomoc a na shledanou!“

Fanynek zkrátka vypadl z pokoje jak cukrář. Ještě ode dveří se však obrátil a vstrčil hlavu zpátky: „A kdypak se vrátíš ke svým termitům? Od té doby, co jsi odjel, se o ty bílé potvory celkem nikdo nestará ...“

Cítil jsem, že se mi zvedá žaludek. Fanynek Benda už dávno zmizel a já se ještě pořád díval z okna ven na klidné zasněžené střechy, na retranslační věž i na tetičku petřínskou rozhlednu, abych se ujistil, že se tam venku nekývá hlava obrovského termita, dupajícího po troskách města.

Ne. Fanyňku, já se už asi k termitům jakživ nevrátím. Nemohu. Strašilo mne to celé noci.

„No tak, no tak,“ poklepal mi na rameno poručík a ko-n.ejšil mne tónem, který si zřejmě v rekordně krátké době osvojil od zdejších doktorů. „Pan docent Benda nemohl přece vědět o vašich ... o vašich nepříjemných snech. Nic jsme mu přirozeně neřekli.“

„Zato on teď obrátí celý Entomologický ústav Akademie vzhůru nohama,“ poznamenal jsem bez nadšení, „od zítřka se tu dveře netrhnou. Ani byste neřekl, jak jsou vědci zvědaví a jak si rádi zdrbnou.“

„Zítřka už tady nebudete, vážený pane doktore,“ usmál se poručík Šolta s pyšnou radostí, jako by právě vyčaroval z rukávu králíka. „Dovolíme si vás dnes večer — samozřejmě že s plným souhlasem a s vědomím ošetřujících lékařů — převézt jinam. Ta baculatá sestřička ...“

„Marcela.“ doplnil jsem.

„Ano. sestra Marcela už balí vaše věci.“

„Moc velkou práci s tím mít nebude,“ poznamenal jsem. „Místo kufru stačí dvoukilový papírový pytlík. Ale proč se mám stěhovat jinam? Docela se mi tu líbí a velmi rád bych dokončil léčení právě tady.“

„Zcela vás chápu,“ přitakal Šolta. „Jenže ... nepůjde to. Víte, kvůli vám. Někdo má o vás zvláštní zájem. Doufám, že jste se už dostatečně zotavil, abych mohl mluvit naprosto otevřeně.“

„Samozřejmě.“

„Tak tedy před třemi — ne. počkejte, před čtyřmi dny jste na balkóně usnul. Pamatujete se na to?“

„Ano. Doktor Klátil si na mne vymyslel nějaký nový lék a trochu to asi s dávkováním přehnal. Spal jsem jako novorozeně — chci říci, že jsem spal celý den a že jsem se taktak dokázal vzbudit k jídlu. Sestra Marcela mne vezla na balkón v polospánku. Ale proč se ptáte?“

„Jen chvíličku strpení! Sestra Marcela zůstala na balkóně s vámi. Hlíдалa vás. Moc ji udivilo, že tam bzučely vosy nebo mouchy.“

„Teď v zimě? Nesmysl!“

„Také si to řekla, jenomže až za chvíli. To víte. člověka hned všechno nenapadne. Nějak se jí to nelíbilo a odvezla vás zase zpátky na pokoj. Nevím ani, proč, ale když jsem večer telefonoval, jak se vám daří ...“

„Vy jste telefonoval?“

„Dovolil jsem si být každý den tak smělý. Doufám, že nemáte nic proti tomu. Když jsem tedy telefonoval, vyprávěla mi o těch vosách. Za půl hodiny jsem už byl tady s pořádnou baterkou. Jednu z těch vos jsem poměrně, snadno našel. Klepla do zdi asi tak půl metru od vaší ctěné hlavy a udělala tam dost slušnou díрку. Nechápu, jak si toho mohla sestra Marcela nevšimnout. Pak se přiznala, že na chvíli odběhla do sesterského pokoje na hrnek čaje. Prý jste spal jako andělíček, a tak ...“

„Podívejte se. nechť si ty legrácky, vážený pane poručíku! A mluvíte jasněji. Jaká vosa? A jaká díra ve zdi?“

„Ta vosa nebo ta moucha byla totiž železná, vlastně olo-^

věna a železná, měla ráži 6,5/57 a hnízdo značky Mannlí-cher-Schónauer.“

.r

Polkl jsem nasucho.

„A vy ... našli jste toho chlapa, který střílel?“

„Zatím ne. Mezi námi řečeno, neděláme si ani moc velké naděje. Našli jsme jenom v rozestavěné budově asi tři sta metrů od nemocnice tři nábojnice a pár nedopalků cigaret. Ten střelec tam zřejmě seděl delší dobu a čekal na vás. Dvě rány šly přes balkón kdovíkam — to byly ty bzučící mouchy. Třetí už byla mířená lépe — těsně vedle vás, do zdi. Prášek od pana doktora Klátíla zřejmě účinkoval, když jste neslyšel ani dopad střely.“

„Promiňte,“ musel jsem se trochu napít vody, „jsem z toho úplně ... úplně paf. Tady jsem v Praze, ne na Divokém západě. A taky ne ve válce. Rána z pušky by vzbouřila půl Střešovic, nemyslíte?“

„A víte, že ani nemyslím?“ zavrtěl hlavou Šolta. „Ostatně tyhle manlicherovky sloužily už za války Němcům jako ostřelovačské pušky. Existují k nim výborné tlumiče. Rána pak není o moc hlasitější než plácnutí mokřím hadrem o podlahu. Když si ten dobrodinec počkal, až kolem pojede tramvaj, nemohl takřka nikdo nic slyšet. Od toho dne je balkón pro jistotu zamčený. Já ovšem velice pochybuji, že by se útok na vás opakoval ... stejným způsobem.“

„Mockrát děkuji za útěchu ...“ loupal jsem po něm očima. „Jinými slovy, očekáváte opakování jinde a jinak.“

Poručík se zájmem pozoroval vlastní nehty. „Prohlásil jste, že mohu mluvit docela otevřeně. Tak tedy ano. Oče-ká vám.

Proto vás dnes večer převezeme do bezpečí.“

„Ale proč, proboha? Co jsem komu udělal? Komu mohu stát za takovou štrapáci, aby vysedával v mrazu po staveništích, neřkuli za hezkých pár let kriminálu za pokus o vraždu?“

„To nevím. Kdybych to věděl, mohl bych vás — snad — chránit předem a účelněji. Za daných okolností však máme zatím jedinou možnost: schovat vás. A čekat, až si vzpomenete na události posledních šesti měsíců. Doktor Klátil nás ujistil, že teď už přijdou vzpomínky samy, budete-li trpělivě a soustavně vycházet z posledních událostí, které si pamatujete. Jednoho krásného dne prý prorazíte zeď, která se vám ve vzpomínkách vytvořila. Pak si rázem vzpomenete na všechno.“

Chvilí jsme mlčeli.

„Opravdu nevím, jestli mne ty vzpomínky potěší,“ řekl jsem nakonec. V tu chvíli se objevila ve dveřích plavá kšice sestřičky Marcey.

„Tak, a máte sbaleno, pane doktore!“ řekla o poznání smutněji než jindy.

## VYSLANEC ZEMĚ BÍLÝCH MRAVENCŮ

(část deníku)

Snad má doktor Klátil pravdu, snad se opravdu tímto způsobem dopracuji ztracených šesti měsíců, vymazaných ze života a dokonale zapomenutých. Zatím si jen bezradně prohlížím nefritového jelínka, podivný měřicí přístroj, v němž byli kdysi zřejmě uzavřeni termity, nejspíše druhu *Termes mangensis*, jehož vojáci jsou vyzbrojeni na hlavách jakýmsi choboty, stříkačkami, vystřikujícími proti nepřítelům kapky pronikavě čpavé tekutiny. Ani to však nepomohlo rozluštit účel přístroje, ačkoli jsem s ním zřejmě pracoval. Soudím tak podle toho, že jsem podvědomě, bez námahy našel všechny mechanismy obsluhy a na pokyn poručíka Šolty, abych vyměnil baterii, jsem bez váhání odsunul sotva znatelné víčko, skrývající maličký elektrický článek, podobný tabletce aspirinu.

Nedovedu nic říci ani o pistoli, kterou mi poručík ukázal. Nevím, nepamatuji se. Vzpomínky, začínající opět strašným snem o obrovském termitu krácejícím městem a o obludném zvonu, končí téměř o půl roku dříve podivnou příhodou, jež se odehrála jednoho červnového dne. Od toho okamžiku nevím nic, vůbec nic.

Tenkrát jsem v novinách našel dosti nápadné a patrně i dosti nákladné oznámení v rubrice „Pracovní příležitosti“. Od jisté doby jsem se o inzeráty tohoto druhu zajímal — rozhodl jsem se totiž příležitostně změnit místo a nastoupit například jako odborník-přírodovědec do některého muzea, poskytujícího více času a možností k vědecké práci. V našem ústavu jsem byl příliš zaměstnán praktickými úkoly, týkajícími se ochrany všelijakých výrobků před mravenci a termity, nejčastějšími škůdci zboží v tropech. Pěstovali jsme v umělých mraveništích a termitištích celou řadu druhů — já jsem se specializoval na otázky spojené s termity. Kromě ryze účelových výzkumů jsem uveřejnil i několik prací o jejich životě a chování. Byl bych rád v těchto zkoumáních nerušeně pokračoval, bez ohledu na jistě závažnou otázku úpravy klavírů nebo tahacích harmonik pro tropické kraje. Takovými problémy jsme se totiž zabývali stále ...

Inzerát vypadal lákavě:

Přijme se mladý vědecký pracovník-entomolog se zkušenostmi z biologie mravenců a všekazů. Očast na základním laboratorním výzkumu a podíl na expedicích do světových lokalit. Předběžné nabídky urychleně hlaste telefonicky do hotelu Alcron, pokoj č. 14. Není sice právě zvykem pospíchat při výběru vědeckých pracovníků, a tím méně je shánět telefonem, ale kdovíjaký podivín telegram uveřejnil. Nenapadlo mne tenkrát ani, že „mladých vědeckých pracovníků se zkušenostmi z biologie mravenců a všekazů“ je u nás jako za krejcar plutonia, co by na prstech spočítal. A že je například já sám všechny výborně osobně znám — a jak by také ne! Štědrý autor inzerátu si mohl ušetřit výdaje, kdyby byl promluvil s kterýmkoli z nás. Člověk je zkrátka dodatečně vždycky chytřejší ...

Chvilí jsem uvažoval, pak jsem zdvihl telefon a vytočil číslo hotelu Alcron. Telefonistka mne přepojila na pokoj číslo 14. V duchu jsem si připravoval proslov v několika řečech, jež víceméně ovládám — ozval se však ženský hlas mluvící dokonalou češtinou. Sekretářka. Požádala mne, abych okamžik posečkal u aparátu, a pak mi radostným tónem sdělila, že pan Barnard bude obzvláště potěšen, na-vštvívám-li ho co nejdříve v hotelu a poskytnu-li mu potěšení ze své vzácné společnosti.

„Co, prosím vás, slečno, znamená co nejdříve? Do týdne? Nebo snad zítra?“

Slečna na druhém konci drátu se mírně, ale zřetelně podivila.

„Co vás to napadá, prosím ... Pan Barnard za několik hodin opouští Evropu, chystá se již na letiště. Vezměte si taxi a okamžitě přijďte!“

Projevil jsem mínění, že za těchto okolností bude asi návštěva úplně zbytečná a jízdné za taxi hříšně vyhozeno do větru, ale slečna tajemnice měla jiný názor:

„Pan Barnard už čeká jenom na vás, pane doktore!“ Div jsem nepustil sluchátko, ale taxi jsem si poslušně vzal a rozjel se do Alcronu. Moc dobře jsem si tu nepřipadal, pořád jsem čekal, odkud na mne vybafne nějaký maharádža. nebo alespoň ministerský předseda, úředník v recepci vypadal jako ředitel mezinárodní banky a kluk, který mne vezl výtahem, zrovna tak. Jenomže v mladším vydání.

Zato pan Barnard byl neobyčejně přívětivý, hlučný a velice pečlivě živěný pán, zhruba tvaru koule a s tvářemi vyholenými do modra. Trošku nepříjemně na mne působily tmavé brýle, které po celou dobu našeho rozhovoru ne-sňal. Dívám se totiž docela rád lidem do očí. Tenkrát jsem měl ovšem jiné starosti a jiné myšlenky.

Pan Barnard mi vyletěl vstříc jak odpálený golfový míček a projevil nad mým příchodem radost přímo nezkratnou.

„Whisky? Ne? Máte pravdu, já také dopoledne raději něco lehčího! Co, mám pravdu, doktore? Ani sklenku car-pana?“

Jak myslíte, jak myslíte ...“

Dělal deset věcí najednou — u slečny sekretářky v před-pokoji objednal kávu a „malé občerstvení“ (vyklubala se z něj studená mísa pro vyhladovělou těžce pracující rodinu), vyřídil telefonní rozhovor v jazyce, který jsem odhadl na portugalsčinu, protože se některá slova podobala španělským, několikrát mi vřele stiskl ruku, vtlačil mne do křesla, kam jsem se zcela neočekávaně propadl jak do vany, prohrabal fascikl nějakých listin a nalezl v poznámkovém bloku, vázaném do přepychové hlazené kůže a se zlatým monogramem, stránku týkající se patrně mne.

„Slečna ... eh, prostě slečna sekretářka, promiňte, ta česká jména nevyslovím zanic na světě“, drmolil anglicky, „vás již informovala, že jsem čekal jenom na vás, doktore.“

Velmi správně! Naprosto správně! Je to báječné, že jste konečně tady. Mohu odpoledne odletět. Neuvěřitelně mnoho práce ...“

„Promiňte, prosím, ale nechápu ...“, zakoktal jsem. „Proč právě na mne? Nikdy jsem ...“

„... vás neviděl. Nikdy jste o tátovi Barnardovi neslyšel. Pravda? Inu, to se ví, mladý vědec, po uši zahrabaný do své práce. Jakkak ne! Mám sice taky náhodou doktorát přírodních věd, ale už hrozně dlouho se ...“, pan Barnard poněkud zarazil proud výřečnosti, jako by pečlivě zvažoval slova, „... řekněme, věnuji ryze praktickým problémům. Ovšem neustále v souvislosti s vědou. Žádný byznis! Barnard stále hoří pro vědu, pane,“.

S rozpačitou zdvořilostí jsem jménem celé vědy projevil potěšení, že ji tak vynikající pomocník nenechal na holičkách, ale chytřejší jsem nebyl.

„Víte, milý příteli“, poklepal mi kulatoučký společník důvěrně na rameno a ovíval mne dechem, z něhož bylo cítit něco rozhodně silnějšího než carpano, „ve vaší zemi není zrovna moc odborníků zabývajících se mravenci, a ještě méně specialistů na termity. Mám je všechny tady v notesu — dneska a včera se tu už dva nebo tři vystřídali, ale čekal jsem právě na vás. Máte nejlepší pověst, pane, a to u mne platí víc než čestné doktoráty a metály, rozumíme?“ Nerozuměli jsme — přinejmenším tak dlouho, než mi Barnard vypočetl úplný seznam mých vědeckých prací, uveřejněný ve všech možných časopisech, a dokonce i mé přednášky. Sám bych je asi nedal dohromady zanic na světě. Co bych zapíral — lichořilo mi to. A rád bych viděl mladého badatele, který by nezrudl radostí, když cizinec, a podle všeho dost významná osoba, projeví tak mimořádný zájem o jeho práce.

„Víte, doktore“, zvažněl najednou, „mám pro vás, docela speciálně pro vás. a pro nikoho jiného ... řekněme, poněkud zvláštní nabídku. Dlouhodobou smlouvu na vědeckém úkolu, který podniká můj šéf. Je to ... je to spojeno s jistými podmínkami, které pro vás nebude těžké splnit. Jste svobodný, pokud vím, bez závazků, vaše zasnoubení bylo před několika týdny zrušeno ...“

„Odkud to víte?“ vyjel jsem na něho. Tak podrobné znalosti mého života mi nebyly ani trochu příjemné. Jinak měl ovšem pravdu — dívka, se kterou jsem se chtěl oženit, dala (asi docela moudře) přednost lépe postavenému a se vši pravděpodobností i přitažlivějšímu muži. Už to přebo-lelo. Byl jsem opravdu docela volný a bez závazků.

Barnard přemítavě poklepal na leštěnou desku stolku. „Odkud? Proč vás to zajímá, doktore? Nejste přece malé dítě. Pochopte, že jsem se netrmácel přes polovinu světa jenom proto, abych slyšel vaše odmítnutí. Musel jsem si být alespoň s rozumnou dávkou pravděpodobnosti jist, že mojí nabídku přijmete.“

„A vy jste si jist, pane Barnarde ... ehm, chci říci, pane doktore?“

Mávl odmítavě rukou. „Bez titulu, prosím, bez titulu! Už jsem na něj tak jako tak dávno zapomněl. Co jste to jenom ... aha, jestli jsem si jistý, že přijmete ... No, abych vám docela pravdu řekl, jsem. Poslouchejte: budete mít zcela volnou ruku, pokud jde o peníze, přístroje, potřebné spolupracovníky. Budete ...“

„Okamžik!“ přerušil jsem ho, „tyhle věci jsou sice strašně důležité, ale napřed bych rád věděl, co budu dělat. Teprve potom bychom mohli mluvit dál.“

„Docela správně! Naprosto správně!“ přikyvoval Barnard. „Tak tedy budete členem — jedním z předních a nejdůležitějších členů — vědecké skupiny, která zkoumá ... jistě zajímavé problémy psychologie hmyzu a ... jak bych vám to nejlépe vysvětlil — teorie informace použité při výzkumu mravenců, a zejména termitů. Přímě na místě, v oblasti, kde jsou ty mrňavé potvory doma a kde je stále dostatek pokusného materiálu. A kromě toho se zde asi projevují nejpřirozeněji. Chápete?“

„Ano. Právě tyto problémy mne už dávno neobyčejně zajímají také. Snažili se je řešit Filippe, Silvestři, Wasmann, de Quatrefores ...“

„... a Livingstone a Bugnion a Osten-Sacken a spousta dalších a mně za dvě hodiny letí letadlo, milý doktore!“ přerušil mne Barnard. Tehdy mne poprvé napadlo, že tak docela na svou vědeckou minulost nezapomněl.

„Kde pracuje vaše vědecká skupina?“ otázal jsem se.

„Moje? Není moje, vážený příteli! Já jsem jenom jakýmsi cestujícím zástupcem. Nákupčím, a, jak vidíte, i veř-bířem vědeckých vojáků. Vedoucím i podnikatelem výzkumu je trochu výstřední, ale moc milý člověk. Nesmírně bohatý. Však se s ním seznámíte!“

„Neodpověděl jste mi, pane Barnarde, na mou otázku. Kde mám být zaměstnán?“

Barnard se pousmál a pohodlně opřel. Pokud jsem mohl navzdory černým brýlím, v nichž chvílemi vypadal trochu jako Karafiátův Brouček, usoudit, díval se na mne pobaveně.

„Vážně? Vidíte — začínám už být zapomnětlivý. Jenže já vám to, milý doktore, ani nemohu říci. To je právě jedna z těch zvláštních podmínek smlouvy, o kterých jsem už, tuším, mluvil. Nedá se nic dělat! Šéf je prostě v některých věcech jako malé dítě a velice mu záleží na tom, aby jeho výzkumy byly až do úspěšného dokončení zcela utajeny.“

„A další podmínky?“

„Naprostá mlčenlivost, doktore, ta především. Bude nezbytné, aby se ani vaši nejbližší spolupracovníci nedozvěděli, kde se chystáte pár příštích měsíců strávit a proč.“

„Ani já to nevím!“ podotkl jsem trochu rozmzele

„Správně. Nevědomost hříchu nečiní!“ usmál se Barnard. „Jinak můžete být docela klidný. U nás je klima velmi



příjemné, zařízení dokonalá a plat ... „mlaskl jazykem v záchvatu nadšení, „příteli, o takovém se nesnilo ani mládencům od Rockefellerovy nadace. Náš šéf je prostě originál! Tak co, pojedete?“

Bylo to v podstatě bláznivé rozhodnutí, ale já mám bláznivá rozhodnutí rád. Cesta do neznáma mi docela vyhovovala tím spíše, že se místo ochranných nátěrů beden budu konečně moci zabývat, doufejme, svým vytouženým oborem.

„Pojedu,“ kývl jsem.

„Sláva!“ prohlásil Barnard. „Tak to bychom tedy měli šťastně z krku. Tímto okamžikem jste naším člověkem. Dnes máme, tuším, devátého. Zítřka vám bude doručena letenka do Bejrútu na dvacátého. Nechtě slečně sekretářce s tím strašlivým jménem svůj cestovní pas — obstará vám všechno potřebné. Na letišti v Bejrútu vás bude někdo čekat a poradí vám, jak dál. Moc zavazadel si neberte — jsme dobře vybaveni a najdete všechno, co potřebujete.“

„To je ovšem velmi zvláštní smlouva, pane Barnarde,“ poznamenal jsem. „Zdá se, že budu muset dát výpověď, opustit zaměstnání a pustit se do neznáma, aniž mám cokoli zaručeno. Musím si ještě koupit řadu maličkostí ...“

„Jinými slovy, milý doktore, by vám nebyl nějaký iriální příspěvek zrovna proti mysli, co?“ zašklebil se Barnard.

„Nu — malá záloha ... Myslím, že by to deset tisíc korun docela dobře spravilo,“ řekl jsem víceméně v legraci.

Barnard pokrčil rameny a vytáhl z kapsy šekovou knížku. Viděl jsem tuto rekvizitu každého pořádného románu poprvé v životě. Chvilku něco do šeku čmáral tlustým plnicím perem, pak vytrženým papírkem zamával jako praporem a položil jej přede mne na stůl.

„Tak, doktore, na viděnou! Nezapomeňte přinést zítra nebo ještě dnes slečně sekretářce pas. Uvidíme se na místě. A teď promiňte, musím se připravit k odletu. Nezapomeňte — mlčet jako hrot!“

„A kdybych zapomněl?“ neodpustil jsem si zeptat se. Barnard chvíli mlčel a díval se na mne temnými ploškami brýlí. Tentokrát připomínal nestvůrně zvětšenou mouchu.

„Kdybyste zapomněl?“ opakoval přemítavě. „Kdybyste zapomněl, milý doktore, tak už byste asi zapomněl na všechno na světě. Být vámi, nezkoušel bych to.“

Trochu mne zamrazilo. Ještě na cestě dolů, po schodech s tlustými koberci, jsem měl vážné pochybnosti, zda jsem neprohloupil. A zda si snad ze mne neudělal bývalý pan doktor Barnard dobrý den. Nahmátl jsem v kapse šek a přečetl si ho na odpočívadle před velikánským zrcadlem. Zněl na deset tisíc dolarů.

## SETKÁNÍ NAD BEJRÚTEM

Čtyři turbíny „osmnáctky“ jednotvárně předly. Pod námi bylo indigově modré Středozemní moře, hezká letuška roznášela po kabině minerálku (zdarma), anebo co kdo chtěl (proti hotovému zaplacení), severní cíp Kypru, lemovaný bélovou čárečkou příboje jako špatně vyladěný obraz na televizní obrazovce, nám vyplul vstříc, podobný přidi pirátské lodi.

Měl jsem nutkavý a po pravdě řečeno dosti nepříjemný pocit, že jsem tohle všechno už jednou zažil, moře, ostrovy, bzučení turbín, zkrátka cestu z Prahy přes Bělehrad do Bejrútu. Znáte to, že? Psychiatrii takové pocity docela přesně pojmenovali, jenomže jsem už dávno zapomněl jak. Ptát se letušky, zda se na mne náhodou nepamatuje, by bylo určité zbytečné. V letadle se jen za poslední měsíce vystřídaly tisíce lidí a já rozhodně nejsem tak nápadný krasavec, aby právě mne uchovála nadsmrti v paměti. Když mne nepoznal ani Fanynek Bendů ...

Zavrtal jsem se hlouběji do sedadla, snažil se uspořádat myšlenky a nějak utřídit zmatené plány, nad nimiž poručík Šolta jenom krčil rameny a můj dvorní lékař doktor Klátil povážlivě pokyvoval hlavou. Zábavný pan Barnard mne tenkrát poslal do Bejrútu — to jsem si pamatoval docela určitě a stejně bezpečně jako dolarovou zálohu, jejíž podstatnou část objevil poručík Šolta na mém tuze-xovém kontě. Neměl jsem o něm ani tušení. Díky jemu jsem se, mimochodem řečeno, mohl pustit do cestování po světě, místo abych si pěkně a skromně hledal místo. S termity jsem už rozhodně nechtěl mít nic společného.

V hotelu Alcron se nit paměti ztrácela. Odletěl jsem skutečně? Malárie, kterou jsem si zřejmě dovezl, pro pobyt v tropech svědčila. Doufal jsem, že mi cesta po setřelých a nejasných stopách minulosti pomůže získat zpátky půl roku ztraceného života. Poručík Šolta nakonec prohlásil, že jsem prokazatelně plnoletý, že si tedy myje ruce v nevinnosti, a abych se třeba postavil na hlavu. Doktor Klátil zaujal podobné stanovisko — jenže mi nedoporučoval takové gymnastické cviky, ale pár týdnů rekreace v Libanonu, když už prý tam chci mermomocí letět. Ujistil mne, že je to zemička pro rekonvalescenty jako stvořená. Pokud prý mne nebudou rozčilovat zvláštní způsoby arabských řidičů, jezdicích zásadně se stisknutým knoflíkem houkačky, ohromně si odpočinu.

Útoky na můj vzácný život se neopakovaly. Několik prvních dní mne poručík Šolta hlídal jako ostříž, ale brzy jsem už směl chodit po okolí na procházky a za pár týdnů jsem se konečně vrátil domů, do bubenečské garsoniéry. Má nádherný výhled na dvůr s popelnicemi a s klepadly koberců — a já ji přece zrádně opustil a vrhl se na cesty. Tuším, že už v deníku jsem se zmínil o své zálibě v bláznivých rozhodnutích ...

„Za deset minut přistáváme v Bejrútu, prosím! Připoutejte se a dokuřte!“ šveholila letuška. Letadlo se trochu naklonilo na křídlo, sklouzlo jako racek nad hladinu, tečkovanou rybářskými čluny, a posléze nad poloostrov s jedním z nejkrásnějších měst světa. Jako kouzelný koberec pod námi proběhly bělostné výškové domy a hotely, přepychové vily velmožů celého arabského světa od Kuvajtu až po Maroko, zasvítily sněhem pokryté vrcholky libanonských hor s posledním přísně strážným turistickým hájem opravdových libanonských cedrů. Trošku to drclo. Byli jsme v Bejrútu. Od tohoto okamžiku jsem počal uskutečňovat svůj plán, pečlivě vymyšlený a podle mého mínění důvtipný, ačkoli asi strašlivě pošetilý. Rozhodl jsem se totiž jít, kam mne oči povedou a nohy ponesou, podřizovat se všem náhlým vnuknutím, zkrátka vydat se na milost a nemilost náhodě, ve které by mohla být skryta alespoň stěpinka mé zapomenuté minulosti.

Spolu s ostatními cestujícími jsem z letadla přesedl do přepychového autobusu, rozhodně vhodnějšího pro trans-kontinentální cesty nežli pro těch pár kilometrů z Khalde, kde je bejrútské letiště, do města. I tady se mi všechno zdálo povědomé — ale vilová předměstí jsou si podobná jako vejce vejci ... Teprve za chvíli jsem měl jistotu: čekal jsem — aniž jsem věděl proč — po pravé straně dálnice koně. Vlastně to byl holý nesmysl, kuň tady, mezi tisíci navzájem se proplétajícími a (jak dr. Klátil správně předpověděl) divoce troubících automobilů na cornischi, dokonalé silnici, vedoucí kolem mořského břehu nad romanticky rozezkatými Holubičími skálami. Počkat — Holubičí skály! Odkud vín! zase tohle? Než jsem mohl domyslet, objevila se za zatáčkou, skvělá jízdárna s řadou překážek, lonžovacími pískovanými ovály a ovšem i s několika docela určitě ne právě chudými jezdci na nádherných arabských koních s drobnými hlavami a štíhlými kotníky.

Teprve teď jsem byl pevně přesvědčen, že první dostupný cíl cesty za ztracenými vzpomínkami je nalezen. Ale jak dál? Autobus UAA. United Arabian Airlines, nás vyklopil před náramnými místnostmi místních aerolinií na křižovatce ulic, jejichž názvy připomínaly spíše Paříž — Rite Madame Curie, Rue de Bordeaux a Rue de Belgique, ozdobené sochou jakéhosi vousatého pána. Krášli se sobě podobnými pány — patrně z přízně — kdejaké náměstí světa. Autobus byl v mžiku obležen houfem premovaných hotelových nosičů, odstrkujících se navzájem a překřikujících jeden druhého, aby pro svůj podnik urvali zákazníka a pro sebe nějaký ten piast spropitného. Četl jsem jména zlatě vyšitá na čepicích — Bristol, Alcazar. Commodore, Coral Beach. Ne, nic mi to neříkalo. Sebral jsem vlastnoručně kufřík a pustil jsem se nazdařbůh do města.

Bylo známé a cizí zároveň. Tu mne ovanula pronikavá vůně od krámků pouličního kuchaře a já jsem si už už vzpomínal — ale ne! Všechno zase zmizelo, ztratilo se. Průhled do uličky domorodého bazaru, suků, klepání paliček stříbrotepců, bože můj. vždyť přece tohle všechno . . .

Ani jsem nepozoroval, že jsem se z přepychového centra ulic s výškovými domy, hotely a milionářskými zábavními podniky dostal do úzkých uliček, sevřených zadními iron-< tami domů bez oken a s nízkými dveřmi. A pak jsem najednou stál před malým dvoupatrovým hotelem, takřka utopeným v moři obilných přízemních domků s dřevěnými nástavbami. Na tabuli, upevněné trochu nakřivo, bylo zlatým písmem napsáno AOUN HOUSE a pod tím PRVOTŘÍDNÍ UBYTOVÁNÍ ZA TURISTICKÉ CENY.

Jako bez vůle jsem vstoupil do haly. Ovanul mne syrový , chlad a směs všech vůní a zápachů arabské kuchyně, smíšená s tabákovým kouřem a sladkým, pronikavým pachem čehosi, co mohlo — a ovšem také nemuselo — být opiem.

Za recepcním pultem klímal čokoládově hnědý mládenec v rozhalené košili, ozdobené obrázky všelijakých automobilů. Nežli jsem mohl tento živý katalog prostudovat, vzbudil se a čiperně na mne začal dorážet záplavou francouzštiny, v níž nejsem právě dvakrát doma.

„B'tifham inglisi?“ přerušil jsem ho, aniž jsem si uvědomil, co říkám.

Kluk se rázem přeorientoval na arabštinu.

„Ma bífham arabi, nerozumím arabsky.“ zkazil jsem mu radost, „ehkee ala mahlak — mluvte pomalu!“

Arabská slova se mi vynořovala z paměti jako bubliny stoupající k hladině odněkud z hlubin. Ještě před pěti minutami jsem neměl ani tušení, že jsem kdy znal alespoň jedno jediné arabské slovíčko.

Mládenec roztáhl v gestu zoufalství paže, zazubil se na mne, prohlásil, že „muta'assif“, tedy že velmi lituje, a někam odběhl. Za chvíli se vrátil s prošedivělým mužem středních let v dokonale stříženém bílém obleku a s vázankou, v níž zářil zlatý špendlík s diamantem velikosti lískového oříšku.

Zadívali jsme se jeden na druhého. Chlapík vypadal jako stárnoucí filmový herec po natáčení velice obtížného záběru, pod očima mu zplihle visely modré váčky, pleť měl spíše prošedivělou než hnědou, oči zastřené a unavené. Když se přiblížil, ucítil jsem z jeho obleku ostrou sladkou vůni. Možná že ho mládenec s automobilovým ceníkem na košili zrovna vytáhl od opia.

Obešel mne jako vzácný výstavní exponát a tiše hvízdal.

„Skoro jsem vás nepoznal, doktore! To vás to ale nějak sebralo ... Kde jste se tu vzal? Šéf mně o vás nic nehlásil. Nechápu, jak ...“

Mluvil dokonalou angličtinou a zřejmě čekal vysvětlení. Horečně jsem přemýšlel.

„Vím o tom...“ řekl jsem konečně. „Eh — Barnard vám to příležitostně vysvětlí. Strašně komplikovaná situace. Bylo nutné ... bylo nutné zachovat co nejpřísnější mlčenlivost.“

Zdálo se mi, že jeho oči pomalu ztrácejí .závoj únavy nebo opiového omámení a že si mne prohlíží se vzrůstajícím podezřením.

„Doufám, že se ještě nevrátíte do Evropy?“

„Proboha, právě naopak!“ pospíšil jsem si ho ujistit. „Chci co nejrychleji k termi ... chci říci k šéfovi.“

Potřásl hlavou.

„Jaktěživ jsem se ještě s podobným případem nesetkal. Počkejte okamžik, doktore!“

Odešel a zanechal mne ve společnosti mládence, který už zase tiše klímal nad knihou hostů. Prohlížel jsem si zařízení a vybíral, co nejdříve a nejjistěji popadnu, kdyby se chlapík s mahárádžovským diamantem v kravatě vrátil se zřetelně nepřátelskými úmysly. Právě jsem se definitivně rozhodl pro jedno z titěrných křesílek, stojících v řadě za mými zády, když se vyfešákový pán vrátil.

„Máte štěstí, doktore,“ usmíval se tenkými rty bez účasti očí, „za dvě hodiny odlétá Ahmed s nějakými krámy pro ústředí. Můžete se svěřt s ním.“

„Výborně! Děkuji vám.“

„Za co, prosím vás?“ povytáhl udiveně obočí. „Mám právě tak čas připravit vám na cestu nějaké obložené chleby.“ Chtěl jsem zdvořile odmítnout, ale pak jsem si uvědomil, že nemám ani ponětí, jak dlouhý bude let, a že bych se tím

mohl prozradit. Kývnutím hlavy jsem poděkoval.

Pána v bílém saku a s diamantem jsem už neviděl. Mládenec s auty na košili mi po chvíli přinesl hliníkovou krabici se sendviči a pořádně velkou termosku. Pak předjel před AOUN HOUSE s .obstarožním chevroletem. Zdvíháním „minifadlak“ mne pozval dovnitř. Proplekli jsme se úzkými, uličkami až na Avenue de Paris, nádhernou přímořskou dálnicí na severním okraji města. Za chvíli už byl Bejrút za námi. Asi po půlhodině jízdy mezi pečlivě obdělávanými poličky, reklamními tabulemi a špalírem dětí nabízejících pomeranče, datle a jablka jsme dorazili do Bas-kinty — tak to alespoň stálo na orientační tabuli. Jak se ukázalo, Baskinta byla něčím mezi vesnicí a městečkem, měla však maličká a zaprášená letiště a na něm stála ke startu připravená dvoumotorová, pískově žlutá česna. Pilot už protáčil motory. Mládenec zřejmě nenosil automobilovou košili náhodou.

Bravurně zaježděl až k letadlu tak těsně, že minul podvozek sotva o pár milimetrů. Naši letištní službu by z takových kejklí na rozjezdové ploše ranila mrtvice: tady se to zřejmě tak přísně nebere.

Kdosi mi podal ruku a pomohl na úzké schůdky. Kluk za mnou přinesl krabici a termosku. Dvířka zabouchla, česna se pomalu rozjela po travnaté ploše, zanechávajíc za sebou ohon zvířeného prachu a pisku, zrychlila a konečně se odlepila od země. Pilot několika okruhy vystoupal až nad vrcholky hor a pak otočil tupý nos letadla na jih. Soužil jsem se nalézt mezi hromadami balíků, krabic a beden co nejpohodlnější místo. Už se mi to málem podařilo, když se otevřela dvířka pilotního prostoru, napřed vykoukla dlouhá hlaveň pistole a potom optimistický kukuč pana -Barnarda.

„Ale, ale, to je mi překvapení, doktore! Dejte laskavě ruce nad hlavu a dopřejte mi potěšení, abych se chvíli pokochal hříčkou přírody, ano? Tak je to správné, děkuji.“ Barnard. oči zakryté nezbytnými brýlemi, přímo klokoťal nadšením. „Nikdy jsem dosud neměl příležitost pozorovat tvora, který by se dobrovolně vrátil do ... no. řekněme tam kde mu vůbec nesvědčí. Skoda že o vás asi nebudu moci napsat vědecký článek. Strašně lituji, vážně!“

Pokusil jsem se spustit ruce, ale hlaveň pistole se rázem zdvihla do úrovně mé hlavy. Viděl jsem zřetelně, jak se Barnardův ukazováček na spoušti napjal. Rychle jsem je zase zdvihl.

„Přisuňte sem, vážený pane kolego, nohou, rozumíte, nohou, tu hliníkovou krabici. Báječné, skvěle! Škoda že vám asi nezbude čas věnovat se důkladně kopané. Dotáhl byste to daleko, to mi věřte!“

Otevřel jedno z okének letadla, ale stále mne držel na mušce. Do kabiny vnikl proud vzduchu. Pak popadl krabici a vyhodil ji ven.

„Tak.“ oddechl si, když zase zavřel okénko... trochu mne to znervózňovalo. Stárnu, kamaráde! Tak to bude. Jenže kdo může přísahat, že přítel Debbas zrovna trochu nepřebíral opia nebo hašiše a že to s námi neudělá bum. že?“

„Jaké bum?“ promluvil jsem poprvé. „V té krabici byly přece obkládané chleby.“

„Správně, naprosto správně, kamaráde.“ přikyvoval Barnard jako soška tlustého Budclhy, „v té krabici byly obložené chleby a kromě nich, pod dvojítm dnem, ještě nějaký ten tritol s časovanou rozbuškou. kdybyste se snad byl náhodou rozmyslel a po cestě vystoupil z auta. Za deset minut to bouchne. To víte, svět je plný protivenství a falše, a tak jsme se raději díky ochotnému panu Debbasovi pojistili. Ale vážně, člověče, vy jste se stejně asi zbláznil, ne? Přijít jakoby nic k Debbasovi — no. nervy máte. to zase všechna čest. Když nám telefonoval na letišti, mysleli jsme, že je opilý ...“

„Jak jste mohl vyhodit tu ... tu výbušninu jen tak dolů?“ zeptal jsem se, abych Barnarda něčím zabavil, a zároveň jsem odhadoval vzdálenost mezi svou levou nohou a

jeho pistolí. Kdybych neočekávaně a prudce vykoř. .:

„Neračte se obávat, kamarádíčku! Už jsme dávno přeletěli Chtauru a Beidar. Pod námi jsou jen a jen skály a písek. No. a kdyby pámbu dopustil, motyka spustila a připleť se tam přece jenom nějaký ten chudák Beduín, tak bychom taky smutek nenosili, co?“

Neodpověděl jsem. Tohle byl rozhodně docela jiný Bar-nard, než jakého jsem poznal v pražském hotelovém pokoji. Nepříjemnější.

„Kam letíme?“ otázal jsem se po chvíli, když jsem přece jen uznal, že je Barnardova pistole o pár centimetrů příliš daleko.

„Kam? To je ale svrchovaně divná otázka, pane kolego! Přece tam, kam máte namířeno i vy, nebo ne? K šéfovi! Určitě se vás už nemůže dočkat. Ahmed ohlásil rádiem váš návrat do naší milující mateřské náruče na základnu.“

Necítil jsem už ruce, a sepal jsem tedy dlaně za hlavou. Barnard významně pokýval hlavní pistole, ale nic nenamítal.

„A co tam se mnou budete dělat?“

Barnard si chvilku přemítavě pohvizdoval, nebo se mi to snad jenom v hluku motorů zdálo, a pak pomalu odpověděl:

„Tak to, prosím, opravdu nevím. Ale že bych vám záviděl, to vám tedy docela určitě nezávidím, kamarádíčku ...“,

## HOSPODA U NOSOROŽCE

Škvírami mezi tabulemi vlnitého plechu, tu a tam halabala doplněnými a vyspravenými reklamními štíty coca--coly nebo cinzana, bylo vidět zářivé africké hvězdy, třepotající se všemi barvami duhy. Všude kolem řádili cvrčkové a cikády. Od baru hospody U nosorožce, v jejímž prázdném skladišti jsem byl právě pod zámek, chraptěl dý-chavičný gramofon odrhovačky, které ve staré dobré Evropě vyšly už před dvaceti lety navždy z módy. Od ohně, obklopeného v patřičné vzdálenosti od bílých pánů (což kontroloval a zařizoval obrovský černý Núbijec se zlatými kruhy v uších) několika lovci kmene Meru a Buganda, se do toho mísil rytmický, jednotvárný zpěv.

To vše jsem měl ovšem příležitost uvidět pouze na okamžik, když mne roztomilý pan kolega Barnard eskortoval s namířenou pistolí kolem hospody, utopené v pralese a sloužící na dlouhé stovky kilometrů jako jediný útulek motoristů a karavan nákladních toyot, unimagů a bedfordů, zajišťujících přepravu zboží po všech silnicích Afriky. Česna přistála asi dva kilometry odtud na kusu pisty, pečlivě zbavené termitů a se zasypanými norami všelijaké havěti, protože jsme

si neurazili podvozek, a sedli dokonce poměrně klidně.

Byli jsme očekáváni. Na okraji letiště pod rozložitým baobabem stál obstarožní landrover se zohýbanými blatníky a bez rozličných součástek, považovaných zřejmě v téhle pustině za hříšný přepych a zbytečnou parádu. Šofér, s nohou ledabyle přehozenou přes postranici vozu, se ani nenamáhal vystoupit. Nezdál se vůbec překvapen ani pohledem na mne, krácejícího s rukama složenými za hlavou, ani na Barnarda, kutálejícího se za mnou s napřaženou bambitkou. Přes kolena měl krátkou americkou brokovnici systému Ithaca, ráže 20, které se používá k zastrašení zvěře — dává totiž rány jak z kanónu. Čímž ovšem není řečeno, že by se, když by to muselo být, nehodila i k ledačemu jinému.

Nu. a tak jsem teď seděl v plechové boudě, ještě rozpalené sluncem. Zapadlo sotva před hodinou. Za chvíli bude naopak pořádná zima. Nikdo z pánů provozovatelů hospody U nosorožce se zatím vůbec neobtěžoval posloužit mi jídlem nebo hrnkem vody, ačkoli let trval řadu hodin, a mohl jsem se tedy jenom dohadovat, kde asi tak můžeme být. Těžko říci, na co jsem vlastně myslel. Nejspíše na doktora Klátila a na poručíka Šoltu, kteří mi moudře radili, abych se nepouštěl do bláznivých podniků. Teprve teď jsem pochopil, že jsem byl se svou ztracenou pamětí vydán na milost a nemilost všem šťastnějším, kteří se se mnou v této ztracené době setkali.

Zdálo se mi, že něco tiše zaškrábalo na plechovou stěnu. Asi nějaké zvíře, řekl jsem si a trochu štitivě přitáhl nohy k tělu. Dřepět v plechovém vězení s temnou perspektivou budoucnosti bylo dost nepříjemné i bez zdvořilostních návštěv krys a hadů, jimiž se patrně okolí přímo hemžilo. A za chvíli se dají do práce i komáři...

Šramot se opakoval.

„Bwana,“ zašeptalo to tiše jako dech, jako zašvehlení větru, „bwa-na, to jsem já, Jagongua, Bratříček slonů ...“

Hlas jako by přicházel ze všech stran. Tápal jsem rukama po kovových stěnách, abych našel otvor, kterým neviditelný „Bratříček slonů“ mluví.

„Slyšíš mne, bwana?“ ozvalo se zase.

„Slyším. Co chceš, Jagonguo?“

„Osvobodit tě, bwana! Dostal jsem teprve před chvílí zprávu, že jsi se vrátil. Máš štěstí, že jsem sledoval svého tembo, svého slona, právě tady. Zítra bych už mohl být kdoví kde. A ty taky, bwana ...“

Proti tomu jsem ovšem nemohl nic namítat. Ať už byl pan Jagongua kýmkoli a ať mne znal odkudkoli, v současné situaci mi byla každá pomoc dobrá.

„Co chceš dělat, Jagonguo?“

Chatrčí se ozval tichý smích.

„Moji bratříčkové trochu postraší pány bílých mravenců, bwana. Dohovořím se s nimi a přivedu je na pomoc.“

„Bratříčkové?“ nechápal jsem.

„Cožpak jsi zapomněl, bwana, že jsem Bratříček slonů? Tembo přijdou, kam je zavedu. A twiga, žirafa, s nimi. A možná ještě ledacos jiného. Jsem Bratříček slonů, ano, jsem skutečný Bratříček slonů, bwana ...“

„A potom?“

„Potom urazím zámek a vezmu tě s sebou, bwana. Poslal jsem už z vesnice bubnovou zprávu tvému staršímu bratru, Starému Liuovi. Teď už ví, co se s tebou děje, a určitě nám přijde vstříc.“

Jak jsem jen mohl Bratříčkovi slonů vysvětlit, že nemám ani tušení o Starém Liuovi a o jeho přátelství, tím méně bratrství. Ve vzteku a v zoufalství nad tou zatracenou dírou v paměti jsem udeřil pěstí do plechové stěny.

„Tiše, tiše, bwana!“ zašeptal hlas ostrým sykotem. „Moji bratříčkové tembo udělají sami všechnu práci: Neplýtvěj silami, budeš je potřebovat. Zítra už musíme být oba daleko, nebo nás Pán bílých mravenců objeví a zabije.“

„A kde je ... kde je Starý Liu?“

„Vždyť jsem ti říkal, že daleko, bwana! Naposledy obchodoval u kmene Avarando, dva denní pochody odtud. Ale bubny ho už dávno dostihly.“

Opravdu, slyšel jsem vpodvečer vzdálené temné víření — podobalo se zlostnému mručení obra. To tedy byly zvuky lokali, obrovských signálních bubnů, kterými domorodí bubeníci vysílali od vesnice k vesnici zprávu, že se pan doktor přírodních věd Jaroslav Kos dostal úplně nesmyslně do pěkné kaše někde uprostřed afrického pralesa, místo aby, jak se sluší, zlepšoval v Praze všelijaké vodičky na ochranu tahacích harmonik proti tropickému hmyzu.

„Teď počkej, bwana .... vrátím se brzy se svými bratříčky,“

Osaměl jsem. Gramofon na verandě hospody U nosorožce už podesáté hlásal, že sní o vánocích bílých a o vánočním stromku zářícím, což tady bylo přinejmenším výstřední. Lovci kmenů Meru a Buganda se tím nenechali rušit a vyzpěvovali další nekonečné sloky tichými, melodickými hlasy. Hmyzí drobotina pomalu umlkala. Na scénu nočního pralesa přicházeli důstojnější herci: ve větvích nad mým vězením se tu a tam ozvalo zavřísknutí, něco temné a výhružně zahoukalo, zazněl rychlý dupot, po něm zuřivé zavrčení. Zvuky pralesa. Zvuky přírody, která se příliš nezměnila od dob, kdy člověk ještě nebyl člověkem, ale jen jedním z mnoha dětí velice mladé matky Země, a kdy ho slavná budoucnost vztyčené, pracující a vraždicí (protože zvířata nevráždí, ta zabíjejí) opice teprve čekala.

Bratříček slonů Jagongua zmizel. Ubíhaly minuty, snad i hodiny. V téměř úplné tmě jsem neviděl ani ciferník náramkových hodinek. Konečně se v orchestru pralesa ozval nový tón, jako kdyby neviditelný dirigent pohybem taktovky přikázal nasadit plechy a tympány: vzdálené troubení.

Jagonguovi bratříčci tembo se blížili.

I za plechovou stěnou baráku jsem vycítil, že prales zpozorněl, že napjatě naslouchá. Troubení starých slonů byků znělo jako fanfáry před útokem. Tráva a křoviny zaharašily úlekem drobných nohou, paznehtů a kopýtek. Gramofon na verandě konečně přestal snít o bílých vánocích. Uprostřed písně umkl, jako by někdo srazil přenosku z desky.

Uvědomil jsem si, že lovci, shromáždění kolem ohně, už před chvílí zmlkli.

Horečně jsem hledal ve stěně nějaký otvor, kterým bych mohl vyhlédnout ven. V jednom místě se zdál plech porušený a opravený, opřel jsem se zde všemi silami, něco zaskřípalo, něco mne řízlo do dlaně, ale konečně se mi podařilo ohnout



růžek reklamní tabule tak, že jsem mohl Otvorem jako dlaň a obráceným našťěstí právě k „hlavní budově“ hospody U nosorožce sledovat, co se bude dít.

Oheň, kde účinkoval místní lidový pěvecký soubor, byl opuštěný a pomalu dohasínal. Před verandou hospody pouštávalo a rozčileně posunkovalo několik mužů — poznal jsem i v šeru tlustého Barnarda a příhrblého-Ahmeda, pilota česny. Kromě Barnarda byli všichni ozbrojeni puškami. V noci, na malé mýtině, a ještě ke všemu v těsném hloučku by jim asi byly, jak jsem usoudil, málo platné.

Troubení se blížilo, zdálo se, že se sloni dostávají téměř na dosah hospody U nosorožce, ale ani větévka nepraskla. Přirozeně — vždyť představy o slonu, deroucím se jako tank pralesem a porážejícím všechno, co stojí v cestě, mají jen lidé, kteří se s pánem pralesa jaktěživi v jeho domácím prostředí nesetkali. Oblíbeným trikem slona je ztratit se v nejhustším porostu jako lesní duch. Větévku zlomí jen a jen tehdy, dostane-li na ni chuť nebo když si chce o strom trochu podrbat tlustou kůži. Jinak prochází pralesem stejně opatrně jako novopečený automobilista s milovaným vozem ruchem velkoměsta. Bez srážek a bez doteků s překážkami.

Tohle všechno mne ovšem napadá teprve dnes — tenkrát, tam na mýtině, jsem podobné poučné myšlenky rozhodně neměl. Troubení už rozechvívalo vzduch jako ladič-ku. Zdálo se mi, že rozeznávám na okraji pralesa pohyb obrovských temných stínů. Zaduněla rána — to asi šofér landroveru vystřelil nazdařbůh, nebo ještě spíše do vzduchu, ze své ithaky. Snad to mělo Jagonguovy bratříčky postrašit, ale ti patrně tento záměr nepochopili a vysvětlili si výstřel docela opačně, jako znamení k útoku.

Pojednou se před mým „výhlídkovým oknem“ zatmělo. Tiše, jako duch, našlapující na měkkých polštářích obrovitých tlap, se kolem plechové boudy přehnal statný sloní býk, jakoby mimochodem rozmetl jediným úderem chobotu hranici beden naskládaných před hospodou a s vítězným zatroubením zase zmizel v pralese. Mýtina v okamžiku ožila desítkami starých i mladých slonů, zahlédl jsem dokonce i několik slůňat tisknoucích se k boku matek slonic a pletoucích se jim pod nohy.

Společnost před verandou zmizela. Měli aspoň tolik rozumu, že nestříleli. Sloni byli všude. V několika vteřinách mohli celý podnik U nosorožce v pravém slova smyslu srovnat se zemí. Několik kůlen se už s praskotem poroučelo a veranda hlavní budovy s podtrženým sloupem se naklonila jako potápějící se loď.

Byl jsem fantastickým pohledem očarován. Vůbec jsem neslyšel, jak Jagongua rozbíjel zámek. Pojednou mi někdo položil ruku na rameno. Vyjekl jsem leknutím.

„Psst, bwana, půjdeme... Cesta je dlouhá. Bratříčkové je ještě chvíli zdrží...“

Chytil mne za ruku. Neviděl jsem mu do tváře, byl pro mne jenom stínem, černým stínem v černé noci plné troubení, trkání a obrovských šedých těl. pohybujících se po mýtině jako v přízračné čtverylce. Právě před hospodou stálo v řadě několik starých býků. Ve slabém přisvitu do-hasínajícího ohně jsem spatřil, jak rytmičky přešlapují z nohy na nohu, kolébají se a jako na povel vztyčují chobot v,

„Jagonguo..., oni... oni tančí?“

Stín po mém boku se neslyšně zasmál.

„Ano. bwana, bratříčkové tančí. Tančili tady odedávna a dnes si na svůj zvyk zase vzpomněli. Není to šťastná náhoda, bwana?“

## PŘÍZRAK SMRTI

Mýtina vypadala jako scéna ze strašidelného filmu. Všude se kývali a troubili Jagonguovi bratříčci. Velice neele-gantním pohybem, jakoby sražené, se po prašné cestě přihnaly i twigy, stádečko žiraf. Maličké, sotva metr vysoké mládě upalovalo za nimi. Zdálo se mi, že jsem na okraji pralesa, za tančícími slony, zahlédl na okamžik i pravěký obrys mrzutého strýce nosorožce, který si zlostně odfrkl nad tím hemžením a s bojovně vztyčeným ocáskem se zase ponořil, do houští. Přisahat bych na to nemohl.

V každém případě jsem měl, alespoň prozatím, od přívětivého pana Barnarda pokoj. Panstvo z hospody U nosorožce horempádem opustilo potápějící se koráb krčmy se sraženými sloupy a pořádně pocuchanými rákosovými stěnami, naskákalo do landroveru a nepohodlně odjelo (několik mužů stálo na stupátkách nebo sedělo na rozložitě kapotě) směrem k místu, kde přistála česna.

Teprve teď jsem si, třeba v šeru, mohl prohlédnout svého z nebe spadlého pomocníka a zachránce, Bratříčka slonů, Jagonguu. Byl to štíhlý, vysoký černocho, ozbrojený svazkem lehkých vrhacích oštěpů s ošklivě vypadajícími harpunovými hroty a dlouhým kopím. Na krku měl ozdobný řetízek spletený ze sloních žíní, silných jako žízály, přes rameno brašnu, která kdysi, za druhé světové války, chovala plynovou masku a zřejmě byla zkušeným mazákem odhozena hned při prvním delším pochodu. Oblečen byl ve velmi obnošené šortky. Abych byl úplně přesný, na nohou měl Jagongua cosi na způsob sandálů vyříznutých ze starých pneumatik a důvtipně připevněných ke kotníkům koženými řemínky.

Díval se na mne pobaveně a s pýchou, jako by očekával — a na to měl. ví bůh, plné právo — pochvalu za svůj výkon, opravdu hodný Bratříčka slonů.

„Pospěš si, bwana...“ zašeptal. „Tembo už nebudou tančit dlouho a Tlustý muž se s ostatními brzy vrátí. Musíme co nejrychleji k Lao Liuovi. Jistě už tě netrpělivě čeká, bwana.“

„Můžeme jít, Bratříčku slonů,“ ujistil jsem ho. „Nemám, co bych si s sebou bral.“

„Tím lépe, tím lépe,“ pokýval Jagongua hlavou, až se mu pečlivě upravené vlasy, po způsobu loveckých kmenů v týlu svázané, zatřásly. Na rozdíl od pastevců z kmene Fulbů a Massajů nenosil náušnice. Pochopitelně, v pralese číhá trochu moc zákeřných větviček. „Les nás uživí, bwana! Cožpak se nepamatuješ, jak jsme putovali od Hory, která se chvěje, až k posádce poručíka Trampa?“

Nepamatoval jsem se vůbec na nic, jenže teď nebyl čas na vysvětlování. Jagongua mne popadl za loket a vedl nejkratší cestou k okraji pralesa, vysílajícímu na mýtinu jako přední hlídky nízké mimóзовé stromy a skupiny trnitých keřů. Museli jsme jít kolem trosek beden, které sloni při svém nezapomenutelném útoku rozházeli a rozšlapali jako krabičky zápalek. Veden náhlým nápadem sklonil jsem se a zaštrachal v jedné velmi bytelné krabici, pobité na ochranu proti všudypřítomným termitům mosazným plechem. Víko odlétlo pod nápořem bratříčka tembo.

Vytáhl jsem spoustu drobných plochých pouzder, zapečetěných a opatřených pestrou značkou proslulé firmy General Electric, GE, vyrábějící elektronická a všelijaká jiná zařízení. Ve všech pouzdrech byly germaniové diody, balené po deseti kusech. Každá krabička představovala docela pěknou částku.

Bratříček slonů byl, jako většina černých lovců, neobyčejně zdvořilý a trpělivý. Neřekl ani slovo, když jsem odtrhával pečeť z jedné krabičky a přesvědčoval se, zda v ní jsou opravdu diody, a ne například opium nebo heroin, v téhle části světa velice oblíbený artikl. Byly tam však diody, jedna vedle druhé, pečlivě srovnané a uchycené za přírodní dráty, vycházející z jejich pozlacených patek jako drobní pavoučci. Zalovil jsem v další rozbité bedně — i tady byl všelijaký elektrický materiál, byť i tentokrát ne právě diody, několik panelů s tranzistory, drobné potřeby, dráty, konektory, celé krabice signálních žárovek. Vypadalo to, jako by Pán bílých mravenců byl vášnivým radioamatérem, nebo alespoň kutilem.

Jagongua se kolem sebe neklidně rozhlížel. Jeho bratříčkové se pomalu z paseky kolem zříceniny hospody U nosorožce vytráceli a nehluchně, jako stíny obrovských duchů, mizeli v pralese.

„Bwana ...“ zašeptal vyčítavě.

Ne — úhle příležitost jsem opravdu nemohl promeškat. Snad právě tady najdu klíč ke své zapomenuté minulosti. K práci, kterou jsem zřejmě pro nepříjemného šprýmaře Barnarda a pro jeho šéfa dělal. Cím dále tím více jsem cítil, že se zkrátka musím do těchto měsíců prokousat. Vnímá jsem to tím nutkavěji, čím podezřelejší se mi tu všechno zdálo.

„Bwana.“ opakoval znovu Bratříček slonů, „čas ubíhá. Noc je krátká — a pak ...“

„Myslíš. Jagonguo, že se za námi Tlustý muž pustí do pralesa?“

„Ne, bwana, on docela určitě ne. Ale zanedlouho se vrátí lovcí Buganda a Meru. Ti nás budou pronásledovat. Pán bílých mravenců je také jejich pánem. A Lao Liu už určitě netrpělivě čeká. Slyšíš?“

Z velké dálky se ozývalo jednotvárné hučení a mumlání, tak vzdálené, že jsem ho dlouho vůbec nezaznamenal. Mnoho kilometrů od nás hovořilo lokali. Jagongua napjatě poslouchal: „Starý ... žlutý ... muž... čeká ... Bratra ...“, překládal.

„U ... Stříkajících ... vod ... Starý... žlutý... muž ... volá ... a ... je ... netrpělivý ...“

Zatímco Jagongua poslouchal zprávu bubnového telegrafu, zahaleného ještě dodnes pro všechny Evropany neproniknutelným tajemstvím (ačkoli řada synů domorodých bubeníků — tohle povolání se totiž v Africe dědí — vystudovala na evropských univerzitách), otevřel jsem rychle a nešetrně třetí bednu. Víko bylo jenom trochu pootevřené.

Nezbylo nic jiného než bednu zdvihnout a pořádně s ní bouchnout o zem. Nebylo to snadné, vážila alespoň padesát kilogramů, ale nakonec se Gtobra věc podařila. Víko, přidržené silnými zámkami, odpadlo a na suchou, zaprášenou travu se vysypala hromada jakýchsi kovových předmětů, pečlivě nakonzervovaných vazelinou, vesměs podivného tvaru. Vypadaly jako součásti nějakého svrchované složitého stroje. Sebral jsem dva nebo tři dílce, které mi padly do ruky a které vypadaly, že se jakžtakž vejdu do kapes. Jagongua si se zřejmou úlevou oddychl.

„A teď rychle, bwana!“

Několika skoky jsme se ocitli pod mimóзовými stromy a pak už v téměř naprosté tmě pralesa, zdůrazněné ještě tu a tam lucerničkami obrovských světlušek, poletujících po keřích okraje houštin. Hluběji byl už hluboký prales tvořící někde vysoko nad námi takřka neproniknutelnou spleť větví a cizopasných lián, v „přízemí“ bezmála holý, pokrytý jen nezdravě bílým kapradím, nevyžadujícím slunečního světla. Což ovšem neznamená, že jsem cokoli kolem sebe viděl. Klopýtal jsem jen za Jagonguou. Vedl mne za ruku. Podle všeho měl oči jako kočka, nebo lépe a podle afrického pořekadla řečeno, jako slon. Však byl jejich bratříčkem.

Prales byl plný zvuků. Občas se mi zdálo, že se blízko nás prosmýklo mezi suchými liánami a nízkým porostem velké, těžké tělo, ale Jagongua si ničeho nevšímal. Jednou jsem se zarazil jako přibitý do země — cosi zařvalo hlasem gigantické volské žáby: Búm-búm-búúúú-m-m! To nebylo ani chechtání bláznivých hyen, děsící každého nováčka na safari, ani basový řev lva, ale zlé, útočné zaskřeho-tání příšery, o jejíž totožnosti jsem neměl ani potuchy, následované hlubokým zachrochtáním. Bratříček slonů zřejmě vytušil moje leknutí.

„Pštros, bwana. Jde pít a setkal se s bradavičnatým, vepřem. Oba blázni se straší navzájem!...“, šeptal mi do ucha. Kdoví jak to všechno věděl. V budoucnosti jsem se nejednou přesvědčil, že Jagongua vždy přesně ví, o čem mluví, a nikdy se nemýlí — snad s výjimkou úvah o Mšimba--Mšambovi, pámbičkovi s očima velkým jako jezero, který se občas přežene v oblaku větrné smrště nad svými pokornými dítkami ...

Nemyslím, že by sandály z automobilových pláštíků byly zvlášť vhodnou obuví pro noční cestování pralesem — moje polobotky se však hodily ještě daleko méně. Po několika hodinách klopýtání, kdy mne před pádem alespoň stokrát zachránila (a v další stovce případů nezachránila) Jagon-guova paže, jsem cítil, že už mám sil namále. Následky překonané nemoci se hlásily. Sotva jsem pletl nohama. Jagongua mne už nevedl za ruku — podpíral mne.

„Ještě chvíli, bwana ... Ještě malou chvíli, opravdu... Musíš to vydržet! Za dvě hodiny svítá a lovcí se vydají po našich stopách. Já bych jim unikl snadno, dovedu pralesem chodit jako tembo i v noci a plést pronásledovatelům cestu. Ty, bwana, chodíš jako pakůň. Může tě sledovat každé dítě...“

Co bylo dál, to si pamatuji jako zážitek ze sna. Padal jsem a vstával, zdá se mi, že mne jednou, když se nedaleko nás ozvalo zlostné odfrkování, Jagongua na několik minut opustil. Opřel jsem se o kmen stromu a v okamžiku usnul. Nevím, jak dlouho jsem spal, byl bych to však rozhodně vydržel daleko déle. Bratříček slonů mne probudil podle afrického zvyku stisknutím palce.

„Kaferský buvol, bwana. Musel jsem ho odvést pryč. Nemáme čas se s ním zdržovat.“

„Jsi ohromný kluk, Jagonguo,“ zabreptal jsem těžkým jazykem. „Kaferský buvol, nejobávanější zvíře Afriky, a ty ho vodiš jako pejska. To se ti tedy namouduši moc povedlo ...“ Pak jsme klopytali dál.

Konečně se před námi počalo rozjasňovat. První paprsky svítání, které v tropech přichází vždy tak náhle jako vytažení opony, prosvětlovaly prales před námi. Souvislý strop spletených korun stromů a cizopasných rostlin řídil, opět se na houpavé, mokré a hnilobou páchnoucí půdě objevovaly rostliny s květy a zanedlouho i keře. Tápali jsme v šeru křovinami. Zcela nezářivě jsem cítil, jak mi dlouhé trny trhají šaty. Vůbec mi to nevadilo — jen jsem se v duchu divil, jak asi takovou pichlavou štrpaci prožívá polonahý Jagongua, vlastníci jediné šortky ...

Po několika krocích se před námi zaleskla vodní hladina — nevelká říčka, napůl skrytá baldachýnem stromů sklánějících se korunami z obou břehů až téměř do poloviny proudu. Jagongua zaštrachal pod převislým břehem a vytáhl odtud malý dlabaný člun, podobající se tvarem neumělému maňásku a jen o málo větší. Byl jsem tak unavený, že jsem ani patričně neoceníl jeho fantastickou orientační schopnost, jež mu umožnila projít několik desítek kilometrů nočním pralesem a strefit se téměř na metr do cílového místa.

„Lehni si na dno loďky, bwana! Je vratká. A já musím dávat trochu pozor na hrochy. Nemají rádi, když je někdo ruší ...“ usmál se Bratříček slonů omluvně. „Za chvíli budeme v bezpečí, i když nám lovci lidí půjdou po fece vstříc.“

„Jak by mohli vědět, kudy jdeme?“ nechápal jsem.

„Oni také slyšeli bubny, bwana, a vědí, že jdeme za Starým žlutým mužem ke Stříkajícím vodám. Vědí také, že se Jagongua jen nerad plahočí po zemi tam, kde může pohodlně plout ...“

Opatrně, centimetr po centimetru jsem se vsoukal do loďky. Připadal jsem si s tváří obrácenou k nebesům, po nichž začala přebíhat perleťová křídla prvních paprsků slunce, skrytého ještě za vzdáleným řetězem rozeklaných hor, jako v rakvi. Snažil jsem se ze všech sil zmenšit na velikost zahradního trpaslíka, aby na chudáka Jagongua zbyl alespoň kousíček místa.

Bratříček slonů náhle strnul, odhodil oštěpy i kopí a přitiskl si dlaně k ústům. V šeru svítání jsem zřetelně viděl, jak jeho tvář zpoupelavěla a jak se roztrásl. Dostihli nás snad lovci lidí? Ne — to nebylo pravděpodobné. A i kdyby, muž, který si v noci dokáže hrát s kaferským buvolem a přivést k hospodě celou zoologickou zahradu, by určitě nepodleh tak snadno panice.

„Co se ...“

„Mlč, bwana, mlč a nehýbej se!“ zašeptal chraptivě Jagongua. Sám se skrčil do trávy na břehu a vytřeštěnými očima se díval někam nahoru, na oblohu. Mně stínily výhled koruny stromů — ale slyšel jsem. Nad pralesem se ozvalo pleskání, jako kdyby vítr cloumal roztrhanou cirkusovou plachtou, a pak ostré, do morku kostí pronikající zahvízdnutí. Nedovedu ho popsat. Nepodobalo se to ničemu, co jsem kdy slyšel — okamžitě jsem si však vzpomněl na prastarou strašidelnou pověst o pískající komnatě v zámku Iastrae, kde se dlaždice podlahy a stěny vydou-valy v obrovské, přiškvary pokryté rty a nelidskou silou hvízdaly Píseň bláznovství zaživa upáleného královského šaška Diana Tiansayho, jehož nenávisť ke králi Ernoreovi byla tak mocná, že i po smrti ovládala mrtvou hmotu ... To, co se k nám blížilo, nebylo asi o mrtvém příjemnější, statečný Jagongua padl tváří k zemi a chvěl se jako v horečce.

A pak jsem viděl. Nad řekou, vlastně úzkým pruhem rozsvěčujících se nebes, který jsem mohl ze dna loďky přehlédnout, se zvláštním třepetavým a potácivým letem přenesl odporný tvor z horečnatých snů, nestvůrný netopýr s dlouhým holým krkem, blanitými křídly, pleskajícími a vířícími vzduch, až se vrcholky stromů rozkývaly a na zem se snesl celý déšť okvětních plátků orchidejí. Nestvůra měla nejméně deset metrů v rozpětí — velikostí se blížila docela slušné stíhačce. Byla neskonale větší než největší ptáci — nevyjímaje jejich krále, himalájského orla. V několika okamžicích, kdy se jako pohádkový přízrak vznášela nad námi, jsem zahlédl, jak v tlamě, podobné zobáku a ozbrojené řadou zubů, nese beztvářý, krvavý cár masa.

Jako přírodovědec jsem se ovšem nemohl mýlit. Měl jsem tu čest setkat se osobně s pterodakylem obrovských, netušených rozměrů, a to několik desítek miliónů let — poté, co měl podle shodného tvrzení všech moudrých a zasvěcených odborníků opustit toto slzavé údolí spolu s dinosaury a ostatními šeredami jurské doby.

Bratříček slonů pomalu vstal a potácivě se opřel o svazek oštěpů.

„Co to bylo, Jagonguo?“ otázal jsem se. „Přízrak smrti, bwana. Někdo brzy umře. Vidám ho občas, ale zatím jsem vždy unikl. Přízrak smrti... Dnes se už nevrátí. Za dne pryč někde spí a tráví kořist. Počkej chvíli, bwana — za okamžik vyplujeme.“

Jagongua si třel spánky a popleskával si tváře, z nichž se pomalu ztrácela šedavá, popelavá bledost.

„Odkud ta potvora ... chci říci ten Přízrak smrti, přiletěl?“

Bratříček slonů se na mne podivně podíval, jako kdyby se otázce divil.

„Nevíš, bwana? Přece od Pána bílých mravenců. Od pána smrti, bwana ...“

Pomalou sestoupil ke mně do loďky a odstrčil ji veslem, vyřezaným ve tvaru vrbového listu, do proudu.

## STARÝ LIU

„Ano, je to on,“ řekl potěšené Lao Liu, Starý Liu, když jsem vyňal s kapsy košile nefritový obrázek s řezbou jelena. Vzal jsem si ho s sebou do Prahy, ačkoli mne poručík Solta upozorňoval na jeho vzácnost. Jeho šetrná duše asi neschvalovala takové riziko.

„Je to on, milý mladší bratře! Dobře že jste ho přinesl. Nežli jsem si vás řádně prohlédl, pochyboval jsem dokonce o vaší totožnosti. Velmi jste se změnil, příteli. Opravdu!“

Starý Liu. drobný, šedivý stařík ve volném plátěném obleku a s brokátovou čepičkou, připravoval citlivými, štíhlými prsty čaj na přenosném samovaru. Seděli jsme v jeho rozměrném stanu pokrytém maskovací sítí jako dělostřelecké

baterie nebo jiné vojenské mašinky, schopné vyvolat u nepřátelských letců nekalé úmysly. Bylo to jistě docela šikovné zařízení proti vedru — zatím jsem nevěděl, zda tím Lao Liu sledoval ještě jiné cíle.

„Obřad přípravy a pití čaje, řečený sado a vypracovaný už velmi dávno ctihodným mnichem Rjúsanem,“ vysvětloval slabým, třaslavým hlasem Lao Liu, zatímco drobil do maličkých šálků čajové lístky promíchané jasmínovými květy, „vyžaduje soustředěnou pozornost a čas, milý mladší bratře. Tvrdím, že i sám spěch vyžaduje čas, nemyslíte? škoda jen, že zde nemáme dobrou vodu. Ne,“ vztáhl ruku jako odmítnutí mé nevyslovené otázky, „a tak jsem to ovšem nemyslel. Moji průvodci našli pramen velmi dobré a zcela jistě nezávadné pitné vody, ale čaj, můj mladší bratře, čaj se nespokojí ani s tou nejlepší, není-li zvláštní shodou okolností pro toto jemné umění stvořena. Víte, že podle ctihodného mistra Rjúšana je nejlepší vodou pro přípravu čaje ta, která ihned po vytrysknutí z posvátného nitra země překapala po lotosovém listu?“

Chvilími jsem Starého Liua, bzučícího klidně a pokojně jako včela, přestával vnímat. Bylo mi dobře, rozhodně lépe než v posledních dvou nebo třech rozčilujících dnech. Nucený odpočinek na dně maňásku Bratříčka slonů mne pomohl zbavit únavy nočního usilovného pochodu lesem, i když se na nás ustavičně vrhala hejna moskytů a černých bodavých much, na první pohled k nerozeznání podobných našim mouchám domácím. Zanedlouho jsem však ke svému upřímnému zděšení poznal tse-tse, přenášející strašlivou spavou nemoc. Vzhledem k tomu, že mne poštípaly alespoň na dvaceti místech, mohl jsem jen doufat, že v tomto kraji spává nemoc ještě (nebo už) není rozšířena. Také prostředí, ve kterém jsem se tady, uprostřed divočiny, ocitl, bylo svrchovaně uklidňující. Starý Liu se se svými nosiči a průvodci usadil před několika hodinami k dočasnému pobytu v trnitě ohradě, kraalu (zde se mu říkalo „donga“), uprostřed rozsáhlé světliny, kde prales přecházel ve step, postříkanou tu a tam skupinami baobabů a akácií a mezi nimi tečkami zeber, pakoňů a oryxů. Nepřibližovali se na dostřel a téměř ani na dohled. Doby, kdy Afrika byla rájem důvěřivých divokých zvířat, přicházejících si zvědavě prohlédnout každé auto a každý stan i prchající jen před domorodými lovci, jsou už nenávratní tytam.

Do svého plátěného domku s důmyslnou hliníkoví konstrukcí umístil jednak skladiště cennějšího zboží, kten vyměňoval za kůže, slonovinu nebo domorodé výrobky jejichž cena se za pár posledních desetiletí na světovém trhu zestonásobila — patrně aby ušetřil své statné průvodce zbytečného pokušení —, jednak svou ložnici, vybavenou (až na skládací polní židle a moskytiéru) téměř stejně jako pokojíky domečků někde na ulici Van Fu Tien v Pekingu Se závěsy, několika figurkami z bronzů, jedním nebo dvěma svitkovými obrazy a ovšem i se vším potřebným pro ušlechtilý obřad sado. Celý stan byl provoněn dýmajícím tyčinkou kadidla, zastrčenou do nádoby ve zkřížený dlaních jednoho obzvláště optimisticky se tvářícího bronzového Buddhya.

Také Bratříček slonů, Jagongua, se tvářil nadmíru spokojeně. Snad měl radost, jak dobře splnil svůj úkol. Pohrdl! skládací židli a usadil se na patách poblíže vchodu do stanu, před nímž zanechal zbraně. Lao Liu se k němu chová! se zřejmou úctou a respektem, které „si také docela zasloužil.

„Nemoc, se kterou jste se vrátil domů, tedy smazala vzpomínky na Pána bílých mravenců, můj mladší bratře?“ otázal se znenadání Liu, nalévající světlounce žlutý čaj do tří šálků bez oušek. „Také vzpomínky na mne se vám ztratily v ohni horečky? Promiňte, zdá-li se vám moje otázka nevhodnou. Promiňte starému muži, mladší bratře ...“

Sotva jsem popadl dech.

„Je tomu tak, Lao Liue — ale jak jste se to dozvěděl...?“

Starý pán se nad vonnými párami čaje usmál jako dobrý čaroděj provádějící nějaké obzvláště podařené za-říkávání. „I kámen padající z hory by se měl pokusit vyzvědět cíl svého pádu,“ řekl poučně, „jinak se mu při občasném povyskočení může zdát, že se vznese až do nebes, nemyslíte? Dozvěděl jsem se o vaší nemoci daleko dříve, nežli mi přátelé oznámili zprávy bubny lokali. Nebylo toho ostatně ani, třeba — stačí se na vás podívat, můj mladší bratře, jak s. prohlížíte mne i všechno kolem sebe, ačkoli jste to tai dobře znával. A přece jste to vy,“ pokýval šedou hlavou, „jste. Ano, jste, o tom není vůbec pochyby.“

„Já ... já jsem tu byl? U vás, Lao Liue?“

Stařec se na mne po očku podíval, pohladil si brokátovou čepičku na stříbrných vlasech a potřásl hlavou: „Tady? Tady u Stříkajících vod nikdy, můj mladší bratře. Ale setkali jsme se už. Snad by bylo předčasné chtít násilně trhat závoje zastírající vaši mysl. Ani nevím, zda tyto závoje ...“

Odmlčel se.

„Chtěl jste něco říci, Lao Liue?“

„Nene,“ odpověděl rychle, „nic důležitého. Bohužel jste při své cestě za vlastní minulostí začal odvíjet lano z nejnešťastnějšího konce. Vlastně bychom dnes měli vyvěsit

nad domem velkého papírového kapra na počest bohyně Kwanin, která se na něm ráda projíždí nebesy, příteli. Je to skoro zážrak, že jste se sem dostal. Poněkud obtížnější bude — a opět promiňte starci, že mluvím bez obalu — dostat vás do bezpečí. Bojím se, že ani tam, kde jste byl ještě donedávna bezpečný, nenajdete příliš klidu.“

„Máte asi pravdu, Lao Liue. Pokud jsem měl možnost poznat Barnarda a ... a ... a toho chlapa s hroznými očima v AOUN HOUSE v Bej rútu: zapomněl jsem už, jak se jmenuje ...“

„Debbas, můj mladší bratře. Muhhamad Debbas. Alespoň v Bejrútu. Jak se jmenuje jinde ve světě, zatím nevím.“

„Ano, máte pravdu, Debbas. Odporný typ. Tak tedy opravdu se i já obávám, že mi asi moc pokoje nedají.“

„Zdá se, že kámen začíná poznávat svah, po kterém se vydal na cestu,“ zasmál se Liu slabě, spíš očima než rty. „To může být počátkem změny k dobrému. Věřím, že se mi podaří přece jen pro vás nalézt nějaké útočiště, můj mladší bratře, kde nad vámi jako jarní mračna klidně proplují první nebezpečná léta. A pak — kdo z nás vidí do budoucnosti?“

„Ale já přece nechci odejít, Lao Liue!“ řekl jsem tak prudce, div jsem si nepolítil trenýrky — trosky kalhot, roztrhaných a zabláčených. se zatím pokoušel dát do pořádku sluha Starého Liua — vroucím čajem. „Já se chci znovu dozvědět všechno o Pánu bílých mravenců. A o Přízraku smrti. Dnes za svítání jsem ho na vlastní oči viděl.“



„Opravdu?“ povytáhl Lao Liu přemítavě bílé obočí a pohlédl tázavě na Jagonguu, který sklopil oči.

„Opravdu, Starý žlutý muži ...“, hlesl.

„Domnívám se, že maskovací síť,“ pokynul Lao Liu pootevřeným vchodem stanu, „není nejhorší ochranou proti Přízraku smrti, i když snad není schopna odvrátit všechno nebezpečí. Setkáte-li se však náhodou ještě jednou, mladší bratře, s Příznakem smrti, s puškou v ruce ...“

„Nemám ani kapesní nůž, natož pušku,“ poznamenal jsem.

„Zanedlouho budete mít obojí,“ pokračoval nevzrušeně Lao Liu. „Mám podobných věcí dost a dost. Tak tedy při-hodí-li se vám to, nestřílejte, smí-li vám starý člověk na sklonku života radit. Pak totiž Příznak smrti obvykle zabíjí, rychle a nemilosrdně.“

Odmlčel se na okamžik. „Já jsem to viděl. Ale Příznak smrti není pro nás největším nebezpečím. Právě nebezpečí začíná teprve tam, za řetězem hor ...“, ukázal směrem k východu.

„Pán bílých mravenců?“ otázel jsem se.

„Přisvědčil.“

„Ano. On -a zejména bílí mravenci sami, mladší bratře.“

„Nerozumím. Termiti přece nejsou nebezpeční. Rozeží-rají leda dřevo a papír a ledacos jiného, ale nikdy neútočí! Každý mravenec je přemůže!“

„Ctím vaši moudrost a znalosti, nahrazující šediny,“ sklonil se zdvořile stařec... máte úplně pravdu, pokud jde o bílé mravence, jaké zná celý svět. Ale tito jsou stejně

zviastní jako Příznak smrti. Seznámíte se s nimi, budete-li si to přát.“

V tom okamžiku jsem si nic nepřál víc. Předsevzetí, že nechci termity nadosmrti vidět, zejména jsou-li v horečnatých vidinách schopni bořit města a odhazovat automobily jako zrnka písku, se s konečnou platností rozplynulo.

„Jsou tady? Nablížku?“

Lao Liu potřásl hlavou. „Vaše paměť je obalena zapomenutím jako kukla bource morušového. Kdyby tu byli bílí mravenci pána jejich říše, nebyl bych tu já. Říkal jsem vám — musíme dál, k horám. Na mapách jsou označeny jako Burroughsova pahorkatina. Moji přátelé z pralesa jim však říkají příhodněji Hory, které se chvějí. Ostatně název pahorkatina je dost nevhodný. Nejvyšší vrcholy dosahují výšky až 2000 metrů. To už je, můj mladší bratře, Afrika ...“, pousmál se znovu černýma očima, obklopenýma jemnou sítí vrásek.

„Půjdete tam?“

„Ano,“ odpověděl pomalu Lao Liu, „myslím, že ani mně, ani vám nic jiného nezbývá. Pro mne a teď už i pro vás na jedné straně a pro Pána bílých mravenců na straně druhé je asi na tomto světě opravdu málo místa. Vyrazíme hned zítra ráno, jestliže jste načerpal dost sil.“

Starý Liu byl přerušen tichým zaškrábáním na plátno stanového vchodu. Vstoupil černý mládenec v bílých šatech, zubící se od ucha k uchu a přinášející docela slušně zalátané, ba dokonce vyžehlené kalhoty, v nichž jsem absolvoval pochod pralesem v milé společnosti Jagonguy a kaferských buvolů. Chvatně a s úlevou jsem do nich vklouzl, v trenýrkách jsem si připadal hrozně nespolečen-sky oblečený, ačkoli Bratříček slonů na sobě, nepočítám-li náhrdelník ze sloních žíní, neměl ani o chlup víc.

Černý sluha neodešel — podával mi v obou dlaních podivně tvarované kousky kovu, jež jsem vstrčil do kapsy u havarované hospody. Dočista jsem už na ně zapomněl.

Obracel jsem jeden za druhým v prstech — ne, opravdu jsem neměl ani tušení, k čemu by mohly sloužit. Byly všechny zbrusu nové, zřejmě právě opustily továrnu. Nebyly cítit ostrou žíravinou termitů druhu *Termes bellicosus*, která mne tak udeřila do nosu nad krabičkou s podivným elektronickým zařízením v nemocnici a pomohla mi vzpomenout si alespoň, jak se jmenují. Také tohle zřejmě byly součásti jakéhosi složitého elektronicko-mechanického aparátu, s kontakty a trpasličími spínači, v jednom srpovitě zakřiveném předmětu byl dokonce uložen miniaturní elektromotor, menší, nežli bývá v mechanických hračkách.

Lao Liu si zdvořile prohlédl matně lesklé kousky kovu a pak je bez přílišného zájmu odložil na skládací čajový stůlek vedle samovaru.

„Jinak jsme s Jagonguu našli samé elektronické součástky,“ poznamenal jsem. „Diody, tranzistory a tak.“

Starý Číňan na okamžik přivřel víčka a promnul si suché, štíhlé prsty, až v nich zapraštělo.

„Ano, ano, můj mladší bratře. To, o čem vyprávíte, je

skutečný Příznak smrti Pána bílých mravenců. Ale teď si vy i Jagongua odpočiňte. Budoucnost znají jen bohové, a snad ani oni tak docela ne. Přesto jsem si však jist, že příští dny budeme mít velmi mnoho na práci. Dobrý oddech vám oběma!“

Maskovací síť pronikalo slunce zlatými dukáty, vrhaný-mi na plátno stanu a na krátkou, teď už sešlapanou travu dongy. Na východním obzoru jsem za skupinami stromů a tečkami vysoké zvěře viděl v prašném oparu lehce, jako štětcem čínského malíře tuší naznačený obrys Hor, které se chvějí. Někde za nimi byla říše bílých mravenců, A její šéf.

## PROPAST BOHŮ

Již několik hodin jsem měl pocit, že se země pod nohama občas lehce, sotva znatelně zachvěje, vždy po několika minutách, ale neodvážil jsem se na to zeptat ani Jagonguy, ani Starého Liua, který kráčel drobnými, pevnými kroky a s obdivuhodnou vytrvalostí. Snad se mi spíše trásly nohy z dlouhého výstupu od široké roviny, plné vysoké zvěře, na první výběžek Hor, které se chvějí.

Zvláštní kraj!

Asi jsem tu myšlenku nevědomky vyslovil nahlas, protože se ke mně Lao Liu obrátil přes rameno: „Proč myslíte, mladší

bratře?“

Ano — proč vlastně? Teprve po chvíli mne to napadlo. Byl to mrtvý kraj. Ještě před několika hodinami jsme procházeli stepí se skupinkami stromů a mezi roztroušenými stády zeber a pakoňů. Občas se nad křovinami objevily zvědavé hlavy Jagonguových sestřenic twig, žiraf, a před rytmickým prozpěvováním nosičů Liuova safari mrzutě, ač důstojně ustoupila z cesty i rodinka lvů, vedená starým samcem s mohutnou hřívou. To vše jsme teď nechali za sebou. Už od samého úpatí hor, jež se sotva začaly zdvíhat z rozlehlé plochy obrovského kráteru dávno vyhaslé sopky, nám nepřeběhlo přes cestu jedno, jediné zvíře — ani všudypřítomná hyena, ani nebojácný a k celému okolnímu světu nafoukaně lhostejný dikobraz.

Lao Liu pokýval hlavou. „Ano, máte pravdu. Obrňte se však klidem, mladší bratře! Jsme teprve před prahem našeho úkolu, a ...“

Nedomluvil. Několik kroků před námi začal domorodým jazykem brebentit Bratříček slonů, Jagongua. Rozčileně ukazoval svazkem oštěpů kamsi do trnitého houští a nízkých, větrem pokrivených akácií.

„Tembo, bwana, tembo! Slon — a jo asi raněny. Ale ...“

Také Liuovi se zřejmě něco nezdálo, protože usilovně pokyvoval hlavou, což v tomto kraji znamená výraz největšího podivu. Nehybně, takže jej mohl zahlédnout právě jen Bratříček slonů, stál mezi vzdálenými křovisky obrovský sloní býk. zřejmě, smím-li to tak říci, v nejlepších letech. Třásl se po celém těle a marně se snažil zdvihnout chobot, což je obvyklé u starých nebo nemocných zvířat. Ta pak v období sucha, kdy se řeky a jezera mění v řadu kalužin, umírají žízni.

Jagongua popadl do dlaně svoje kapandi. malé pouzdro zavěšené na krku, kde zřejmě vedle obvyklých úředních dokladů nosil i nějaký ten zaručeně účinný amulet k získání přízně vrtkavého Mšimba-Mšamby.

„To jsou kouzla, bwana... Pojďme odtud! Vidíš — bratříček tembo umírá a nikde kolem není ani sup. ani hyena...“

Bwana,“ vyjekl najednou zoufale, „vždyť tady nejsou ani ... ani mouchy ...“

Byla to pravda, po nepřijemném seznámení s bodavými tse-tse v nepohodlném Jagonguově maňásku sice vítaná, ale zároveň nepochopitelná a zneklidňující.

Lao Liu mi položil ruku na rameno.

„Mladší bratře, máte příležitost vyzkoušet svou novou pušku. A kromě toho si v nepodplatném kole života získáte nepatrnou zásluhu. Nechcete zkrátit tomu zvířeti utrpení? A také,“ dodal přemítavě, „bychom se snad mohli s pomocí vaší moudrosti pokusit o zjištění, proč vlastně je Jagonguův bratříček tembo v posledním tažení ...“

Přikývl jsem a shodil těžkou dvouhlavňovou kulovnici anglické firmy Bland, ráže 470, kterou mi Starý Liu vnutil, z ramene. Vážila asi tolik jako kulomet, byla zdánlivě neohrabaná, náboje se velikostí poněkud podobaly granátům lodního děla, ale Lao Liu na moje zdvořilé námitky jen potřásl hlavou. „Je to jediná puška v táboře, která vůbec může mít v zemi Pána bílých mravenců nějaký smysl, mladší bratře,“ prohlásil. „Pokud ji budete nucen použít, nebude tak jako tak čas na nic víc než na stisknutí obou spouští. Opakovačka by nebyla k ničemu. Věřte starému zkušenému muži.“ Nezbylo mi tedy nic než starému zkušenému muži věřit, tahat se po Africe s poctivými dvanácti kilogramy na zádech a s opaskem plným nábojů velikosti banánů střední ceny.

Postoupil jsem na několik desítek metrů k dokonávajícímu slonovi. Jagongua se opatrně držel za mnou. Zrychleně dýchal, neustále žmolil v dlani kapandi a něco si šeptem broukal.

Blandka. báječně vyvážená, mi sama vklouzla patkou pažby k rameni. Zamířil jsem tam, kde jsem podle zkušeností se srnci a jeleny předpokládal komoru, a stuskl spoušť.

V tom okamžiku se stalo několik neočekávaných věcí najednou. Do ramene mi vrazilo cosi jako rozjetá rychlíková lokomotiva a hodilo mne to zpět do náruče Jagonguy, který se taktak neskácel taky. To za prvé. Za druhé jsem ještě v pádu zpozoroval, jak kulka, probíjející tlustou kůži chudáka bratříčka tembo. vybuchla oranžovým plamenem a jak obrovské zvíře v pravém slova smyslu smetla k zemi. A za třetí jsem si v téže vteřině vzpomněl, že jsem tuhle pušku, těžkou a drahou kulovnici firmy Bland, už kdysi měl v ruce a že jsem z ní i střílel ..., ale na co?

Ne — slon to určitě nebyl...

Když sloní býk padl, bratříček Jagongua se trochu uklidnil. Nosiči, vesměs z kmene Kru, chlapi jako hory, vybraní Starým Liuem pro svou naprostou lhostejnost ke všem místním pámbíčkům a osvědčenou věrnost, obklopili, slona a poskakovali nadšením v očekávání bohaté hostiny. Černoši, nepočítaje pytláky slonoviny, využijí slona celého — oc! chobotu až k ocásku. I tlusté žíně, z nichž měl Jagongua upletený náhrdelník, mají cenu — a ne právě malou. Jedna jediná se obvykle vyměňuje za slušné kuře.

Jagongua obcházel mrtvého slona s respektem, zdvihl mu oční víčka, nahlédl do tlamy a prohmatl ohromný boltec.

„Nezlob se, bwana,“ řekl nakonec, „ale nechci s tím raději nic mít. Tenhle tembo asi nebyl ani zraněný. A přece umíral, ačkoli mu bylo sedm let. Vidíš?“ ukázal na zuby v pootevřené tlamě. Neviděl jsem sice nic — ale nepovažoval jsem za nutné vysvětlovat Jagonguovi, že by mi chrup stoletého sloního Metuzaléma neřikal ani o chlup víc. Na těle slona skutečně nebyly kromě otvoru po výbušné kulce, kterým by snadno prošla hlava, žádné viditelné známky zranění. A pokud jde o příznaky nemoci, byl Jagongua nespornou autoritou.

„Bwana,“ zašeptal mi do ucha, „bwana, pojďme pryč! Tady není dobré místo. Nechme bílé mravence bílými mravenci. Převeďu tě bezpečně do Kaisootu a odtamtud už můžeš odjet strojem, který kouří, do Nairobi ...“

Lao Liu, opřený o ebenovou hůlku, kterou nikdy neodkládal, se na nás zpovzdálí díval moudřím, zamyšleným očima. Jagongua zmlkl, jako když utne, a rozpočítal si třel lýtko gumovou podešví.

„Ne, Bratříčku slonů.“ odpověděl jsem stejně tiše, „moje cesta vede do Hor. které se chvějí. Chceš-li, vrať se!“

Jagongua zoufale vzdychl jako tragéd na ochotnické scéně.

„Myslím, že jsi blázen, bwana,“ prohlásil, „ale zůstanu s tebou, protože jsi beze mne v pralese bezbranný jako novorozená antilopa ...“

Neměl jsem čas poděkovat Jagonguovi za poklony. Mezi nosiči Starého Liua, odřezávajícími už nejchutnější části, tlapy a chobot, vznikl rozruch. Rozčileně debatovali a ukazovali na bok zvířete, skrytý až dosud pod obrovským mrtvým tělem. Obešel jsem horu masa. Na šedé, svrasklé kůži byl jako tuší nakreslený černý keříkový příškvár, pro-pálený do svalstva, a snad ještě hlouběji.

„Mšimba-Mšamba, bwana ...“ hlesl Jagongua.

„Náš přítel miní blesk,“ vysvětloval Lao Liu, jenž se objevil vedle nás. „Jsem velmi rád, že se záhada tak přirozeně vysvětlila, mladší bratře! Jenom nepoznané má moc stát se strašlivým. Ostatně — sloni dost často hynou tímto způsobem. Nemám pravdu, Jagonguo?“

Bratříček slonů váhavě přikývl. „Ano, bwana. Sám jsem už několik tembo viděl...“

„Chvála bohu!“ usmál se Starý Liu. „Zůstaneme dnes raději zde, mladší bratře. Nosiči jsou unavení a těžko bychom je přiměli k další cestě. Kromě toho se zdá, že nás tu nebude v noci rušit žádná obtížná havěť.“

Mládenci kmene Kru přijali zprávu s nadšením a hned se pustili do stavby tábora, tentokrát o to snazší, že nebylo nutné budovat dorigu, trnitou ohradu kolem stanů na ochranu před šelmami. Jen maskovací Sít' nařídil Lao Liu natáhnout jako vždy.

„Zbývají vám ještě síly na malou procházku, mladší bratře?“ otázal se Lao Liu zdvořile. „V posledních dnech jste zažil příliš mnoho, a tak snad ...“

„Nene, půjdu rád, Lao Liue.“ odpověděl jsem rychle, když jsem se podíval na jeho vyhublou postavu a svrasklou tvář a porovnal je v duchu s poměrně zachovalejším zjevem své maličkosti. „Pokud to neunavuje vás ...“

„Duch má určovat tělu, kdy smí být unaveno,“ řekl poučně stařec. „Naopak je tomu jen u slabochů a lenochů. Nuže — vyjdeme hned. Moji mužové zatím postaví stany a připraví všechno potřebné.“

„Mám jít s vámi, bwana?“ ozval se Jagongua, zřejmě bez valného nadšení.

„Ne, Bratříčku slonů!“ zavrtěl hlavou Liu. „Myslím, že bude lépe, když se postaráš, aby bylo maso dobře upraveno. Vrátime se ostatně zanedlouho.“

Vyrazili jsme. Lao Liu, pošvihávaje hůlkou, krácel vysokou trávou k severu, podél okraje pahorků, předhůří Hor, které se chvějí. Občas se zastavil a rozhlédl, jako by hledal orientační body, ale za okamžik už zase rázoval dál. Sotva jsem mu stačil. Omlouval jsem sám sebe tíhou té zatracené flinty, křivící páteř a mrzačící rameno nejen vlastní vahou, ale i při výstřelu. Razanci ovšem měla. to jsem musel poctivě přiznat.

Asi po půlhodinovém pochodu, během něhož jsme se nesetkali ani s jediným zvířetem, ani s ptákem nebo motýlem, počala tráva řídnout. Stále častěji jsme přecházeli holé plochy skal, obnažené zimmími dešti, stékajícími v proudech z pahorků do kráteru. Nakonec zmizelo i poslední stéblo hořké kawaly, která se uchytila téměř všude.

Krajina připomínala obzvláště nehostinný a turisticky naprosto bezcenný kus některého z ošklivějších měsíčních moří. Pod. nohama se nám drolila zvětřalá, černá láva, tu a tam jsme obcházeli balvany fantastických tvarů. Z klikatých skalních puklin vycházely úzké praménky čpavého dýmu, páchnoucího sírou. Hory, které se chvějí, zřejmě ještě nebyly tak docela mrtvé.

„Jsme téměř u cíle, mladší bratře,“ obrátil se ke mně Lao Liu a setřel si pot z čela. „Obrňte své srdce! Nehrozí nám nebezpečí.“

Netušil jsem, o čem mluví. Kolem dokola nebylo živé duše, živého tvora. Pravda, veselo tu bylo jako v márnici, ale po nějakém nebezpečí ani stopy. Už po několika krocích jsem však pochopil. Před námi se zcela neočekávaně otevřela propast, spadající strmými stěnami téměř kolmo do hlubiny. Podobala se obrovské pasti na slony, jenže místo otrávených oštěpů trčely z jejího dna několik desítek metrů pod námi jak jehla ostré sopečné balvany. Po stěně propasti vedlo cosi jako stezka — ano. byla to opravdu uměle vytvořená, do skal vytesaná cesta, na nejstrmějších místech dokonce opatřená kůly, zaraženými do skály jako opora.

„Zanechte pušku zde, mladší bratře! Zbytečně by vás tížila,“ pokynul mi Starý Lao Liu. „Nebudeme ji potřebovat.“

Váhavě jsem opřel kulovnici o blízky balvan a vydal se za starcem, který už začal sestupovat. Cesta byla snazší, než jsem při pohledu shora doufal. Už za několik minut jsme byli na dně, v bludišti balvanů, kterým s bubláním protékala stružka podzemního pramene. Sklonil jsem se a nabral vodu do dlaně. Chutnala sírou a železem.

Lao Liu mi pokynul, abych ho následoval. Vešel pod skalní oblouk, vlastně římsu, kryjící dost hluboký prostor.

Uprostřed kamenného arkýře ležela hromádka popela a ohořelých dřev — zbytky ohniště — a v nejzazším koutě několik pohozených zebřích kůží. plesnivých a zpuchřelých.

Stařec stál a čekal. Málem se mi podlomily nohy leknutím, když se hromada kůží pohnula, rozhrnula, a když z ní vyhlédla naprosto nepravděpodobná hlava skřítky z pohádek, které by se raději neměly vyprávět dětem před spaním, velká jako hlava dítěte, se zploštělým nosem, popelavě šedá, s bezzubými, scvrklými ústy a zlomyslnými černými očkami. Lao Liu dál nehybně vyčkával. Skřítek se v kůžích zavrtěl, mocně zívá a konečně se vyhrabal v celé kráse a velebnosti ven.

Byl to maličký černoch, až na bederní pás docela nahý a zřejmě velmi starý. Kůže mu visela v záhybech, nožky měl zkřivené revmatismem, nejčastější nemocí a metlou tropické Afriky.

„Vidím tě. Mvuo!“ řekl konečně přátelsky Lao Liu. „Jsem rád, že jsi se ani trochu nezměnil a že jsi neodešel k Pánu dešťů.“

Trpaslík se zašklebil, jako by se omylem napil octa. „Vidím tě, Žlutý muži,“ zakrákoral, „a je mi líto, žeš už dávno neodešel k Pánu dešťů, protože mne rušíš v mých báječných snech. Právě před chvílí jsem se ve spánku díval, jak tento muž.“ ukázal na mne prstem, zkřiveným jako dráp. „— zastřelil umírajícího slona. Proč jsi mi nepřinesl darem nejlepší kus, lakomý Žlutý muži?“

„Nám starcům už maso nesvědčí. Mvuo!“ usmál se Lao Liu. „Ostatně, tvoji služebníci tě, jak vidím, krmí dobře. Jsi tlustý jako hroch.“

Mvua se při této očividné lži potěšené zavrtěl. Být tlustý znamená v Africe totéž co být bohatý a krásný. „A ty jsi chytrý jako toktoktok, datel, Žlutý muži,“ opáčil trpaslík. „Také víš, kam klovnout, abys pro sebe našel tučné sousto. Cos mi tedy přinesl darem, chceš-li, abych dovolil Tomu, jenž dobývá nemocné slony, podívat se do tváře“bohům? Snad jen plné břicho lásky k Mvuovi?“

„Nic takového,“ mávl Lao Liu odmítavě hůlkou a vytáhl z kapsy volného hedvábného kabátu plochou láhev, na jejíž nálepce neúnavně rázoval Johnny Walker ve starobylém cylindru na důkaz, že právě tato whisky povzbudí každého k takřka zázračným výkonům.

Zlomyslná myš očka trpaslíka Mvuy se rozzářila. „Jsi opravdu toktoktok, Žlutý muži. Myslíš nejen na mne, ale i na mé báječné sny ...“ Popadl zkřivenými prsty whisky a ukryl ji mezi kůže. „Můžete jít k bohům. Velký Mvua souhlasí.“

Lao Liu kývl hlavou a obrátil se k trpaslíkovi zády. Následoval jsem ho. Nepromluvil jsem ani slovo. Přítomnost Mvuy v této nejpustší a nejnehostinnější krajině, jakou jsem kdy v životě viděl, mi brala dech a řeč.

„Schylte hlavu, můj mladší bratře,“ upozornil mne stařec. „Vchod k bohům je pro vaši postavu trochu nízký.“ Uchopil mne štíhlými, suchými prsty za zápěstí a vedl za sebou do jeskyně, jejíž ústí se otvíralo několik metrů od Mvuova kutlochu. Byla tam téměř úplná tma. Pod nohama šustil suchý písek, do něhož jsme zapadli až po kotníky. Starý Liu kráčel s jistotou, jako by byl jeskyni navštívil už mnohokrát. Pojednou se ozvalo tiché cvaknutí a tmě prořízl kužel světla.

Zůstal jsem stát jako přikovaný.

Několik metrů přede mnou stála v záři svítily nejméně tři metry vysoká postava mohutného, tlustého muže nebo opice, schýlená a připravená ke skoku. Obrovská kulatá hlava byla vražena mezi ramena, nohy rozkročeny. Leknutím jsem ustoupil několik kroků, až jsem zády vrazil do skalní stěny.

„Uklidněte svou mysl, mladší bratře,“ zabzučel tichý starcův hlas. „Je to jen socha — jen hliněná podoba boha. Ale přesto jsem vám ji chtěl ukázat dříve, nežli překročíme hranice Pána smrti.“

Zastýděl jsem se a také trochu rozzlobil na Starého Liua, který si zřejmě liboval v překvapujících efektech. Postava byla opravdu z hlíny. Pokud vím, nebylo nikde v Africe nalezeno nic podobného, žádné výtvary monumentálního sochařství: nepočítáme-li ovšem Egypt. Hlavu sochy tvořila hrubě vymodelovaná koule, na několika místech „obličej“ porušená několika otvory. Zdálo se, že tělo kryje cosi podobného kombinéze přichycené u krku, na zápěstích a na kotních pružnými pásy. Nohy sochy byly pouze naznačeny — podobaly se spis těžkým a neohrabaným potápěčským botám. Socha byla sice velmi primitivní a odpuzující, ale nutkavě mně cosi připomínala. Tohle jsem už přece někde viděl ... Ne, nebylo to v době, na niž mi chybějí vzpomínky, ale docela nedávno, v knize . .

„Podívejte se ještě sem, můj mladší bratře!“ přerušil mlčení Lao Liu a posvítil na strop jeskyně. Objevila se fantastická kompozice prchajících žiraf, pronásledovaných černými lučištníky, figury tak živé a tak dokonale zvládnuté jako nejlepší kresby pravěkých umělců v proslulých jihofrancouzských a španělských jeskyních.

Kromě loveckých scén však na stropě byly i další postavy.

Byl jsem doma. Tasili! Žabábren! Skvělé saharské obrazárny pravěkého umění, objevené světu teprve nedávno Henrim Lhotem. Strávil pod strašným saharským sluncem řadu měsíců, aby odtud odnesl dokonalé kopie prastarých fresek a spousty barevných fotografií. Nejslavnější kresbou se stal „Velký marťanský bůh“, jak jej Lhotě spíše žertem než vážně nazval, šest metrů vysoká postava v jakémsi skafandru s průzory, obklopená ohnivým lemem a nechávající se zbožňovat malíčkými domorodci .

Teď přede mnou stál jiný marťanský bůh, potvrzující domněnky bláznivých pošetilců, kteří donutili Henriho Lhotu nazývat kresbu, kterou sám považoval za zpodobení loyce pštrosů, tak výstředním jménem. Nebyl .to ovšem bůh — ale nepochybně kosmonaut ve skafandru a v lehké přilbě opatřené průzory. Kresby na stěnách, postupně osvětlované kuzelem světla baterky Starého Liua, tenlo fakt potvrzovaly a dokreslovaly, některé figury měly na přilbách směrové antény podobající se písmenu V a na prsou nesly jakési předměty tvaru krabice, snad komunikátory nebo zbraně. Také socha měla na hrudi totéž, jenže primitivní umělec krabici nevymodeloval, ale jen vyryl jako obdélník.

Bylo to neuvěřitelné. Zde, tisíce kilometrů od hoggar-ských skalních obrazáren hlídá starý opilý kustod Mvua, zabalený do zpuchřelých kůží. nejen nejfantastičtější ukázky umění staré Afriky, ale i konečný a definitivní důkaz o návštěvě cizí kosmické civilizace na naší planetě. Důkaz, po němž se tak usilovně pídí celé stovky exobiologů. zabývajících se možnostmi mimozemského života .

„Víc už zde nevidíme, mladší bratře,“ řekl Liu a položil mi lehce ruku na rameno. „Prý tu kdysi bylo bohů daleko více, ale řeka času je dávno odnesla. Zbylo jen to, co jste si právě prohlédl.“

Něco mi napadlo. „Byl . . . byl jsem už tady. Lao Liue?“

V odrazu světla od stěn jeskyně jsem viděl, jak stařec vážně zavrtěl hlavou. „Ne, mladší bratře, nikdy. Ani jsem vám o jeskyni bohů nevyprávěl a každý večer, který jsem trávil v nejistotě o váš osud, jsem toho litoval. Dnes jsem svou chybu alespoň dodatečně a zčásti napravil. Snad se teď budeme ubírat cestou šťastnějšího draka, mladší bratře, než , . než tehdy. Pojďme!“

Na dně propasti se šelo. Obloha, uzavřená naci námi prstenem skalní římsy, počala fialovět, což je neklamný znak rychle se blížícího západu slunce. Z Mvuova výklenku se ozývalo rytmické pozpěvování a bohatýrské skytám — stařík si zřejmě rychle opatroval, báječné sny ve společnosti neúnavného Jónnyho Walkera.

Setmělo se sotva několik minut poté, co jsme se vyšplhali z propasti bohů mezi balvany. Na obloze se objevily první hvězdy. Září tu docela jinak než u nás. Zdají se docela blízko, takřka na dosah ruky, jako jiskřivé světlušky, vznášející se bez pohnutí nad obrovským kontinentem

„Jak se vám líbil Mvua, mladší bratře?“ otázal se Lao Liu.

„Moc ne.“ přiznal jsem. „Už dlouho jsem tak ohvzdného černocho neviděl.“

„Smrtelně byste ho urazil!! Není černocho, ale Křovák. Jeden z posledních příslušníků kdysi početného národa. Je



velmi, velmi starý. Kdysi býval voorlooperem, honákem volů u bílého farmáře někde lam —“ Starý Liu mávl rukou směrem k jihu. Zahlédl jsem ten pohyb proti hvězdám. „Pak se s ním nepohodl a odešel s několika zbylými rodáky přes půl Afriky až sem, kde jim kraj připomíná rodnou Kalahari. Prý tu několik křováckých rodin dodnes žije, ale nikdo je nikdy na vlastní oči nespatriil. Skrývají se jako plachá zvířata. Asi Mvuů považují za mocného kouzelníka a starají se o něho.“

„Jak mohl vědět, že jsem zastřelil slona, Lao Liue?“ „Odpusťte starému člověku, mladší bratře! Ještě před několika desítkami let bych vám odpovídal, že nás zkrátka některý z Mvuových poddaných sledoval a co nejrychleji mu běžel podat zprávu. Dnes říkám: nevím. Snad má starý Mvuů skutečně schopnosti prohledat věci, za nimiž pro nás zůstává jen temnota. Žije ve své jeskyni už déle, nežli se i nejstarší obyvatel zdejšího kraje pamatuje, a přemýšlí, pokud právě není opilý — což se mu naštěstí podaří jen zřídkakdy — o vznešených věcech. Důstojní mudrci u nás, v Číně, nabývají časem stejným způsobem podivných schopností. Proč by měly být odepřeny chudáku Mvuovi jenom proto, že je maličký, ošklivý a že má jedovatý jazyk?“ Pod nohama nám zašustila tráva a v dálce zableskla jiskra táborového ohně Jagonguy a Liuových nosičů.

„Víte, co představují obrazy a socha v propasti bohů, starší bratře?“ otázal jsem se starce.

„Vím,“ odpověděl nevzrušeně. „A vím také, že bytosti, které zpodobují a o nichž píší i naše posvátné knihy Tand-žur a Kandžur, přinesly kdysi dávno do Hor, které se chvějí, zlo, aniž snad tušily, co tím v budoucnu způsobí. Pán bílých mravenců toho využil.“

Cekal jsem, že bude pokračovat, ale Liu mlčel, jen po-švihával hůlkou po trsech trávy, vlnících se větrem a podobajících se ve sporém světle hvězd tančícím duchům. Země se pod námi znovu zachvěla. Popadl jsem ho za rukáv. „Podívejte se! Tam!“

Nad hřebeny hor, které se nám celodenním pochodem přiblížily na několik málo kilometrů, se rozlévala slabá, mihotavá fialová záře. To nebyl měsíc, ale zlověstné světélkování, jako by na odvrácených svazích hor co chvíli vzplanuly a zase zhasínaly obrovské bludičky, poskakovaly z jedné hory na druhou a olizovaly chladnými plameny jejich temena. Cítil jsem, že se mi ježí vlasy a že košile, když jsem po ní přeje! dlani, praská drobnými elektrickými výboji.

Lao Liu stál jako socha. Pozoroval jsem jeho orlí profil proti tajemnému přísvitu, zatímco se země chvěla jako la-dička. Po chvíli se odvrátil a nevěnoval už záři nad horami větší pozornost než podivným součástkám, které jsem přinesl džunglí z hospody U nosorožce.

„Poiďme, mladší bratře! Bude třeba uklidnit muže v táboře!“

Naštěstí se mýlil. Nikdo si záhadného a strašidelného jevu nepovšiml. Nosiči byli oslněni ohněm a zcela zaujati sloními hody i vyprávěním Jagonguy, který, šťasten, že

nalezl nové a ochotné posluchače, chrtil jednu neuvěřitelnou a zřejmě za vlasy přitaženou historku za druhou. Pokud jsme zaslechli, zastával v každé z nich titulní roli jeho oblíbený a obávaný pámbíček Mšimba-Mšamba ...

Za několik minut jsme už s Lao Liuem seděli na skládacích křeslech, v dlaních křehké koflíky horkého čaje. Vyčkal jsem, až stařec skončí posvátný obřad přípravy čaje, jenž nesmí být za žádných okolností rušen.

„Lao Liue,“ řekl jsem konečně, „slon, kterého jsem vaší puškou ...“

„Je vaše, mladší bratře,“ přerušil mne s odmítavým pohybem ruky.

„Díky! Tedy slon, kterého jsem zastřelil, nebyl zraněn bleskem.“

Tázavě se na mne přes okraj šálku podíval, ale neřekl ani slovo.

„Jsem si tím docela jist, Lao Liue. Kolem spálenin nebyla ještě ani stopa zánětu, ani stopa nějaké reakce organismu.

Nebyly starší než několik hodin, nevyš jeden, jediný den. Slon by ostatně s takovým zraněním ani nemohl déle žít. A v posledních dnech přece nebyla bouřka. Lao Liue. Nebe bylo stále bez jediného mráčku!“

Stařec pomalu dopil šálek a opatrně jej položil na lakovaný stoleček, vykládaný chryzantémami a zlatými rybičkami.

„Slon mohl přijít z velké dálky, třeba i s posledními silami, můj mladší bratře,“ řekl zvolna. „To je vysvětlení pro muže, kteří nás doprovázejí. Jinak ovšem máte pravdu. Nezranil ho blesk, ale Přízrak smrti. Překročil hranici Pána bílých mravenců. Jagongua to dobře ví — dovede sledovat sloní stopy i tam, kde jiní nenaleznou ani ohnuté stéblo trávy.“

„A my ...“

„Ano, můj mladší bratře.“ pokýval Lao Liu vážně hlavou, „my tuto hranici překročíme zítra ráno. Kámen se dal na cestu. Kdo jej může zastavit?“

## BÍLÁ ZVÍŘATA

Máme s Fanýnkem Bendou takovou malou, hezkou a docela soukromou vzpomínku ze společné cesty do Mongolská, kam nás před několika lety poslal náš ústav — pochopitelně na lov mravenců. Na širošíř, mírně zvlněné a naprosto liduprázdné voňavé sípí, kde se křižovaly stovky a tisíce vyšlapaných i vyježděných cest a cestíček, stál u jedné z těch nejbezvýznamnějších osamělý sloup s dopravní značkou: zákaz odbočování vpravo. Považoval jsem to nakonec bud, za ukázkou osobitého mongolského humoru, nebo za dobrou vůli nějak uplatnit soudružskou pomoc spřátelených zemí, projevující se v tomto případě poněkud originálně dodávkami dopravních značek.

Něco podobného mne potkalo i teď.

Sotva dvě hodiny cesty od tábora mrtvého slona — ani v noci se zbytků masa žádné zvíře nedotklo, což Jagonguu znovu mimořádně rozrušilo — jsme uprostřed pustého vel-du s ostrou, hořkou trávou a s nízkými pichlavými křovisky narazili na řadu zrezivělých tabulek, rozestavěných asi v padesátimetrových odstupech na obě strany, kam až oko dohlédlo. Anglický nápis na každé z nich hlásal:

! Soukromý majetek ! Vstup pouze na vlastní nebezpečí a se svolením majitele!

Podobné výstrahy, příkazy a zákazy lemují ovšem v Anglii všechny říční břehy jako problematická ochrana pozemků

pánů statkářů proti nevídaným návštěvníkům, hemžícím se na lodkách a toužícím po kousíčku nezakázaného místa k uspořádání pikniku. Ale tady, na veldu? Zdálo se, že jediným stálým obyvatelům širokého okolí je starý Mvua — a o jeho obeznanosti s obtížným uměním číst jsem měl vážné pochybnosti. I tohle mohl být zvláštní druh humoru — anebo něco jiného a nebezpečnějšího: znamení, že se Pán bílých mravenců po všech stránkách zajišťuje a že je patrně v dobrém styku s úřady. Což v některých mladých a chudých státech Afriky, jejichž ministři si nechávají na své vily posílat mramor letecky z Evropy, není při dostatečně nacpané kapse nic nedosažitelného.

Kdyby to, co píš, nebyla skutečnost, ale pouhý román, neodpustil bych si vyličení efektního rozdílu mezi krajem před a za hranicemi říše Pána bílých mravenců, asi jako v pohádce o pyšném princezně a o zemi dobrého a zlého krále. Ve skutečnosti jsem žádný rozdíl nepozoroval. Po stoupajícím svahu jedné z Hor, které se chvějí (toho dne se záchvěvy neopakovaly), se táhl stále stejný smutný a mrtvý veld, přecházející ve vyšších polohách v ojedinělé trsy trávy a ještě výše v holou suť sopečného tufu.

„Odešleme teď většinu nosičů zpátky do tábora, mladší bratře!“ oznámil mi Lao Liu. „Byli by nám jenom na obtíž. Kromě Jagonguy s námi zůstanou Songa a Buchari, dobrovolníci. Nebojí se ani čerta — lépe řečeno, nevěří v čerty žádného druhu.“

„Ani v Přízrak smrti, Lao Liu?“

Stařec na mne úkosem pohlédl. „Jsem rád, že moji chlapci nemluví anglicky, mladší bratře ...“

Raději jsem už mlčel.

„Bohužel není vyloučeno,“ pokračoval Liu, „že v prů-smycích stojí stráž. Moudrý muž nevyhledává nebezpečí, pokud se mu může vyhnout. Jagongua nás povede. Znal tento kraj ještě dříve, než se tu usadil Pán bílých mravenců.“

Z několika příštích hodin si pamatuji jen bezvýhradný obdiv ke Starému Liuovi. Jagongua nás vedl sotva znatelnými stezkami, vyšlapanými asi kala-kala, jak říkal, čili dávno horskými kozami po úbočích hor. Na některých místech jsme přeskakovali z balvanu na balvan, jinde zapadali do sopečného prachu, vířícího v černých oblacích kolem nás a vnikajícího do úst a do očí. Kulovnice — mimochodem řečeno, kromě Jagonguových oštěpů jediná zbraň našeho malého safari — mně div neutrhla rameno, Songa a Buchari, ačkoli nesli nezvykle malý náklad, těžce oddychovali a Jagongua se čím dále tím častěji nenápadně opíral o své oštěpy. Jen Lao Liu cupital dál a výš, stíral si pot z čela a poklepával hůlčičkou na balvany, jako by je vyšetřoval.

Konečně jsme se došplhali těsně pod hřeben táhlého kopce.

„Pozor, bwana!“ sykl Bratříček slonů. „Opatrně!“

Přikývl jsem. Shrbeni jsme prošli několik posledních desítek metrů mezi balvany. Ještě krok dva, a před námi se otevřel pohled na zemi Pána bílých mravenců.

Na pozvolném svahu, klesajícím do rozsáhlé roviny, začínal několik set metrů pod námi bambusový porost, výhružně naježený jako les kopí. Za ním jsme z našeho vyvýšeného pozorovacího místa viděli úzký pás křovisek a ještě dále veld posetý drobnými body. Vznášel se nad ním prašný opar zakrývající jemnější detaily. Přesto však nebylo pochyb, že veld po několika málo kilometrech končí a přechází v souvislou temně zelenou plochu pralesa, táhnoucího se až k obzoru.

Považoval jsem body na planině zprvu za vysokou zvěř — ale Lao Liu mi beze slova podal svůj triedr. Opatrně vykukuje přes okraj balvanu, prohlížel jsem pozorně kraj před sebou. Zaostřil jsem a oťel okuláry dalekohledu, jestli mne snad přístroj nešálí, veld byl v pravém slova smyslu poset vysokými, podivuhodně pravidelnými hnízdy termítů, podobajícími se homolím cukru. Od okraje suché pláně jich stále přibývalo a ke středu veldu byla ter-mitiště již tak namačkána, že se zdála vyrůstat jedno z druhého. Jaktěživ jsem nic podobného neviděl.

„Pozorně si prohlédněte, mladší bratře, cíp veldu tam,“ Lao Liu ukázal prstem k jihovýchodu, „u jezera.“

Zamířil jsem v ta místa poslušně triedr, ale oslepovaly mne paprsky slunce dopadající na objektivy — což nebylo vítané a mohlo upozornit hlídky Pána bílých mravenců. Odraz slunečních paprsků od optiky dalekohledu bývá vidět na celé desítky kilometrů. Ustoupil jsem do stínu balvanu. Viditelnost se navzdory závoji prachu poněkud zlepšila. Na břehu nevelkého jezera, spíše rybníčku, jsem spatřil skupinku nízkých budov, podle všeho z hliníkových plechů nebo z plastiku pokrytého vrstvou kovu, aby odrazil co nejvíce paprsků. Mezi nízkými budovami se tyčila asi do výšky třiceti metrů — pokud jsem mohl odhadnout — obrovská bílá koule, podobná plynojemu nebo vodárenské nádrži, obojí by ovšem mělo zde, uprostřed africké divočiny a na samém břehu sladkovodního jezera, pramalou cenu. Od skupiny budov obklopujících kouli se směrem k blízkému okraji pralesa táhla řada kovových stožárů. Vzdálenost byla příliš velká, nerozeznával jsem vlastní vedení. Zdálo se mi však, že jsem v okamžiku, kdy se prach trochu rozptýlil, zahlédl na stožárech řetízky bílých izolátorů, svědčících pro vedení o vysokém napětí — jenže pokud mi bylo známo, nejbližší elektrárna s ne zrovna moc výkonnými a spolehlivými stroji byla až v Nairobi.

Milionářský hotel Hilton, hostící ve městě účastníky loveckých safari ze všech končin světa, měl pro jistotu vlastní dynamu, fungující rozhodně uspokojivěji.

Vrátil jsem s pokrčením ramen triedr starci.

Jagongua se zatím odplížil jako had po holé skále, dělící nás od svahu, a několik minut pečlivě obhlížel okolí. Pak nám pokynul, abychom ho následovali. Nepovažoval jsem za důstojné, aby si doktor přírodních věd hrál kvůli kdovíjakým otrapům na píďalku, a spokojil jsem se proto s přeběhnutím nebezpečného místa v předklonu. Za mnou podobným způsobem přešel i Lao Liu a za ním Songa a Bu-chari, které zřejmě nic na světě nemohlo rozházet.

Brzy jsme se ocitli v hustém bambusovém porostu, švelicím nad hlavami. Jagongua, Bratříček slonů, vyhledával cestu jako skutečný slon — nemuseli jsme ani použít širokých tesáků, které měli oba nosiči zavěšeny u pasu. Naneštěstí jsme se nepohybovali bambusovým porostem ani zdaleka tak tiše jako Jagonguovi bratříčci tembo, suché bambusové stvolý praskaly a bouchaly pod nohama jako žabky. Hluk se musel rozléhat hodně daleko. Doufal jsem jenom, že v blízkosti nejsou žádné strážce.

Starý Liu opět jednou uhodl mé myšlenky. Byla to zřejmě jeho oblíbená zábava. „Ano, můj mladší bratře — jsou tu stráže, ale ne mnoho a rozhodně nijak zvláště spolehlivé. Bílí žoldnéři. Pár se jich sem dostalo po útěku celou Afrikou. Hlídkují na cestách, kterými by mohly projet automobily nebo transportéry, a několik z nich má prý na starosti protiletcké kulometry kolem sídla -Pána bílých mravenců. Ti tam,“ mávl rukou k jihovýchodu, „vůbec nepředpokládají, že by se do říše smrti odvážilo jen několik pěších bláznů, jako jsme my ...“ Spokojeně se usmál, až se mu kolem očí rozběhly sítě vrásek, ale pak zvažněl. „Jen o jedno vás prosím, mladší bratře, a je to žádost starého muže: nechtě bílé mravence na pokoji. Bude lépe, jestli se o nás vůbec nedozvědí. Alespoň tak dlouho, dokud to nebude nezbytně nutné.“

„Nebylo by rozumnější, Lao Liue, starat se spíše o lidi než o termity?“

„Ne! Brána, kterou se pokoušíme otevřít, má mnoho zámků, ale jen jeden jediný klíč. Tím jsou právě bílí mravenci, nebo jak říkáte vy, mladší bratře, termity.“

Lao Liu mi už šel svou tajuplností a jinotaji trochu na nervy. Termity! Proboha! Téměř bezvýjimečně neškodní tvorečkové, vydání na milost a nemilost kdejakému mravenci, pokud se dost rychle nezabetonují ve svých nedobytných hnízdech. Tam jsou v bezpečí. Od jejich staveb odskakuje motyka jako od žuly. Badatelé, kteří se chtějí podívat na provoz a dopravní ruch v termitech metropolích, musejí vzít na pomoc karborundové vrtačky nebo dynamit. A že by na nás termity žalovali Pánu smrti? Ani to se mi moc nezdálo. Za doprovodu bouchání a třaskání bam-busu jsem si rychle opakoval, co vím o zvláštních a výjimečných druzích tohoto důstojně starého hmyzu. Termes lucifugus. objevující se občas i v Evropě, Termes mangensis, bránící se wstřikováním žíravé tekutiny, Termes via-tor, jeden z mála, který se objevuje také venku, nejen v termitišti nebo v předem vybudovaných chodbičkách, a táhne pak ve spořádaném zástupu, v němž vojáci obklopují dělníky-nosiče. Termes gastroi, napadající živé stromy, carbonarius, vyluzující záhadným způsobem tlukot, kterým se jednotliví termity navzájem dorozumívají ... Počkat! Dorozumívají se... Ano! Termity mají skutečně jakousi dosud nevysvětlenou schopnost dorozumět se na dálku. Při rojení se vyhnou okřídlené samičky a samečkové v téže vteřině ze stovek současně „probuzených“ otvorů několika sousedních hnízd. Sameček nalezne samičku, vzdálenou třeba i pár set metrů — a proti větru, takže nejde o čichový signál, a ani nejcitlivější mikrofony nezachytí jakýkoli zvuk. Ostatně dosud žádný badatel neobjevil U termitů sluchový nebo čichový orgán. Ani zrak, mimochodem řečeno. Ti chudáci jsou od narození hluchoněmo-slepí.

Nebo snad ne tak docela němí?

Je to vlastně všechno opravdu svrchovaně podivné, říkal jsem si, a ještě podivnější je, že mne tohle napadá teprve tady, na nejnevhodnějším místě a za myslitelně nejnepří-hodnějších podmínek, kdy bych se měl spíše starat, kam šlápnout, aby se při každém kroku neozvala rána jako z kanónu.

Je podivné, že tyhle bílé — ačkoli termity zdaleka nejsou jen bílé —, tedy že tyhle bílé potvory dosud nevytvořily nic onačejšího než stále stejně dokonalý a, nahlíženo lidskýma očima, stále stejně krutý a truchlivý stát svého ter-mitiště, ačkoli na to měly nejméně o sto miliónů let více času než člověk. Představují nejstarší civilizaci na naší planetě, první organizované společenství vzniklé v době, kdy ještě po včelách a mravencích, jejich příštích úhlavních nepřítelích, nebylo ani potuchy a kdy zárodek člověka dřímá v nějakém ořyzdném obojživelníku, těžce oddychujícím sotva vyvinutými plícemi někde ve slané bažině bezedné geologické noci na sklonku prvohor. Zároveň ovšem představují i civilizaci nejdůslednější a nejlépe přizpůsobenou nesnázím vezdejšího života — a že jich, chudáci, nemají málo... Nedokončil jsem svoje důvtipné (a jak se brzy ukázalo, zcela zbytečné) úvahy. V zamyšlení jsem vrazil do Jagon-guy, který se přede mnou náhle zastavil. Byli jsme na okraji bambusového porostu a před námi se za pásem keřů otvíral zvlněný veld s termitišti. Nejbližší z nich bylo sotva třicet metrů od okraje bambusového houští, právě tak daleko, aby je vysoká stébla ani při západu slunce nestínila. V tomto okamžiku nás však daleko více zajímala' asi metr vysoká mředěná nebo mosazná síť s velmi hustými oky, lemující pás křovisek, natažená na dřevěných kůlech opatřených izolátory po obvodu veldu, kam až jsme na obě strany dohlédli.

„Nedotýkejte se toho, Lao Liue!“ upozornil jsem starce, jenž mou výzvu tlumočil Songovi a Bucharimu. Oba už využili vítané přestávky, shodili zavazadla z ramen a zapálili si dýmky se strašlivě páchnoucím domorodým tabákem.

Drátěná síť byla po celé své délce zapuštěna do hlubokého zářezu vyloženého deskami z umělé hmoty tak, že spáry byly téměř neznatelné. Nikde jsem na dně neviděl ani lísteček, ani stéblo suché trávy — celé zařízení tedy muselo být pravidelně a pečlivě udržováno, což vzhledem k předpokládanému rozsahu, obepínala-li síť celé území mraveniště (a jinak by stěží měla vůbec smysl), představovalo pěkný kus práce.

Sedl jsem si na bobek a zkoumal překážku co nejpodrobněji. Lao Liu a Jagongua pokukovali za mými zády. Rozhodně nešlo o obranu proti vpádu — na to byla síť zbytečně hustá a příliš nízká. Člověk vyšší postavy by ji snadno překročil. Kromě toho rozměry izolátorů vylučovaly, že by byla nabita napětím ohrožujícím člověka. Měl jsem sto chutí vyzkoušet síť prstem, ale zdržela mne myšlenka, zda snad není zapojena na signalizační zařízení. V krajině dokonale zbavené zvířat by takový dotek mohl být velmi nápadný.

Počkat — zvíře!

Mouchy tu opravdu nebyly — jak už na druhé straně Hor. které se chvějí, zjistil Jagongua. Začal jsem tedy horlivě obracet kdejaký kámen. To by bylo ... Na každé naší mezi je pod prvním kamenem buď mraveniště mřavých žlutých a kousavých potvor Lasius flavus, nebo pár broučků, kteří se sem schovali před sluncem. Země Pána bílých mravenců se po této stránce bohužel vůbec nepodobala naší zemi. Musel jsem obrátit alespoň tucet kamenů, než jsem našel něco žlutého, odporného a chlupatého, co by dovedl určit leda kolega Trávníček, odborník na stonožky a mnohonožky. Vzal jsem to opatrně- mezi dvě štěpiny bambusu jako do pinzety — čert těm africkým neřádům věř! — a hodil proti síti. V okamžiku, kdy se svíjející hmyz dotkl sítě, přeskočila jiskra, ozvalo se slabé prasknutí, vyskočil modrý obláček — a chudák mrtvá stonožka (nebo co to vlastně bylo) spadla na dno plastického koryta. Tím nebyl program vyčerpán. Z trysek, kterých jsem si dosud nepovšiml, začala do korytka vzápětí proudit nazelenalá tekutina, až její hladina

vystoupila několik centimetrů pod okraj. Vzduch naplnila ostrá vůně nutící k slzení a ke kašli, takže jsme museli ustoupit — jen oba nosiči, chránění clonou oblaků ze svých fajfek, zůstali docela klidně sedět.

Asi za pět minut zmizela zelená tekutina stejně rychle, jak se objevila.

„Odhalila moudrost mého mladšího bratra smysl toho všeho?“ ozval se za mnou klidný hlas Starého Liua.

„To není obtížné, Lao Liue. S trochu podobným zařízením paseme u nás doma dobytek. Pastvina se obežene elektrínou nabitým drátem, dobytek se ho dotkne, ucítí slabou ránu a vrátí se. Dvakrát, třikrát. Pak už se drátu sám vyhýbá.“

„Chcete tím říci, že Pán bílých mravenců zde pase termity?“

„Tak doslova to asi není, ale zhruba snad — ano.“

„A ona čpavá tekutina, můj mladší bratře?“

„Myslím, že jenom doplněk elektrické ochrany. Zřejmě má zápachem odpuzovat a zahánět termity od hranic, které jim jejich pán vykázal. Prostředky, které hmyz zabíjejí, jsou většinou bez zápachu. Jenže ...“

„Ano?“ otázal se stařec zdvořile.

„Jenže několik věcí tu nesouhlasí, Lao Liue. Termit není kráva ...“

„To jistě ne, mladší bratře,“ pokýval Liu smrtelně vážně hlavou.

„... a jaktěživ se nenaučí, že v síti číhá nebezpečí. Tím spíš, jestliže síť zabíjí a jestliže první setkání s ní je pro něj zároveň posledním. To za prvé. Za druhé se mi celý systém zdá přes všechnu složitost naprosto nedostatečný.“

Okřídlení termity mohou docela snadno přeletět — samci a samičky jsou v době rojení znamenitými letci. A ostatní, dělníci a vojáci, mohou stejně snadno vyhloubit podzemní chodby pod korytem. Stoly termitů k podzemním pramenům vody, kterou nutně potřebují pro udržení vlhkosti v hnízdě i v nemilosrdném žáru tropického slunce, vedou desítky metrů hluboko. Podhrabat tohle — „ukázal jsem na příkop —,“ by pro bílé mravence byla úplná rekreace.“

Lao Liu mlčky pokyvoval hlavou. Po chvíli se otázal: „Jaký druh termitů, můj mladší bratře, zde Pán bílých mravenců, ehm, pase? Mohl byste ještě jednou posloužit starému muži pokladem své moudrosti?“

Zvedl jsem nad jeho výstřední zdvořilost oči k nebi, ale pak jsem se věnoval nejbližšímu termitišti. Bylo těžké jen podle tvaru určit jeden z patnácti set druhů až dosud známých. Hnízdo bylo nápadně pravidelné, geometricky takřka dokonalý kužel, ale i takové druhy snad existují. Translucens? Speciosus? Comis? Laticornis? Už jsem chtěl kapitulovat, když jsem si povšiml, že ve vzdálenosti deseti metrů od nás vede cosi jako vyšlapaná mravenčí stezka a že se na ní něco hemží.

„Lao Liue, dalekohled. Rychle, prosím vás!“

Vysunul jsem okulary co nejvíce. Sláva! Podařilo se mi zaostřit i na tak blízko — a ačkoli jsem to neměl v úmyslu, vykřikl jsem úžasem.

Zvířata, která se pohybovala po vyšlapané, asi píd' široké stezce, byla sice termitům podobná, ale termity to v žádném případě nebyli.

## MODRÉ PLAMENY

Srdce mi takřka pukalo námahou a šaty jst. .1 měl roztrhané ostrými bambusovými stvoly na cáry. Vedle mne ležel, s hlavou přitisknutou k zemi. Jagongua, jektající zaručeně osvědčená zařikávání k Mšimba-Mšambovi a potahující za šňůrku svého kapandi tak vydatně, div je neutrl. Lao Liu a oba humoristé z kmene Kru byli schováni v houští několik kroků od nás.

Černý vrtulník ještě několikrát zakroužil a pak odlétl na šerícím se nebi směrem k budovám seskupeným kolem bílé koule.

„Fuj tajxl!“ odplivl jsem si a konečně vytáhl z palce bambusovou třísku, která se mi tam s vynalézavou škodolibostí zapíchla. V blízkém křoví se objevily jak dva měsíce při úplném zatmění tváře Songy a Buchariho, zřejmě přesvědčených, že jde o nějakou kratochvíli a taškařici, kterou si bwana pro obveselení kolektivu vymyslel. Za nimi se z houštiny vyškral sám Starý Liu, snad o poznání bledší než jindy, ale jako vždy s nezbytnou ebenovou hůlčičkou. Kabát měl také na několika místech potřhaný, jak jsem si s mírným zadostiučiněním povšiml. Přisedl ke mně.

„Jste si jist, můj mladší bratře, že jste se nemýlil? Odpusťte, prosím, starému muži, je to však velmi důležité. Málem jsme za klíč zaplatili až příliš drazé — ale konečně ho snad máme na dosah.“

Ne — nemýlil jsem se. Ti tvorové nebyli termity — jinak jsem byl ochoten vrátit svůj diplom doktora přírodních věd a zapomenout na několikaletou praxi odborníka — znalce mravenců a termitů. Hmyz, který se hemžil na vyšlapané cestičce mezi termitištem a námi, nemohl být skutečnými bílými mravenci už proto, že žádný druh termitů takové procházky nedělá. Ano, Termes viator, o němž jsem už, tuším, psal, ale zcela výjimečně a při loupežných výpravách. Ostatně tihle bílí tvorové byli několikanásobně větší než nejstatnější druhy termitů. Dosahovali délky tří až čtyř centimetrů. Jen díky tomu jsem je mohl dalekohledem tak dobře sledovat.

Nejfantastičtější bylo, že viděli a slyšeli. Jasně jsem rozeznával po obou stranách velikých, neforemných hlav, vyzbrojených mocnými kusadly, pár složených očí podobných očím mravenců. Celá řada těch tvorů se seřadila na okraji cesty a dívala se na nás — měl jsem dokonce nutkavý pocit, že jsme pozorováni. A když jsem při pohledu na to neuvěřitelné divadlo vykřikl, zastavili se všichni bílí brouci, zvířata, tvorové — říkejte si jim, jak chcete — a obrátili se na okamžik k nám. Teprve pak jsem si povšiml, že se jich desítky hemží v trávě takřka u našich nohou, těsně u kovové sítě. Zdálo se, jako by si nás se zájmem prohlíželi a jako by se o něčem radili. Alespoň co chvíli dva nebo tři sestrkávali hlavy k sobě a pak opět znehybněli, obrácení k nám.

Lao Liu patrně věděl lépe než já, že se stalo něco, co se stát nemělo — ačkoli jsem to tehdy vůbec nechápal. Trval na rychlém ústupu do nejhustšího bambusového porostu.

Tehdy se také objevil vrtulník, černý, bez výsostných znaků. Pomalu kroužil nad termitišti a sypal dolů jakýsi prášek.



Připomínal letadlo provádějící hnojení polí. ale pak mi svitlo: to přece bylo krmení těch bílých zrůd! V naprosté pustině bez jediného stromu, jehož dřevo termity nutně potřebují jak k výživě, tak ke stavbě hnízd, bez hmyzu, bez větších zvířat, která napadají termity druhu *Termes gastroi*, a za nepřekročitelnou ohradou by byli odsouzeni k rychlé smrti hladem.

K činnosti celkem pochopitelné a chvályhodné, podobající se krmení rybiček v akváriu sušenými perloočkami, se jaksi nehodily hlavně kulometu, dvojčete, trčící výhružně z bubliny pilotní kabiny. Viděl jsem je docela zřetelně v dalekohledu, než jsem se ponořil do zatraceně pichlavého bambusového křoví.

Vrtulník neočekávaně přerušil své ušlechtilé dílo a plnou rychlostí se dal několik metrů nad zemí přímo k nám, jako by se o nás právě dozvěděl. Těch tisíc nebo patnáct set metrů mu trvalo sotva pár desítek vteřin, ale i za tak krátkou dobu jsme už leželi, poškrábání a roztrhaní, v nejhlubším houští. Světlé khaki obleky dobře spývaly s uschlými stvoly, pokrývajících půdu. Černý vrtulník se téměř dotýkal vrcholů bambusového lesa, kroužil, znovu a znovu se vracel. Na zlomek vteřiny jsem zahlédl obličej střelce u kulometu, okamžik stačil, abych podle černých brýlí a přihlazených vlasů poznal přívětivého pana doktora Bar-narda. Jagonguovi bratříčci — bohužel — ušetřili nejen společnost z hospody U nosorožce, ale i žlutou česnu. Pan Barnard nás vzduchem už dávno předešel.

Ted' byl vrtulník konečně pryč.

Lao Liu přijal moje vysvětlení mlčky, jen si přemítavě hrál s hůlkou. „Můj mladší bratře,“ řekl po chvíli, „bylo by velkou chybou, kdybychom pro velké a hlučné události kolem nás zapomněli na malého lotříka Mvu a na jeho bohy z hlíny a barev.“

„Nezapomínám na ně, Lao Liue. ale nechápu...“

„Nemůžete chápat. Ani já dosud zcela nechápu, mladší bratře, ačkoli se Pánem bílých mravenců zabývám už řadu let. Vlastně od okamžiku, kdy se zde objevil. Bylo to těsně po druhé světové válce. Bydlel tehdy s několika muži, kteří přišli s ním, v jedné z chatrčí vesnice Mgoola a moji černí přátelé se o ně nezištně starali. Tam jsem se s ním setkal poprvé.“

„Vy znáte Pána bílých mravenců?“ vyhrkl jsem udiveně.

„Ovšem, můj mladší bratře! Tehdy jsem ho sice zároveň viděl naposledy, ale člověk přece není prchavým a proměnlivým obrazem své tváře, ale svých činů. nemyslíte? Toho Pána bílých mravenců znám dokonce velmi dobře.“

„A co bylo pak. Lao Liue?“

„Pak? Pak vesnice Tgoola vyhořela. Všichni obyvatelé zahynuli. Není to podivné? Vládní komisař — tehdy spravoval kraj ještě vládní komisař — přijel až za několik měsíců. Nalezl zpustlá, plevelem zarostlá pole prosa, spálené chatrče a první stavbu Pána bílých mravenců ve veldu. Pronajal mu celý pozemek, jak vile. A zanedlouho se prý komisař stal velmi bohatým mužem — nikdo neví jak.“

„To je hrozné...“ řekl jsem.

„Hrozné?“ opakoval přemítavě po mně Starý Liu. „Možná. Kolo života však nezná ani hříchy, ani dobré skutky, můj mladší bratře. Jenže — kdo z nás se může slepě podřídít kolu života, hoří-li ženy a děti? Nemyslíte?“

Souhlasil jsem — připadalo mi však, že na filozofování není právě teď nejvhodnější okamžik. Museli jsme se rozhodnout, co dál.

„Myslíte, Lao Liue, že o nás ta ... ta zvířata podala zprávu Pánu bílých mravenců?“ otázal jsem se s krajní nechutí. Připadal jsem si totiž jako blázen.

Starý Liu pokrčil rameny. „Doufal jsem, že podivné věci, které se již léta dějí v okolí, vysvětlíte spíše vy, můj mladší bratře. Jinak jsem ovšem přesvědčen ...“

Jaktěživ jsem se nedozvěděl, o čem byl přesvědčen. Někde daleko nad veldem se ozvalo pronikavé, nelidské, do morku kostí pronikající zahvízdnutí, rezavé a výhružné. Tam, v šeru, se vznášel ohyzdný Přízrak smrti.

Bratříček slonů Jagongua horempádem popadl kapandi. Songa a Buchari se na sebe udiveně a nechápavě podívali. Zřejmě neměli s posledním pterodaktylem dosud tu čest se setkat.

„Rychle, do úkrytu!“ zašeptal ostře Lao Liu. „A vy, můj mladší bratře, střílejte jen v krajním případě. Přízrak smrti ...“ zaváhal a neodpověděl. Jak malá šedá myška vklouzl za oběma nosiči do nejhustšího houští bambusových stébel.

Pískání se ozvalo znovu, tentokrát blíže, písnička upáleného královského šaška Diana Tiansayho, přenesená z rozhodně vhodnějšího prostředí polozříceného zámku lastrae do afrického veldu, obydleného něčím obudným, co se snažilo podobat termitům a co docela určitě s termity nemělo nic společného. Na dlouhé úvahy mně však nezbyl čas. Ačkoli obloha už téměř ztemněla a na fialovém nebi počaly záclonou prachového oparu prorážet první a největší hvězdy, spatřil jsem přece nad veldem nejasný, nestvůrný stín, třepetající se pomalu a jakoby potácivě k místu, které jsme před chvílí opustili. Bylo slyšet i pleskání blanitých křídel.

Výňal jsem z opasku dva impozantní náboje a zasunul do hlavní kulovnice. Pro jistotu jsem ji nosil vybitou, abych při náhodném zachycení lučíkem spouště za nějakou větvičku neustřílel hlavu sobě nebo někomu jinému, kdo si to vůbec nezasloužil. Hvízdání se ozývalo stále čas-těji — pokud hustá spleť bambusu dovolila pozorování, vznášel se Přízrak smrti nad okrajem veldu, jako by ho systematicky prohledával. Byl od nás vzdálen jen asi sto metrů, dost blízko, abych ho ani v tak špatném světle nemohl minout. Vzpomněl jsem si však na Lao Liuevo varování a raději namířenou blandku zase sklonil.

„Bwana,“ zašeptal vedle mne Bratříček slonů jektaje zuby, „Přízrak smrti vidí i v noci jako my ve dne. Najde nás a sežere, bwana...“

Zakryl jsem mu dlaní ústa. Cítil jsem, jak mu po obličejí stéká ve stružkách pot, ačkoli večer začínal být docela chladný. Přízrak smrti oblétl za neustálého pískání několik set metrů okraje veldu a vznášel se teď nad bambusovým lesem. Za několik okamžiků se dostal přímo nad nás.

Hvězdy zhasly. Obrovská, rozervaná dračí silueta se zyznášela jen pár metrů nad našimi hlavami. Bambusy praskaly a ohýbaly se v proudu vzduchu zvířeného tepajícími křídly. Příšera zprvu odlétla několik desítek metrů, ale ihned se s

nervy drásajícím hvízdnutím obrátila a vrátila přímo nad nás.

„Bwana — už nás našel! Je konec...“ „Lež!“ srazil jsem Jagonguu zpátky na zem, pokrytou kusy suchého bambusu. Už by byl v šíleném strachu vyběhl z houštiny.

Nebylo pochyb, že nás Přízrak smrti opravdu našel. Snesl se co nejnižší, takže se téměř dotýkal chocholatých vrcholků bambusového houští. Zdálo se, že jeho ještěří tělo světélkuje bledou září — viděl jsem alespoň, jak z tlamy, ozbrojené ostrými zuby (měl jsem příležitost prohlédnout si ji s Jagonguu před několika dny na řece), vystřelilo cosi jako dlouhý, hadovitý jazyk směrem ke křoví, kde byl skryt Lao Liu a oba nosiči. Zároveň vyšlehl oslňující modravý blesk a vzduchem začpěla vůně ozónu. Ozval se bolestný výkřik přecházející v chropění. Poznal jsem hlas Buchariho.

Nebylo už nač čekat a nepotřeboval jsem ani Lao Liuv zoufalý pokyn: „Stílejte, mladší bratře, stílejte!“

Napůl oslněný modravým bleskem zamířil jsem kulovnici někam do středu obrovského těla Přízraku smrti a stiskl spoušť. Plamen výstřelu osvětlil vrcholky bambusových stvolů a pode mnou zapraskaly suché kusy rozdrčené zpětným nárazem, ale výbuch kulky jsem neviděl. Přízrak smrti ještě jednou zahvízdl, zdálo se mi, že vítězoslavně — co všechno si člověk v takových chvílích nepředstavuje!

Současně se stiskem druhé spouště a s hromovou ranou blandky se vymrštil hadovitý jazyk podruhé, tentokrát přímo na mne a Jagonguu. O zlomek vteřiny dříve, než šlehl modravý blesk, vykvetl na těle nestvůry gejzír plamenů. Druhá kule tedy přece jen našla cíl, ale to byla také moje poslední myšlenka. Vzápětí mne zkroutila křeč, před očima mi za vířila černá a rudá kola, cítil jsem, že mi hlaveň kulovnice spálila dlaň — a pak už byla tma, ve které někde strašně daleko rytmicky zvonil obrovský zvon bim bam, bim bam, a kýval se z jednoho nekonečna do druhého.

Probudil mne pocit vlhka — Lao Liu mi třaslavou rukou rozléval v nejlepší samaritánském úmyslu obsah polní láhve po obličej a hlavně za krk a popleskával mne po tvářích. Opodál se skláněl Jagongua se Songou nad bezvládně ležícím tělem Buchariho. Byla téměř úplná tma — jen někde nad námi dohořovalo pár třepotavých plamének, v jejichž velmi úsporném světle jsem mohl tuto scénu pozorovat.

Lao Liu si zhluboka oddychl, když jsem otevřel oči.

„Po návratu zapálíme nejtlustší tyčinku kadidla bohyni štěstí Kwanin, můj mladší bratře,“ řekl nejistým hlasem. „A vypijeme na vaši počest láhev čerstvého rýžového vína z kraje jižně od řeky, kde je prý nejlepší. Dnes jste se znovu narodil.“

Neodpovídal jsem. V hlavě se mi náhle roztočil kolotoč. Jako film promítaný nějakým šprýmařem pozpátku. Horečka, -myslivná někde za Unhoští, zledovatělá silnice, vedle mne Lao Liu zachumlaný v kožichu a před námi nemluvný řidič. Drkotají mi zuby. Vracíme se od Prahy — okno auta je proraženo dvěma otvory, od nichž se rozbíhají pavučiny prasklin. Starý Liu drží v ruce krátkou pistoli a něco mi vysvětluje. Musí mne tu zanechat — pokusí se pronásledovatele odvést na falešnou stopu. Vystupují. Vystřelily. Přichází hajný ... A po něm bílý mravenec.

Bejrút — žlutá česna — bílá koule s elektronickými přístroji a radiolokátory — a moje laboratoř, do níž mne doktor Barnard, mnoucí si spokojeně ruce, uvedl ...

„Lao Liue,“ popadl jsem starce za hubené zápěstí, „Lao Liue, já už zase všechno vím! Já se už na všechno pamatuji! Lao Liue, já se pamatuji. Lao Liue ...“

Položil mi dlaň na ústa.

„Klid, mladší bratře! Tím lépe. Pak jste se dnes narodil dvakrát a Kwanin si zaslouží alespoň dvakrát dvě tlusté tyčinky kadidla. Ale teď zatím na nic nemyslete. Vzpomínky samy lehce vyplavou na hladinu myslí jako květy lotosu před rozpuštěm uvidíte! Můžete chodit, mladší bratře? Bylo by moudré opustit toto místo co nejdříve. Lituji, ale zřejmě nám nezbyvá nic jiného.“

„Doufám, že to půjde...“ zabručel jsem a vrávoravě povstal. Celé tělo mne sice bolelo, ale jakžtakž jsem se motat mohl. Chudák Buchari na tom byl hůře. Jevil už sice známky života a dýchal, ale oči měl stále obrácené v sloup a srdce mu bilo slabě a nepravdělně. Jagongua, ještě po-pelavě šedý, nás však ujistil, že za chvíli bude všechno v nejlepší pořádku. Doufal jsem, že má pravdu — rány blandky muselo být slyšet přinejmenším do Nairobi. Za chvíli bychom mohli mít na krku žoldnéřské hrdlořezy, proti jejichž samopalům by asi moje kulovnice a ostěpy Bratříčka slonů byly stejně málo platné.

„Nechcete si prohlédnout, můj mladší bratře, Přízrak smrti?“ otázal se Starý Liu. „Je přece vaší kořistí.“

„Nebýt vaší pušky, Lao Liue,“ „Stařec jen mávl rukou.“

Nízké plaménky už téměř uhasly, jen několik žhavých uhlíků osvětlovalo jako ve strašidelné hře scénu. Přízrak smrti se zachytil na bambusových stvolech, které mu na mnoha místech proklály tělo i křídla jako kopí. Jen ohyzdná hlava na dlouhém, holém krku visela až k zemi. Vytřeštěné, nehybné, krví podlité oči se leskly v rudé záři. A v tlamě ...

„Ne, Lao Liue. nechci nic vidět!“ prohlásil jsem rozhodně a otočil jsem se rychle zády. Udělalo se mi nevolno. V zubech netvora byl opět krvavý cár masa, v němž jsem poznal — lidskou nohu.

„Obrňte své srdce, mladší bratře,“ řekl mi klidným hlasem Lao Liu už podruhé. „Není se čeho bát, není se ani čeho děsit. Pohleďte!“

S nechutí a s hnusem jsem se obrátil.

Lao Liu klepl nefritovým prstenem, který stále nosil na malíčku levé ruky, do oka netvora. Ozvalo se cinknutí.

„Sklo,“ řekl a odtrhl kus kůže z holého krku Přízraku smrti.

„Umělá kůže. Pod tím dráty a složité zařízení, které můj

starý hloupý rozum nestačí pochopit. To, co vás tolik po-děsilo,“ ukázal na lidskou nohu v zaťatých zubech potvory, „je jen kus obarveného plastiku. A tímhle,“ pozdvihl ohebný drát, kterého jsem si dosud v šeru nepovšiml, „zabil Jagonguova bratříčka tembo. Byl by zabil i nás. nebýt bambusu, který nás kryl, a ovšem i vaší střelecké dovednosti. Elektrický výboj vás, a zejména chudáka Buchariho jen ochromil. Teď už snad chápete, mladší bratře, proč jsem vždy nad svým stanem napínal síť.“

„To jsme netušili, Lao Liue...“ vykoktal jsem. „Nikdo z nás v Centru. Ani Rawlinson, ani Klein, ani... ani já...“ Kolotoč vzpomínek se opět začal odvíjet se zběsilou rychlostí. Lao Liú jej rychle přerušil.

„Nemyslete na to, můj mladší bratře! Již jen jedinou otázku: věděli alespoň žoldnéři, střežící cesty do říše Pána bílých mravenců, že Přízrak smrti je stroj?“

Chvilí jsem přemýšlel.

„Ne, docela určitě ne! Vždyť Pří... chci říci, vždyť ten stroj zabil i jednoho z nich, když opustil na hlídce své místo. Doslechli jsme se o tom v Centru. Barnard to vysvětloval hrubou neopatrností — ten muž prý mohl být docela bezpečný na přikázaném místě. Tam Přízrak smrti ne-útočil.“

„Ne, to jistě ne,“ usmál se nevesele Liu. „To je velmi dobrá zpráva, mladší bratře! Máme dost času odejít do bezpečí. Pán bílých mravenců určitě nebude nadšen myšlenkou, že by se žoldnéři dozvěděli tajemství Přízraku a zároveň smrti svého kamaráda. Dnes v noci proti nám sotva něco podniknou.“

„A černý vrtulník?“

„Pochybuji, že by ho panstvo z Centra teď v noci vystavilo nebezpečí. Tak jako tak by nás v lese nenalezl a na ostřelování celého území by bylo škoda munice Přízrak smrti byl vybaven lépe. Je v poháru vaší moudrosti, můj mladší bratře, krůpěj vysvětlení?“

„Všechno se mi ještě v hlavě plete ... Ale vím, že jsme všichni považovali Přízrak smrti za zvíře, které z nějakých důvodů šéf — chci říci Pán bílých mravenců — ušetřil. Snad byl stroj vybaven podobným zařízením jako bezpilotní průzkumná letadla Američanů ve vietnamské válce, umožňujícím zjistit na zemi člověka podle teploty těla. Jen tak si dovedu vysvětlit, že nás v tom šeru našel.“

Lao Liu přikývl. „Ano, tak nějak to asi bude. A pak na povel ze sídla Pána bílých mravenců — tuším, můj mladší bratře, že jste mu říkal Centrum — zaútočil.“

„V tom už není záhada. Vymršťoval drát, kterým procházel silný elektrický výboj. Muselo to ovšem stát spoustu peněz ...“

„Nepochybně,“ souhlasil stařec. „Ale teď už opravdu musíme odejít. Buchari se, jak vidím, vrátil z prahu obou světů zpět.“

Buchari sice ještě trochu vrávorál a opíral se o ramena Bral říčka slonů a Songy, ale pokoušel se už o úsměv. Ja-gongua si naložil jeho zavazadlo. Chystali jsme se vyrazit zpět k hřebenům Hor, které se chvějí, kde Lao Liu věděl o jakési jeskyni, když se celý kraj náhle zalil mihotavou fialovou září. Působila přízračně — naše obličej se teď podobaly obličejům utopenců. Zároveň se nám počala půda pod nohama otřásat daleko silněji než kdykoli předtím a ve vlasech nám zarsřely drobné elektrické výboje. Cítil jsem mravenčení po celém těle.

„Dotkněte se dlaní země, všechny nepříjemné pocity hned zmizí,“ poradil nám napřed anglicky a pak v řeči swahili Starý Liu. Měl pravdu — zřejmě tyhle fialové ohníčky, které jsme pozorovali včera večer za hřebeny kopců, dobře znal — jen země se pod dlaní chvěla dál, jako bychom drželi ruku na podlaze jedoucího vagónu. Také já už věděl, co občas osvětluje vrcholky hor a co zahání pověřivé domorodce od hranic říše Pána bílých mravenců.

Nad nespočetnými kužely hnízd bílých mravenců se rozzářily fialové koule vyšlehující tu i tam do několika desítek metrů vysokých jazyků, svíjejících se a zase mizejících. Plameny studeného ohně se přenášely hned na to. hned na ono místo veldu, rostly a opět se zmenšovaly, objevovaly se a zase mizely, ale všechny byly jako větrem odkloněny od Centra, od bílé koule, o jejímž zařízení jsme si mohli navzájem jen šeptat, jen se dohadovat. Odtamtud vysílal šéfův zástupce, jednoruký inženýr Schmidt, kterého jsme viděli pouze zcela výjimečně a na okamžik, když na pár minut opustil svou pracovnu, svazky elektromagnetických vln po celém veldu a rušil jimi fialové ohně nad termiští. Když se objevily — nebylo to každý den — zesílily přístroje inženýra Schmidta svůj výkon a všechny ostatní elektrické spotřebiče v Centru musely být pod hrozbou přísných trestů vypnuty, ačkoli atomová elektrárna v džungli dodávala proudy víc než dost. Celá obrovská koule pak vibrovala jako struna, rozechvívala půdu, sklenice a zkumavky v polích praskaly, lidé se potáceli jako opilí a leckdy nám vytryskla i krev z nosu a z uší. Zápas strašlivých sil obvykle zanedlouho skončil — vítězstvím inženýra Schmidta

Prodírali jsme se za Jagonguou bambusovým houštím jako průvod duchů ze strašidelného filmu. Teď by nás ovšem mohl vrtulník nalézt snadno — ale na vzletnutí nebylo našťěstí ani pomyšlení. Energetické smrště a magnetické bouře nad veldem, jak jsem bezpečně věděl, start naprosto vylučovaly.

Cesta bambusovým porostem se mi zdála strašně krátká. Ani jsem nevěřil, že už jsme zase na holých kamenitých svazích pod hřebeny Hor, které se chvějí. Šli jsme ještě jeden nebo dva kilometry k severu ve slábnoucí záři sina-vých plamenů nad hnízdy podivných bílých tvorů — a zbytek cesty v úplné tmě. Lao Liu nás zavedl do bludiště balvanů, sice divoce zpřeházených, ale v jednom místě vytvářejících dokonale skrytou a celkem pohodlnou jeskyni, kam jsme se všichni bez obtíží vtěsnali.

Chtěl jsem být na chvíli sám. Chtěl jsem znovu krok za krokem projít ty měsíce, které se mi pojednou otřesem a snad i výbojem elektrického proudu létajícího strašidla neočekávaně, vrátily. Přešlo jsem se však ještě jednou obíral i 1 ke starci.

„Lao Liue, znáte tu zřejmě každý kámen. Musel jste se o říši Pána bílých mravenců zajímat už dávno. Proč právě vy, obchodník? Promiňte, zda jsem se vás snad ...“

„Nene, naprosto ne, můj mladší bratře! Otázka je ostrá jako šíp a stejně dobře mířená. Odpovím vám, jak nejlépe dovedu.“ Na okamžik se odmlčel a zamyšleně kreslil hůlkou do černého písku, pokrývajících silnou vrstvou dno jeskyně. „Vypravoval jsem vám už, tuším, o vesnici M'goo-la, kde jsem se poprvé a zároveň naposledy setkal s Pánem bílých mravenců?“

„Ano. Pamatuji se.“

„Nuže, můj mladší bratře, tehdy jsem ještě nebyl obchodníkem mezi svými dnešními černými přáteli. Doprovázel jsem-

mladého muže, inženýra. Chtěl zde provést pokusné vrty, protože se domníval, že objevil bohatá ložiska měděné rudy. A snad i otevřít důl, pokud by se jeho předpoklady potvrdily. Měl šťastné jméno. Jmenoval se Fu-Tei ...“  
Lao Liu se znovu odmlčel. V záři maličkého ohničku, na němž mezi několika kameny Jagongua ohříval konzervu, jsem viděl jeho přivřeně oči a ruce pevně svírající hůlku. Pak pokračoval.  
„Zahynul při požáru vesnice. Tak alespoň zněla úřední zpráva vládního komisaře.“  
„Chudák,“ řekl jsem upřímně. „Měl smůlu, že bydlel zrovna ve vesnici, kde...“  
„Promiňte, ale mýlíte se, mladší bratře! Opak je pravdou: vesnice měla smůlu, že se v ní Fu-Tei ubytoval. Pán bílých mravenců, rozhodně nemohl připustit, aby se v okolí kdokoli usadil. Tím méně podnikatel chystající se zahájit těžbu rudy. Zavraždil Fu-Teie, a aby skryl zločin, zapálil celou vesnici.“  
„Chápu, Lao Liue. Měl jste ho asi rád ...“  
„Velmi rád,“ přitakal pomalu Lao Liu, „byl to můj jediný syn.“

## PŘÍBĚH BÍLÝCH MRAVENCŮ

Hvězdy se zvolna kutálely po sametovém nebi. Tu a tam na zlomek vteřiny zazářila létavice a teď, před svítáním, se mezi souhvězdími probatolily tři nebo čtyři umělé družice. Napadlo mne, jak překvapení by byli hosté z vesmíru, kdyby na oběžných dráhách kolem naší planety našli celou spoustu družic, nosných raket, kosmických stanic a všelijakého jiného smetí — a tady, ve veldu, Bratříčka slonů Jagongua se svazkem oštěpů a s ušmudlaným amuletem k získání přízně všemocného Mšimba-Mšamby. Pokud by byli vychováni vědeckofantastickými romány jako my, nepochopili by asi, jak jsou na jedné a téže planetě možné takové rozdíly a proč například nemá Jagongua svůj osmiválec. A už vůbec by se patrně nepodařilo vysvětlit, proč se tu schováváme v jeskyni jak pralidé, přbč spíme s jedním okem otevřeným a posloucháme, jestli na

sopečném písku nezaskřípou kroky žoldnéřů Pána bílých mravenců ...

„Nespíte, můj mladší bratře?“ ozvalo se šeptem vedle mne.

„Ne, už dlouho ne, Lao Liue! Přemýšlím.“

„Vrátily se vaše vzpomínky a usedly jako tažní ptáci na svá místa, mladší bratře?“

„Ano. Myslím, že ano. Ale mnohé ještě nechápu.“

„Ani já. Snad bude nejlépe, když se pokusíme krok za krokem znovu objevit příběh bílých mravenců, jejich pána — i váš, můj mladší bratře. Za hodinu bude svítat. Bojím se, že nás ještě dnes čeká hodně práce.“

Koutkem oka jsem zahlédl, jak se mi po boku jako stín mezi stíny vzepřel na loket Bratříček slonů, Jagongua, aby také poslouchal. Songa i Buchari bohatýrsky oddechovali — obzvláště Buchari si pořádný odpočinek po včerejším otřesu zasloužil.

„Příběh začíná velmi, velmi dávno, kala-kala, jak by asi řekl Bratříček slonů,“ začal jsem. „Daleko dřív, než se na Zemi objevil první člověk, první slon, první lev a první žirafa. Tehdy se z některé ze vzdálených hvězd snesli na pustou Zem, obydlenou jen rybami a raky ... (pochyboval jsem, že by kdy Jagongua a snad i Lao Liu něco slyšeli o trilobitech), cizí návštěvníci, oblečení v podivné úbory a s hlavami uzavřenými do kovových dýní. Vypadali právě tak jako socha a kresby bohů v jeskyni maličkého opilce Mvuy.“ Za souhlasného kývnutí Bratříčka slonů jsem poznal, že i jemu udělil kouzelník v minulosti audienci. „Navštívili celou řadu míst na Zemi, ale všude viděli totéž — ryby, raky a na pusté souši nejvýše ohyzdné, neforemné ještěrky. Hledali tvora, který tu vládne nebo který je ke vládě předurčen — a domnívali se, že jej konečně našli. Na mnoha pevninách objevili hnízda bílých mravenců, některá ve tvaru vysokých pahorků, jiná pod zemí nebo v mrtvých stromech, ale ať již byl tvar hnízda jakýkoli, bílí mravenci byli všude nejchytřejšími a nejnadanějšími tvory své doby. Vytvářeli dokonale uspořádané státy, na rozdíl od všech ostatních zvířat se spolu i na dálku dorozumívali, a co bylo nejdůležitější, každé hnízdo bílých mravenců bylo zároveň jedinou bytostí, složenou z tisíců a tisíců maličkých hmyzů. Tato zvláštní, složená bytost si dovedla poradit i s tak těžkými podmínkami, jaké tehdy na Zemi vládly. Dovedla získat ze země nebo ze vzduchu vláhu tam, kde ohně sopek vysoušely půdu na troud, a v pevných hnízdech odolávala zátopám tak dlouho, dokud vody neopadly.

Bohy — řekjeme jim tak —, kteří se snesli z hvězd, to neudivilo. Navštívili už mnoho nejrůznějších planet, podobných i nepodobných Zemi, a setkali se tam s bytostmi tak podivnými, že si je vůbec nedovedeme ani představit. Všude, kudy bohové prošli, zanechávali za sebou své posly, své hlídky. Tam, na oné hvězdě,“ ukázal jsem na oblohu směrem k Aldebaranu, „možná byly podobné kamenům, schopným za sto let sotva se pohnout, jinde zase zanechali mluvící ryby nebo stromy, které samy dovedly vytrhnout kořeny ze země a dát se na pochod. Rozumíš mi, Bratříčku slonů?“

„Rozumím, bwana,“ špitl Jagongua, žmoulající opět své kapandí, „rozumím, ale mám plný žaludek strachu. Nemám cizí bohy moc rád.“

„Pokračujte, můj mladší bratře!“ řekl Lao Liu.

„Ano. Hlídky, které bohové za sebou zanechávali, byly vždy velice podobné nejdokonalejším tvorům navštíveného světa. Nejlépe přizpůsobené podmínkám, a proto i s největší nadějí vydržet a přežít až do další návštěvy, opakovaně vždy po tisíci, statisíci či miliónu let — kdoví? Proto bohové u nás, na Zemi, zanechali bílé mravence. Netušili, že se tentokrát mylí, že termity zůstanou po celé nekonečné věky stále stejní, že jejich vývoj byl již tehdy, v propasti minulosti, dávno ukončen. A že z mořské havěti, která jednou vystoupí na souš, vznikne člověk, podobný, pokud můžeme soudit, jim samotným — bohům ze vzdálené hvězdy.

Složitě přístroje a laboratoře, jež cizí bohové ve svém meziplanetárním korábu přivezli, umožnily rychle a bez obtíží sestrojít nový druh živočichů, vhodných pro naši planetu. Bohové se však nespokojili s pouhým napodobením bílých mravenců. Stvořili své hlídky několikanásobně větší, tak velké, jak jen jejich hmyzí podoba a primitivní soustava



dýchání dovolovala. Protože bohové sami viděli a slyšeli jako my lidé, a protože zrak i sluch našli u řady pozemských zvířat, v moři i na pevninách, přidali svým bílým mravencům zrak i sluch a osvobodili je tak od pobytu ve věčné tmě. Proto je také vybavili jedovatými kusadly, schopnými ochromit či zabít všechny protivníky, a tělem, vzdorujícím takřka všemu, co by mohlo tyto posly bohů na Zemi potkat.“

„Jste si tím jist, mladší bratře?“ přerušil mne Lao Liu.

„Naprosto. Právě tím jsem se totiž zabýval při své práci v Centru, Lao Liue. Tihle tvorové vydrží celé měsíce bez vody i bez potravy, jejich těla, pokrytá zcela jinou látkou než ostatní hmyz, tedy rozhodně ne chitinem, odolávají kyselinám i všem dnes známým látkám hubicím hmyz. Dávka pronikavého záření, která zabije deset lidí, jim vůbec neublíží.“

„Ale pak ...“ hlesl Liu.

„Vím, můj starší bratře, co chcete říci. Dostaneme se k tomu. Nejdůležitějším ze všeho však je, že všem umělým tvorům, které bohové na svých občasných cestách vesmírem zanechávali, aby žili a množili se, ať již to byly kamenné bytosti, mluvící ryby, pohybuující se stromy, nebo obrovští bílí mravenci, dali do vínku schopnost dorozumívat se, přemýšlet, a zejména vysílat zprávy ke vzdálené hvězdě, odkud bohové přiletli. Snad každý druh těchto bytostí podává zprávy jinak — obrovští bílí mravenci ve veldu pod námi vytvářejí, jako skuteční termity, jedinou bytost svého hnízda a takto spojení dokáží způsobem, který nechápeme a z něhož pozorujeme jen modravé plameny nad vrcholy hnízd, hovořit s bohy. Nebo alespoň donedávna byli schopni.“

„To je přesnější, můj mladší bratře,“ podotkl Lao Liu. „Zanedlouho od vás převezmu pohár moudrosti a pokusím se jej doplnit několika skromnými krůpějemi zkušeností starého nevzdělaného muže. Něco však stále nejsem schopen pochopit, promiňte, zpráva vyslaná prostředky známými nám, lidem, by ke vzdálené hvězdě letěla celá léta ...“

„Bezpochyby, Lao Liue! Ale jestliže už tolik nejistých článků řetězu považujeme za skutečnost, musíme pokročit ještě o krok dál: věřím, že cizí bohové — vy víte, můj starší bratře, že mám stále na mysli kosmonauty — a jimi stvořené bytosti jsou schopni okamžitého, bezprostředního spojení i přes propast času a prostoru.“

Jagongua vedle mne se neklidně zavrtěl. Chvilími nechápal smysl rozhovoru.

„Jsem si takřka jist, že návštěva přišla opravdu z jiného hvězdného systému, Lao Liue. Ani na Marsu, ani na Venuši patrně nemohou žít rozumní tvorové podobající se lidem. A my přece máme v saharských obrazárnách i Mvuově jeskyni důkaz, že se bohové lidem velice podobají. Jsem přesvědčen, že je možné překonávat kosmické vzdálenosti daleko rychleji, nežli se nám o tom dnes jen sní. A že se to naučíme brzy i my.“

„Odpusťte pošetilemu starci, můj mladší bratře, jestliže se zabývá třískami, zatímco vy kráčíte lesem.“ zazdvořil-lostnil si jako obvykle Lao Liu a zmlkl.

„Bohové občas navštěvovali Zemi a na Zemi svou kolonii bílých mravenců. Snad jim vykárali určitý prostor, jehož hranice nesmějí překročit, snad tomu zabránil řetěz sopek, které pojednou vyrostly z roviny na jedné straně a poušť na straně druhé. Nevím. Jisté však je, že se nejméně dvě poslední návštěvy udaly v rozmezí pouhých tří tisíc let. První z nich zachytili saharští umělci v Tasií, druhou, zcela nedávnou, neznámí obyvatelé Mvuovy jeskyně.“

„Bwana — socha ohyzdného boha, kterou stráží ještě ohyzdnější Mvua, je na svém místě, co svět světem stojí!“ ujistil mne vážně Jagongua.

„Není, Bratříčku slonů! Prohlédl jsem si ji dobře. Je hliněná, rozpadá se a za pár desítek let po ní nezbude nic — jen hromádka prachu. Mohla být udělána nejvýše před dvěma sty lety. A kdoví, jestli ne daleko později.“

„Před dvěma sty lety — vždyť ti říkám, bwana, že je tam od začátku světa! Kala-kala, strašně dávno!“ prohlásil spo^kojeně Jagongua. Dvě stě let byla pro něho asi stejně dlouhá doba jako dvě stě milionů let.

„Není divu,“ pokračoval jsem, „že tvorové tak znamenitě vybavení se ukázali přesně tím, co chtěli bohové na naší Zemi jako své přední hlídky mít. Udrželi se, a smim-li to tak říci, protože jde vlastně napůl o umělé mechanismy, fungovali zcela uspokojivě až do doby, než přišel Pán bílých mravenců. A teď je na vás, Lao Liue, abyste se pochlubil svými skromnými krůpějemi!“

„I toto začalo mnohem dříve, můj mladší bratře,“ rozhovořil se Starý Liu, „již před mnoha desítkami let, kdy ještě celá okolní země byla kolonií německého císařství.“

Tehdy objevil podivné bílé a neobyčejně velké termity německý vědec, znalec bílých mravenců Escherich. Povolal si na pomoc dalšího odborníka, zkoumajícího až do té doby bílé mravence Jižní Ameriky, Fritze Müllera. Oba zde pracovali, jak jsem za léta zjistil, řadu měsíců. Pak přišla první světová válka, boje v pralesích, hromadný útek obyvatelstva. Němci se museli svých afrických kolonií vzdát.

Nevzdali se však zájmu o bílé mravence z veldu pod Horami, které se chvějí. Ani Escherich, ani Müller pochopitelně neměli tušení o bozích ze vzdálených hvězd — poznali však, že právě tyto termity, pokud by se je například podařilo rozmnožit v zázemí nepřítelů, představují pro protivníka strašlivé nebezpečí obrovských hospodářských ztrát. Ostatně je vám jistě známo, můj mladší bratře — a ty, Ja-gonguo, poslouchej —, že kdysi vzdělaná a učená rovníková Afrika zaostala za šťastnějšími zeměmi teprve tehdy, když se moudrost počala ukládat do knih. Žádná kniha zde totiž nevydrží déle než několik let — pak ji přes všechna opatření naleznou bílí mravenci ...

Na bílé mravence si v Německu vzpomněli i za druhé světové války. Tajně sem přijelo několik badatelů, prošli nepozorovaní až k veldu a odnesli s sebou vzorky bílých zrůd, jak jim říkáte vy, mladší bratře. Snad je chtěli doma pěstovat a rozmnožovat. Shodou okolností byl jeden z těchto vědců i na nákladní ponorce, dopravující za války z Japonska do Hitlerova Německa nezbytné suroviny — chinin, opium, přírodní kaučuk, vzácné kovy —, když právě válka skončila. Ponorka se nevzdala. Vyložila náklad a kapitán ji pak potopil někde u břehů Afriky. Posádka se dočasně podřídila vedení vědce, jemuž se podařilo obrátit rozprodán část nákladu v ceně mnoha milionů dolarů. Ponorka totiž vezla několik desítek tun opia — a opium se na světových černých trzích znamenitě platí, ať už je dodává velitel fašistické ponorky, nebo jednatel mezinárodní bandy podlouníků omamnými jedy. Větší část posádky pak přijala své podíly a vydala se na vlastní pěst nejrůznějšími cestami domů. Ti nejfanatičtější zůstali — a z vědce se stal v příštích

letech Pán bílých mravenců. Nebo, jak říkáte vy, můj mladší bratře, šéf ...“

Dlouho jsme mlčeli.

„Kde jste, proboha, tohle všechno zjistil, Lao Liue?“ zeptal jsem se.

Viděl jsem v prvním šeru rozbřesku, jak se pousmál. „Dvacet a ještě několik let je velmi dlouhá doba! Mluvil jsem s námořníky v San Francisku i v Dakaru, s majiteli opiových krčem v Sanghaji a Sapporu, s přístavními úřady v Hamburku i v Jokohamě. Platil jsem mnoho lidí, kteří pro mne pracovali, můj mladší bratře, a skládal kamének ke kaménku.“

Přikývl jsem.

„Teď už je zase na mne, abych pokračoval. Myslím, že léta, kdy se tu Pán bílých mravenců zabydloval, můžeme vypustit a přejít rovnou k současnosti, lépe řečeno k loňskému roku, kdy mne pan Barnard, doktor Barnard, získal jako odborníka pro tenhle podnik...“ Naznačil jsem hlavou směr, kde stály kolem obrovské koule Schmidtovy laboratoře budovy Centra, a pak vyličil své setkání s Barnardem v hotelu Alcron a cestu z Prahy do veldu, postrádající ostatně tenkrát jakékoli romantiky.

„Zanedlouho jsem zjistil, že jsem vlastně ve vězení,“ pokračoval jsem. „Směl jsem se pohybovat pouze mezi společnou noclehárnou a laboratoří, kde mi bylo přikázáno hledat účinnou látku, která by ty bílé tvory buď zabíjela, nebo alespoň spolehlivě odpuzovala. Tedy totéž, co jsem dělal v Praze — pan Barnard byl zřejmě znamenitě informován o mé práci — jenže za horších podmínek. O skvělém platu a o možnostech bádání nebylo už vůbec řeči. Hlíдали nás hrdlořezové, žoldnéři, kteří asi u šéfa na“-li poslední bezpečné útočiště v celé Africe. Jen v době, kdy jsem pracoval v Centru, zmizeli beze stopy dva mladí vědci, přilákaní jako já z opačných koutů světa. Byli příliš zvědaví — jak předpokládám. Nikdo neví, co se s nimi stalo“

„Já vím, můj mladší bratře — ale teď vypravujte, prosím, dál,“ prohodil nevzrušeně Lao Liu.

„Nikdy jsem šéfa na vlastní oči nespapřil. Někteří ho popisovali jako shrbeného, šedovlasého staříka, jiní jako vysokého, plavého chlapa se zjizveným obličejem. Nikdo zkrátka nevěděl nic určitého. Znal jsem jenom pár stejně postižených kolegů ze společné noclehárny, kde jsme nesměli mluvit a kde celou noc hlídkoval buď některý žoldnér, nebo starý spolupracovník šéfa — snad námořník ponorky, o níž jste, Lao Liue, před chvílí vyprávěl. Někdy však byl hlídač podnapilý, usnul, a my jsme si mohli šeptem vyměnit pár slov. Pozvolna se mi rýsoval šéfův plán.“

Lao Liu napjatě poslouchal.

„Šéfovi — myslím, že je to ďábel v lidské podobě, ale zároveň geniální přírodovědec a kybernetik — se podařilo nějakým způsobem zachytit a rozšifrovat pokyny ovládající bílá zvířata ve veldu i způsob jejich vzájemného dorozumívání. V tom s ním spolupracoval zejména inženýr Schmidt. Přesvědčilo mne to znovu, že nejde o skutečně živé tvory — spíše o polotvory, polomechanismy obdařené schopnostmi počítačích strojů, a jevícími tedy jistou ‚inteligencí‘, a ovšem i se schopností se rozmnožovat. To ostatně není ani pro pozemské kybernetiky neřešitelná úloha, konstruovat stroj vyrábějící další, sobě podobné.

Brzy se šéf a Schmidt dostali o krok dál: blokovali spojení bílých tvorů s bohy. Rušili jejich vysílání. Podrobnosti neznám, ale jde zřejmě o vysílání mocných svazků rušících vln vhodné frekvence. Doktor Cleveland, australský přírodovědec, který se vlastní hloupostí dostal do stejné situace jako já, mi jedné noci prozradil, že prý šéfovy výzkumy od té doby postupují velmi rychlým tempem — bílá zvířata, oddělená od svých ‚výrobců‘, jsou šéfovi vydána takřka na milost a nemilost a musí poslouchat jeho pokyny. Je prý jen otázkou času, kdy Schmidt vypracuje přesný ‚slovník‘ signálů pro bílé mravence veldu a ovládne je dokonale. Jako jednotlivce i jako kolektivní bytosti, tvořené vždy celým hnízdem.“

„Ale proč, můj mladší bratře?“

„Také já jsem si tohle srovnal v hlavě dost pozdě, Lao Liue! Protože ti bílí tvorové jsou schopni stát se absolutní zbraní. Nic je nezabije kromě přímého mechanického násilí — a zkuste v lese zašlapat do posledního všechny mravence ... Mohou přenášet nejstrašnější choroboplodné zárodky, aniž jim sami podlehnou, tam, kam budou navedeni bezdrátovými signály. Jedno z oddělení Centra se zabývalo myšlenkou opatřit každého bílého tvora určitým množstvím izotopu uranu 231. Na povel se pak bílí mravenci shromáždí na určeném místě a nadkritické množství uranu vyvolá atomový výbuch hluboko v týlu nepřítele, uprostřed jeho měst nebo továren. Jiné oddělení pracovalo na využití těchto zvířat-strojů jako prvků spojení nebo elektronických počítačích zařízení — nezapomeňte, Lao Liue, že jejich nervová soustava byla vyrobena, a že je tedy velmi složitým a dokonalým kybernetickým mechanismem. Pokud by se podařilo propojit celé hnízdo tak, jak je tomu například při vysílání zpráv ‚bohům‘, vznikl by neelektro-nický mozek takové výkonnosti, že by se mu nevyrovnaly ani všechny spojené kybernetické počítače na celém světě, protože v tomto případě by počet buněk zastávajících elektronky nebo diody šel do bilionů a trilionů ... A to nemluví ani o energii, kterou jsou bílí mravenci schopni vytvářet. Stačí vám to, Lao Liue?“

„Ovšem! A je zde, když dovolíte, můj mladší bratře, ještě jedna možnost — že by totiž bílí mravenci přímo napadali jedovatými kusadly člověka.“

„Nemyslím. To by bylo příliš primitivní. Kromě toho jsme byli v Centru přesvědčeni, že ty bílé stvůry jsou ‚programovány‘ tak, aby člověku a bytostem jemu podobným, tedy i ‚bohům‘, nemohly ublížit. Mne alespoň nikdy žádný bílý mravenec nekousl.“

„Ještě jednou vás prosím za prominutí — ale mýlíte se. Mám důkazy, že se Pánu bílých mravenců, šéfovi, podařilo donutit bílé mravence, aby napadli člověka. Ti zmizeli ubožáci, o nichž jste mluvil, byli ubodáni těmi. ... těmi zvířaty, tady, ve veldu. Nebylo třeba mnoho — jedno nebo dvě štípnutí. Byl jsem bohužel bezmocným svědkem.“

„To je hrozné!“ hlesl jsem.

Lao Liu se na mne ostře podíval. V přibývajícím světle jsem už rozeznával každou vrásku jeho obličeje.

„Ano — je to hrozné, můj mladší bratře. I vy jste měl zahynout stejným způsobem, když jste tehdy opět jednou vyšel

na veld nachytat několik bílých mravenců. Podplatil jsem už dávno předtím vašeho strážce. Prozradil mi to. Podařilo se mi dopravit vás z veldu do pralesa o několik minut a možná jen několik vteřin dříve, než v Centru, jak říkáte, zapojili paprsky rozkazující bílým mravencům: zabíjej! Nabízku, jak víte, čekal tehdy Jagongua a pomohl mi proplést se s vámi do bezpečí cestami, kde nás Pán bílých mravenců nehledal. Málem vás dostali téměř až v Praze — musel jsem vás zanechat, ač velmi nerad, o samotě, a ke všemu nemocného. Ale to už ostatně všechno znáte.“

„Ano, Lao Liue. Vděčím vám za život. A Jagonguovi také.“

Stařec mávl odmítavě štíhlou dlaní. „Dluh je několikanásobně splacen, můj mladší bratře, a nejen zničením Přízraku smrti. Nemluvme už o tom! Důležitější je, co můžeme podniknout proti Pánu bílých mravenců. Podle vašeho vyprávění se zdá, že je nejvyšší čas ...“

Dobrá rada byla drahá. Kolem nás hlídky žoldnéřů, profesionálních hrdlořežů, v Centru dobře ozbrojená skupina fanatických šéfových podřízených, a jako koruna všeho Schmidtovy mašiny v bílé kouli, nepočítaje možná překvapení, jakým byl bezpilotní stroj Přízrak smrti nebo černý vrtulník s milým panem doktorem Barnardem za kulometným dvojčtem.

„Bwana, sami nic proti Pánu smrti nezmůžeme!“ ozval se poprvé po dlouhé době Jagongua. „A moji bratříčci tem-bo mne sem určitě nebudou následovat jako tenkrát, však víš ...“

Ne — v to jsme opravdu nemohli doufat. Ale spojence jsme přece potřebovali za každou cenu.

„Lao Liue, můj starší bratře...“ začal jsem váhavě.

„Poslouchám vás“, řekl stařec. Díval se na mne jasnými očima a já věděl, že opět čte moje myšlenky a že souhlasí.

... snad by nám mohli pomoci ... sami bílí mravenci. Chci říci ti bílí tvorové tady, ve veldu.“

Lao Liu pokývl moudře hlavou jako hubenější vydání Buddhy.

„Nic jiného nám nezbyvá, můj mladší bratře, vím lo. A snad ještě někdo ...“

„Kdo?“ nechápal jsem.

„Bohové ze vzdálených hvězd. Snad je bílí mravenci zavolají.“

## BOUŘE

„Víš ty co, Bratříčku slonů? Raději si to ještě jednou zopakujeme, ano?“

Slunce už rozpálilo balvany, mezi nimiž jsme se skrývali, jak pec. Horko sálalo ze všech stran a černý sopečný písek, promíšený hrudkami ztvrdlého popela, mohl znamenitě posloužit k uvaření vajec natvrdo — kdybychom ovšem nějaká vejce měli. Žár naznačoval, že se schyluje k bouři. Jagongua se poškrábal na lýtku, zaujatě pohlédl k nebi, jako by tam hledal pomoc a inspiraci, a spustil: „Půjdu teď k místu, kde jsi, bwana, zastřelil Přízrak smrti, a vůbec se nesmím bát, protože je to jenom stroj. Ale já tomu stejně nevěřím, bwana. Jak by nás mohl stroj nalézt v takové tmě?“

„Bratříčku slonů, vysvětlím ti to, namouduši, jindy. Je to stroj a bašta! Co budeš dělat dál?“

„Když u Přízraku smrti nikdo nebude, utrhnu mu jazyk, chci říci drát, který čouhá z tlamy. Kdyby v okolí někdo byl, vrátím se zase sem. Opravdu bych ale, bwana, nemohl ...“

„Nemohl!“ přerušil jsem zvýšeným hlasem Jagonguu, přímo nabitého zlepšovacími náměty, jejichž uskutečnění by znamenalo jeho jistou smrt. Vůbec by neváhal postavit se se svazkem oštěpů proti žoldnéřům — jen když se do toho nebude plést Přízrak smrti. Možnost, že by Pán bílých mravenců měl ještě nějaké další Přízraky v zásobě, jsem si raději ponechal pro sebe. „Nemohl, Jagonguo. Když někoho uvidíš, vrátíš se.“

„Ano, bwana. Vrátím se. Když se mi podaří utrhnout drát, půjdu jako had bambusovými houštinami a pralesem až k řadě sloupů vedoucí od velikánské koule do pralesa. Počkám do soumraku a zatím připevním ja ... ehm, drát k jednomu ze svých krásných oštěpů. Ukáží-li se na hnízdech bílých mravenců duchové...“

„Co to zase meleš, Bratříčku slonů? Jací duchové?“

„Ty nevíš, bwana, co to svítí na hnízdech? Můj žaludek mi to prozradil: duchové lidí, které zabil a sežral Přízrak smrti.“

„Bojíš se duchů, Jagonguo?“

„Moc ne, bwana! Duchové nekoušou. Tedy jakmile se objeví duchové, přehodím oštěp s navázaným jazykem. „s navázaným drátem přes všechna kovová lana napjatá na sloupech a budu upalovat zpátky.“

„Na to nejdůležitější jsi zapomněl, Bratříčku slonů!“ řekl jsem káravě.

„Nezapomněl, bwana! Dám si dobrý pozor, abych se drátu ani nedotkl, protože v něm bude schovaná smrt. Vidíš, že si všechno pamatuji!“ protestoval Jagongua.

„Tak dobrá, pánubohu poručeno,“ vzdychl jsem odevzdaně. „Teď už záleží všechno na tobě, Bratříčku slonů. Dej na sebe pozor — a utíkej!“

Jagongua se rozloučil širokým úsměvem a zmizel. Ani zrno písku pod jeho podešvemi z pneumatik nezaskřípalo.

Dovedl se pohybovat tiše jako lesní duch, jako jeho přátelé tembo.

Nad hřebeny Hor, které se chvějí, takřka na dosah ruky, se objevily okraje těžkých, smolně černých mraků. Vzduch byl dusný k zalknutí a tetelil se tak, že již ve vzdálenosti několika desítek metrů smazával všechny podrobnosti. Vstal jsem a vydal se za Starým Liuem. Měl teď dvouhodinovou hlídku ve stínu blízkého převislého balvanu. Z tohoto místa mohl pohodlně přehlédnout celý veld až k jezírku a k budovám Centra. Usadil jsem se vedle něho.

„Jagongua se šťastně dostal až do bambusového lesa, můj mladší bratře,“ hlásil Liu. „Asi před půlhodinou přešli okrajem veldu, kolem mravenišť, od jižního průsmyku, dva muži v tropických přilbách a se zbraněmi. Zdrželi se asi deset minut u trosk Přízraku smrti a pak se vrátili zpět k jihu. Doufám, že to byli žoldnéři. To by nebylo špatné, že? Pánu bílých mravenců by to alespoň přidělalo trochu starostí.“

Přikývl jsem. Měl jsem teď plnou hlavu starostí o Jagonguu, ztraceného se svazkem oštěpů a s pytlíčkem kapandi v krajině plné smrti.

„A vrtulník?“

„Neobjevil se už od rána, obhlédl jenom zbytky Přízraku smrti a hned zase odletěl do Centra. Snad nemají nazbyt pohonných hmot, můj mladší bratře.“

„Doufejme,“ řekl jsem bez valného přesvědčení. Jestli Šéfovi něco chybělo, peníze to určitě nebyly. Kromě pěkných pár tun opia a chininu dostal patrně do vínků ještě slušný díl z osmdesáti miliard marek ve valutách, zlatu a diamantech, které koncem druhé světové války záhadně zmizely z Říšské banky a které dodnes živí nacistické podzemí ve všech světadílech. Kdo má peníze, má moc — o ubohém leteckém benzínu ani nemluvě.

Za našimi zády pomalu vysílala černé prsty k slunci hradba bouřkových mraků. Pod námi se veld v pekelném vedru podobal kotlíku vařící vody. Tu a tam se mezi terni-tišti objevovaly prachové víry, chvíli tančily a pak se opět rozplývaly. Za jedním z oken budov Centra se občas modravě zalesklo světlo svařovacího oblouku. Jinak bylo všechno kolem mrtvé, bez života, bez hnutí.

„Tuším, že jste mluvil o atomové elektrárně, ukryté v pralese a zásobující Pána bílých mravenců a jeho zařízení elektrinou, že?“ otázal se Lao Liu.

„Jsou to jenom dohady, Lao Liue, ale zároveň také jediné logické vysvětlení. Nad tepelnou elektrárnou by stoupal kouř, řeka schopná pohánět turbíny tu není a žádný výbušný motor by nedodal potřebné množství energie. Šéf patrně koupil jednu z malých ‚balených‘ atomových elektráren, jaké prodávají speciální závody ve Spojených státech a v Japonsku.“

„Nikdy jste se s obsluhou elektrárny nesetkal, můj mladší bratře?“

„Nikdy. Myslím, že tam budou pracovat nejvýše dva nebo tři lidé. Provoz malých atomových generátorů je, pokud vím, téměř úplně automatizován. Nevím vlastně ani, kde elektrárna leží — bude asi ukryta z bezpečnostních důvodů pod zemí —, ale daleko od Centra jistě ne. Několikrát jsem viděl, jak domorodý sluha odnáší do pralesa po stezce kolem vedení termosky s obědem. Pěšky.“

Smolné prsty mraků konečně dosáhly slunce a zakryly je. Oddechli jsme si úlevou. Žár okamžitě polevil. Oslňující záplava světla, oslepující zrak a propalující mozek, se změnila ve zlověstné přišetí.

Hodiny ubíhaly.

Metr po metru jsem prohlížel vrcholky bambusových houštin, zda v bezvětrí před bouří neuvidím pohyb označující místo, kde se právě prodírá Bratříček slonů. Marně. Odhadoval jsem alespoň podle hodinek, jak asi postupuje — pokud se ovšem nesetkal s nějakou překážkou. A pokud ještě vůbec žije.

Ted' dorazil k Přízraku smrti. Ted' se snaží vytrhnout z tlamy drát schopný odolat výboji proudu o vysokém napětí. Ted' se vydává na asi dvanáctikilometrovou cestu pralesem — to znamená nejméně čtyři pět hodin proplétání, obcházení padlých kmenů a tůní i hnízd divokých vos, které jsou pro cestovatele v Africe daleko nebezpečnější než lvi a nosorožci dohromady. Jestli půjde všechno co nejlépe — a to se v podobných případech daří jen zřídkakdy —, dorazí Bratříček slonů k elektrickému vedení současně se západem slunce ...

Za horami se chvílemi ozývalo tlumené brumlání hromu. Mraky už zakryly téměř celou oblohu oloveným příkrovem — jen na východním obzoru ještě svítil proužek modrého nebe.

Nad veldem pojednou zaštěkala dlouhá dávka ze samopalů — a za okamžik druhá.

„Bratříček slonů!“ blesko mi okamžitě hlavou. Srdce se mi málem zastavilo.

„Klid, můj mladší bratře, klid ...“, položil mi Starý Liu konejšivě ruku na rameno. „Myslím, že ...“

Nedomluvil. Ted' střelily dva nebo tři samopaly současně — nezdálo se pravděpodobné, že by taková ostrostřelba platila chudákovi Jagonguovi. Žoldnéři dokonale ovládali své řemeslo a byli znamenitými střelci. Kámen mi však spadl ze srdce teprve tehdy, když se do štekavého staccata samopalů vmísilo hluboké taktaktak těžkého kulometu a když jsem v šeru, visícím nad veldem, zahlédl žhavé čáry svítících střel směřujících z některé budovy Centra ke druhému břehu jezírka, na opačnou stranu, než kde by měl už pomalu v této chvíli být Bratříček slonů.

„Žoldnéři!“ pokýval hlavou Lao Liu. „Očekával jsem to,

i když ne tak brzy. Nalezli Přízrak smrti a přišli se pomstít. Štěstí nám zatím přeje, můj mladší bratře!“

Byli jsme zaujati přestřelkou a nevnímali bubnování a rachot blížící se k nám přes vrcholy Hor, které se chvějí, takže stěna tropického lijáku do nás udeřila nenadále a nepřijemně. V několika vteřinách jsme promokli na kůži. Proudý dešť a prudké poryvy víchřice bičovaly prales, bambusový porost i veld, měnící se rychle v síť stružek a kaluží vody, kterou nestačila ani žiznivá a vyprahlá země vypít. Ledová sprcha asi ochladila horlivost bojovníků — výstřely se už ozývaly jenom ojedinele a zdálo se, že se vzdalují. Panstvu z Centra se zřejmě podařilo první útok odrazit.

„Myslíte, můj starší bratře, že bílí mravenci mohou i v tomhle počasí vysílat modré plameny?“ oslovil jsem Starého Liua. Sám jsem tomu příliš nevěřil, tím spíše, že za předvojem lijáku brzy přijde bouře a ve srovnání s energií blesků byly i nejmocnější stroje inženýra Schmidta jen dětskou hračkou.

„Nevím,“ pokrčil rameny Liu, „ale přesto bychom, mys-slím, měli sejít k veldu. Už kvůli bleskům. Budeme tam bezpečnější.“

Všechna skromná zavazadla jsme ponechali v jeskyni, bezpečně ukrytá před přívaly vod, a vydali se po svahu dolů k bambusovému porostu. Buchari a Songa s tesáky u pasu, já s blankou, která nám včera zachránila život, a Liu s nezbytnou mahagonovou hůlkou. Proudý dešť nás oslepovaly, mokré bambusové stvoly klouzaly pod nohama jako namydlené užovky. V posledních paprscích dne — pokud lze říkat den olovenému šeru pod klenbou mraků — jsme došli k veldu a z pásu křovin, lemujících bambusový porost, pozorovali přes ochrannou síť hnízda bílých tvorů.

Minuty ubíhaly. Modravá světla se neobjevovala ani nad jedinou z kuželovitých staveb. Blesky se blížily — ohnivý jazyk sjel s ohlušujícím, suchým třesknutím do blízkého vrcholu. Bylo slyšet, jak rozdrčené balvany rachotí po svahu. Další blesk udeřil do pralesa na druhé straně veldu. Vyšlehly plameny, ale průtrž mračen je vzápětí uhasila.

Songa a Buchari konečně ztratili svou příslovečnou optimistickou náladu. Seděli na bobku a tiskli si klouby prstů k



ústům, což je u černochů projevem nespokojenosti se světem, vesmírem, a vůbec se životem. Mně taky nebylo dvakrát dobře.

Když jsme se již téměř vzdali naděje, zahořela nad vzdáleným termištěm uprostřed veldu, kde byly stavby bílých tvorů nejhustší, modravá jiskra, za ní druhá a třetí. V několika vteřinách se celá planina před námi podobala stadiónu při spartakiádním vystoupení bludiček. Plameny zvolna rostly — a země pod námi se počala jemně zachvívat.

Teď, teď by měl zasáhnout Bratříček slonů, pomyslel jsem si, a v tom okamžiku se stal zázrak: Jagongua opravdu zasáhl. Několik kilometrů od nás prolétl vzduchem jeden z jeho krásných oštěpů a přenesl vražedný jazyk Přízraku smrti přes dráty vedení o vysokém napětí. Myslím, že jsem dokonce na okraji pralesa severně od Centra zahlédl završení a ohňostroj jisker. S určitostí to tvrdit nemohu. Plameny nad termištěm, ohnuté a zmítající se ve smrti rušících paprsků inženýra Schmidta z laboratoře v obrovské kouli, nás oslňovaly. Viděli jsme však, jak všechna okna v budovách Centra zhasla jako náhle sfouknuté svíčky — a pak se stalo něco úžasného.

Modravé jazyky nad hnízdy bílých mravenců, které jsme až dosud viděli jen plápolat, mizet a zase se objevovat, vyšlehly několik vteřin po přerušení dodávky proudu do stonásobné výše, navzdory lijáku a bleskům, křížujícím se nad veldem, a spojily se v obrovský zářící sloup sahající až k nebesům a patrně i nad ně. Byla to neuvěřitelná podívaná. Výboj čisté energie, jiskřící oranžovými záblesky, a jak se zdálo, prudce rotující kolem své osy, osvětloval celý kraj jako nesmírná lampa, nehybně zavěšená nad planinou, zatímco se v místech, kde prorážel krunýř, mraků, cáry oblak divoce honily kolem dokola jakoby strženy gigantickým vzdušným vírem.

Náhle jsem si uvědomil, že se země vůbec neotřásá a že vlastně necítíme žádné známky blízkosti tak mohutného toku síly, žádné ježení vlasů, žádné mravenčení.

„To je cílený výboj, Lao Liue,“ zašeptal jsem. „Teprve teď se bílým tvorům podařilo soustředit veškerou energii a vrhnout ji tam, kam bylo třeba.“

„Ano,“ přikývl stařec, „máte asi pravdu, mladší bratře. Ale teď do práce! Buchari, Songo — dejte se do toho, chlapci!“

Chlapci se do toho dali. Pod údery tesáků se kácel jeden bambusový kmen za druhým přes drátěné, elektrickým proudem nabitě pletivo a přes příkop plnicí se páchnoucí tekutinou — teď, při poruše vedení, byla ovšem obě zařízení mrtvá. Vytrhával jsem nebo kopnutím porážel kůly, na nichž byla drátěná síť napjatá, a házel celé náruče suchých bambusových stvolů do příkopu. Nijak zvlášť jsme se neskrývali. V Centru — o žoldnéřích ani nemluvě — teď měli určitě jiné starosti.

„Lao Liue,“ nedalo mi to přece, „nemyslíte, že šéf použije bílé mravence proti žoldnéřům, že jim dá příkaz napadat lidi? A my je tu pouštíme ven, na svobodu ... A taky na nás.“

Stařec symbolicky čas od času přihodil koncem hůlky, kousek bambusu k hromádám, které jsme v potu tváře snášeli. Odmítavě zavrtěl hlavou.

„Musíme to zkusit, můj mladší bratře! Bílí mravenci tu žili nepřehlednou řadu let bez hranic — a nesnažili se pronikat dál. Kromě toho se mi zdá, že jsou v tomto okamžiku mocnější než jejich pán.“

Ukázal hůlkou na mihotavý modrý sloup s oranžovými jiskrami, proti němuž vypadaly rozlehlé budovy Centra směšně maličké a ustrašeně přitisknuté k zemi.

Okna Centra se náhle opět rozzářila. Personál elektrárny zřejmě odstranil Jagonguův drát a opravil poruchu — a současně jsme pocítili, jak se země rozechvěla.

Inženýr Schmidt zapojil své aparáty.

Po světelném sloupu rychle přebíhaly tmavé stíny, jeho obrysy měkly, zdálo se chvílemi, jako by se vlnil a rozpíval, ale vzápětí se opět napřímil. Oranžové jiskry vystřelovaly z hrotů kuželovitých hnízd na všechny strany jako roztavený kov. Byl to strašlivý, urputný a tichý zápas dvou obrů, při němž se země houpala a na vrcholcích bambusových stvolů se rozsvěcovaly a zase zhasínaly ohně svatého Eliáše, praskající elektrické výboje. To se odehrávalo za doprovodu tropické bouře a ve smrtích ledového deště.

Chvění půdy ustalo, jako když utne. Tmavé stíny i oranžové jiskry zmizely. Sloup energie tu opět stál přímý a dokonalý, jako když Jagongua právě vyřadil krátkým spojením vedení od elektrárny k Centru.

Starý Liu se snažil prozkoumat triedrem situaci v Centru, ale proudy vody mu neustále zaplavovaly objektivy. Nakonec kukátko odložil. Nebylo ho třeba. I pouhým okem jsme v přestávkách mezi poryvy lijáku viděli, jak na vrcholu laboratoře inženýra Schmidta vyrazil věnec plamenů a rychle se rozšířil po celém povrchu. V několika minutách stála obrovská koule v jediném plameni. Oheň nedokázaly uhasit ani přívaly deště. Konstrukce se zborčila a zřítěla na jednu ze sousedních budov, která také, pokud jsme mohli pozorovat, vzplanula.

„Žoldnéři?“ zeptal se Lao Liu, stojící jako socha, s pohledem upřeným na sídlo svého úhlavního nepřítele.

„Nemyslím,“ odpověděl jsem. „Spíše byli by v tomto okamžiku, díky Bratříčkovi slonů, bílí tvorové opravdu mocnější než sám šéf. Požár vznikl uvnitř laboratoře. Schmid-tovy aparáty nevydržely strašlivé přetížení a shořely.“

Mým domněnkám poněkud ubraly na věrohodnosti dávky samopalů, které se opět ozvaly. Žoldnéři tedy ustoupili jenom dočasně a teď znovu zahájili útok, povzbuzeni požárem v Centru. Ani tam nespali. Těžký kulomet se znovu rozřehtal a do jeho rachotu zaznělo několik svištivých zvuků, zakončených výbuchem.

„Bazooky,“ řekl jsem starci na vysvětlenou, „něco jako kapesní raketové dělostřelectvo.“

Neodpověděl.

Naše práce zde byla zatím skončena. Naposledy jsem se ohlédl. Bude-li chtít Pán bílých mravenců dát do pořádku spoušť, kterou jsme tu natropili, dá mu to hodně práce. Pres zavalený příkop a potrhanou kovovou síť ležela několik set metrů dlouhá spleť bambusu a křovisek, dosahující až k nejbližším hnízdům bílých mravenců. Nic víc jsme našimi chabými silami pro ty potvory udělat nemohli ...

Fialový sloup nad hnízdy bílých tvorů zvolna slábl — podobal se teď vířící a světlující mlze. Nežli jsme došli

bambusovým porostem zpět k jeskyni, změnil se zase v chocholy bledých, chladných plamenů nad termiští a zanedlouho uhasly i ty. V dálce dohořívalo několik budov Centra. Tu a tam se ozývaly dávky ze samopalů a několik temných explozí. Ruční granáty. Žoldnéři se zřejmě pro- bíjeli mezi objekty Centra.

Nad veldem si asi toho dne daly schůzku všechny bouře z celé Afriky, aby jej odškodnily za týdny úmorného sucha. Liják chvílemi ustával, ale pak se zase nebe otevřelo a chrlik proudy vody na planinu měnící se pomalu, ale jistě v mělké jezero. Efektů s blesky našťěstí ubylo a hrom burácel jen v přestávkách.

Těsně před naší jeskyní mezi balvany se Buchari náhle zastavil a odepjal od pasu tesák. Něco rozčileně šeptal Lao Liuovi.

„Cítí kouř, můj mladší bratře,“ přeložil Starý Liu. „Budte raději ve stěhu.“

Stáhl jsem z ramene kulovnici, vylil malé vodopády z obou hlavní a nabil je. Opatrně, krok za krokem jsme se plížili k místu, kde zůstaly naše zásoby. V jeskyni, nad miniaturním ohničkem z několika třisek bambusu jektal zuby Bratříček slonů a snažil se — jak se zdálo, dost neúspěšně — alespoň trochu zahřát.

„Jagonguo!“ vrhl jsem se k němu s otevřenou náručí (byl mokrý a studený jako žába). „Provedl jsi to skvěle! Ale jak to, žeš už zase tady?“

Bratříček slonů vypadal po té štrapáci dost zbědované, ale dobrou náladu přece jen neztratil.

„Vidím tě, bwana! Říkal jsi mi, až přehodím jazyk Přízraku smrti přes dráty, abych upaloval pryč, co mi síly stačí. Tak jsem utíkal veldem. Šlo to rychleji. Duchové svítily na cestu.“

„A nebál ses, Jagonguo, běžet kolem hnízd bílých mravenců?“

„Bal, bwana! Měl jsem žaludek plný strachu, a proto jsem taky tak uháněl. Kdybych se tolik nebál, byl bych teď sotva někde vpůli cesty ...“

Songa přihodil na oheň několik suchých větví, které prozíravě přitáhl do jeskyně už dopoledne, před bouřkou.

Bratříček slonů se v teple praskajících plamenů rozkošnic-ky protahoval.

„Potkal jsi někoho, Jagonguo?“ zeptal se Lao Liu.

„Nikoho. Jen bílé mravence, bwana Liue.“

„Bílé mravence? V tomhle nečase?“ podivil jsem se.

„Ano. Jsou všichni venku — v lijáku. Hnízda vypadají, jako by byla ze samých bílých mravenců, tlačí se jeden na druhého, lezou po sobě. Je jich tři, čtyři, pět — zkrátka moc. Strašně moc.“

MLčky jsme se na sebe se Starým Liuem podívali. To byla novinka, nové číslo programu bílých tvorů. Oba jsme měli zřejmě stejnou myšlenku. Vyšli jsme z poměrně bezpečné, a hlavně suché a vyhráté jeskyně do ledového deště, pod křižující se blesky, osvětlující v nepravidelných přestávkách veld pod námi a odrážející se v téměř souvislé hladině vody, z níž čněla jen nespočetná hnízda bílých mravenců. Opět jsem Starého Liua obdivoval. Vytrvalost a síla ducha byly důstojným partnerem nenávisti k Pánovi bílých mravenců, vrahovi jeho jediného syna!

O tom, co jsme se Starým Liuem v několika příštích hodinách, zkrhlí a promočení, viděli ve veldu, jsem nikdy s nikým nemluvil. Piši o tom- vlastně velmi nerad. Všechny ostatní události si může nedůvěřivý (ač, jak je povinností spisovatele neustále zdůrazňovat, laskavý) čtenář zjistit poměrně snadno, vyžádá-li si např. prostřednictvím studijního ústavu našeho Svazu novinářů příslušná čísla Nairobi News nebo Mezinárodní seizmologické zprávy, obírající se dosti podrobně nejen otázkou podivných otřesů půdy v okolí Hor, které se chvějí, ale i fialovým sloupem nad veldem, pokládaným buď za sopčící jícen vulkánu, požár pralesa, nebo dosud neznámý fenomén polární záře. v rovníkové krajině jistě velmi neobvyklý, a proto odborným tiskem vášnivě diskutovaný.

Nikdo kromě mne a Starého Liua však neviděl a nemůže potvrdit, že jsme na vlastní oči spatřili, jak se nad veld tiše sneslo obrovské těleso podivného nepravidelného tvaru, podobající se nejspíše obrovské vzducholodi s dlouhými tykadly, a jak se zastavilo několik metrů nad zemí jako gigantický černý stín. Spíše jsme tento Předmět tušili v občasných záblescích bouře a odhadovali jeho neuvěřitelné rozměry podle plochy veldu, kterou nám zakrýval. Brzy po objevení se Předmětu jsme zaslechli od hnízd bílých mravenců zvláštní, téměř hudební zvuk. podobný zpěvu nesčetných cvrčků. Ze sotva slyšitelného šumu se zvolna zesiloval, až naplnil celý veld a rozléhal se i nad svištěním vichru v bambusech i nad pleskáním lijáku — a vzápětí zase slábl a umkl. To je všechno. Můžete si myslet, že mne únavou a vyčerpáním šálily smysly - snad tomu tak opravdu bylo —, ale já vím, že jsem na zlomek vteřiny, než pohasl sinavý zážeh blesku, zahlédl na jednom z hnízd nadlidsky vysokou postavu ve skafandru s kulatou přílbou a s rozvětvenými pruty antény na ní. Bytost stála na vrcholu jednoho z kuželů a vztahovala ruce k Předmětu, vznášejícímu se tiše a bez pohybu nad veldem. Pak byla tma.

Když za okamžik projel oblohou na východě jeden z posledních blesků vzdalující se bouře, odrazil se v souvislé ničím nezakryté hladině vody, zaplavující veld. Po Předmětu nebylo ani stopy. Zmizel.

„Půjdu se podívat, můj mladší bratře, co se děje s bílými mravenci,“ oznámil Starý Liu, jako by to byla nejpřirozenější věc na světě.

Snažil jsem se ho přesvědčit, že má právo, a dokonce povinnost si odpočinout, že cesta bambusovým lesem v lijáku je přímo vražedná, že obhlídka těch bílých potvor klidně počká do rána. a chce-li se již mermomocí hned dozvědět, co s nimi je, aby poslal Jagonguu, některého z nosičů nebo mne. Všechno marné.

„Promiňte starému muži, můj mladší bratře,“ vysvětloval nevzrušeně, „ale věnoval jsem bílým mravencům a jejich vládcům více než dvacet let života. Snad je to myšlenka zrozená přáním, ale domnívám se, že opona nad Pány bílých mravenců a nad jejich hrou právě teď padá. Co je proti tomu únava pomíjejícího těla? Dvacet let jsem žil pro tento okamžik a chci jej také prožít. Zůstanu dokonce.“

Nemělo smysl starce přemlouvat. Ačkoli se mi nohy podlamovaly, šel jsem s ním — pokolikáté už? — znovu k veldu. Neodpustil jsem si ovšem poznámku, že se chováme jak blázni, Jagongua přece na vlastní oči viděl, že bili mravenci opustili svá hnízda a my pobořili hráz, která je oddělovala od ostatního světa. Jestli Pán bílých mravenců nebo inženýr

Schmidt dokázali ještě před požárem laboratoře „naprogramovat“ bílé tvory k útoku jedovatými kusadly proti lidem, pak at' nám Mšimba-Mšamba a všichni ostatní dobří i zlí duchové v téhle egyptské tmě pomáhají...

Lao Liu se vůbec nenamáhal odpovědět – snad mi ani odpovědět nemohl. Byl, ačkoli to všemožně skrýval a přemáhal, smrtelně unavený, sípěl a stěží popadal dech, takže jsem ho celou cestu podpíral, vlastně spíše nesl.

Konečně před námi zableskla hladina vody tam, kde byl ještě před několika hodinami vyprahlý písek a kamení. Lao Liu bez váhání přešel přes bambusové kmeny, které jsme skáceli, na veld, mezi hnízda bílých mravenců. Neměl jsem odvahu následovat ho. Zůstal jsem na okraji křovin a s obdivem sledoval na pozadí oblohy, občas jasně ozářené odcházející bouří, drobnou, sehnutou postavu, brodící se téměř po kolena v kalné vodě. Byl jsem tak zaujatý, že jsem zprvu ani nevnímal obnovení přestřelky v Centru. Výstřely se zdály vzdálenější, jako by přicházely z pralesa. Snad žoldnéři obklíčkovali sídlo Pána bílých mravenců.

Lao Liu se vrávoravě vypotácel ze zatopeného okraje veldu a stanul vedle mne. Nastavil dlaň, na níž cosi leželo.

„Mrtví, všichni mrtví. Rozpadají se při doteku jako ze-tlelé květiny,“ řekl třesoucím se, unaveným hlasem „Vidíte, můj mladší bratře? Ani jeden jediný posel bohů ze vzdálené hvězdy nezůstal naživu. I hnízda, ještě včera pevnější než skála, se dnes při doteku drolí a hrouť. Chcete se sám přesvědčit?“

„Ne, Lao Liue! Nechci. Ale jsem rád, že je s bílými mravenci tohoto druhu konec. Snad bohové vzdálené hvězdy poznali, k čemu měli být zneužiti. Snad pochopili, že tehdy, před propastí nekonečných milionů let, vsadili na špatnou kartu. Zemi ovládl člověk, ne bílí mravenci. Lao Liue.“

„Ano, ano...“ přikyvoval stařec, „s bílými mravenci je tedy konec. Ale já neměl, můj mladší bratře, úcty s bílými mravenci. Jejich pán zabíjel, ne oni!“

„Slyšíte, Lao Liue?“ položil jsem starci ruku na rameno a obrátil ho jemně tváří k -Centru, odkud teď téměř ustavičně rachotily samopaly a kulomety. Podle zvuku se zdálo, že i kulometné dvojče doktora Barnarda, vyňaté z vrtulníku, zasáhlo do pozemního boje. „Výstřely se vzdalují. Vypadá to, jako by se Pán bílých mravenců se svými věrnými nohsledy stahoval do posledního úkrytu v pralese, do podzemní atomové elektrárny. Myslím, že ho ani to nezachrání. Žoldnéři rozumějí svému řemeslu, Lao Liue!“

„Věřím vám! Ale já musím mít po těch dvaceti letech jistotu...“ zašeptal stařec. Poprvé jsem slyšel v jeho hlase strašnou únavu.

Jistota se dostavila dřív, než jsme mohli tušit.

V pralese, na opačné straně veldu, za Centrem, zaduněly tlumené exploze ručních granátů, probíjejících, jak jsem později usoudil, žoldnéřům cestu k podzemní elektrárně. Pak několik dávek ze samopalu a pak...

Pak se pod námi země pohnula, jako kdyby nastal konec světa. Prales za veldem se zdvihl do výšky, rozlétl na všechny strany a odhalil oslnivě žhnoucí kouli, zářící jasněji než slunce.

„K zemi!“ zařval jsem a jediným pohybem strhl starce s sebou dolů, do několika zachovaných metrů plastického příkopu. Pro jistotu jsem mu přidržel hlavu, aby ho nenapadlo podívat se do smrtící záře atomového slunce. Některý ze zoufalců Centra zvolil raději hromadnou sebevraždu — odstranil grafitové tyče, polykající záření uranových bloků a regulující průběh reakce. Došlo k výbuchu, který spolkl žhavým dechem žoldnéře i Pána bílých mravenců se všemi spoluviníky i nevinými oběťmi.

V několika vteřinách se přes nás přehnala tlaková vlna, udeřila nás jako beran a zaplavila vodou a blátem, promíseným kusy termitův bílých bytostí, teď lehkých a křehkých jako vosí hnízda. Žár, díky bohu, k nám nedosáhl.

Když se vše uklidnilo, popadl jsem Starého Liua pod rameny a pozdvihl na nohy.

„Musíme pryč, rychle pryč, Lao Liue! Nějakou dobu tu může být silně zvýšená radioaktivita. Pojdte — odejdeme za hřebeny Hor, které se chvějí. Tam budeme v bezpečí.“

Naposledy jsem se ohlédl. Ve světle plamenů rozmetaného a hořícího pralesa jsem viděl, že budovy Centra zmizely jako odfouknuty pohádkovým obrem. Zmizela i hnízda bílých mravenců — jen tu a tam se nad rozčeřenou hladinou rýsovala tlakovou vlnou pobořená kupka čehosi, co bylo ještě nedávno zřejmým svědectvím návštěvy cizích bohů. Všechno skončilo.

„Život... za ... život... můj ... mladší... bratře...“ vypravil ze sebe těžce Starý Liu, když jsme se trmáceli zpět do kopce bambusovým porostem, plným ulámaných a rozdrcených stvolů. „Život ... za ... život... oheň ..., za... oheň ... takové ... je ... kolo ... nepodplatné... můj ... mladší ...“

Potom omdlel. Byl lehký jako dítě, ale přesto jsem byl rád, když se bambusem prodrali poděšené nosiči s Jagon-guou. Přišli nám naproti.

## JITRO

Sestupovali jsme po západních svazích Hor, které se chvějí. Jejich název bude ostatně docela jistě brzy změněn v nějaký jiný, vhodnější. Lao Liu přes svoje protesty odpočíval na improvizovaných nosítkách. Jak se zdálo, vůbec Buchariho a Songu netížila. Nijak se netajili dobrou náladou, vyplývající z potěšitelného faktu, že se víceméně zdrávi a v pořádku vracejí z říše Pána bílých mravenců.

Stejně skvěle naložený byl i Bratříček, slonů, znovu a znovu s ustavičnými přídavky vyprávějící své největší dobrodružství s Příznakem smrti, jemuž statečně vytrhl vraždící jazyk. Obávám se, že mnoho mužů v širém okolí hor bude v příštích letech poslouchat tento příběh až do úplného omrzení...

„A víš ty vůbec, bwana, proč jsme z toho všeho vyšli se zdravou kůží?“ zeptal se posléze.

„Nemám tušení, přáteli Jagonguo,“ přiznal jsem.

„Nu přece... cožpak jsi zapomněl na moje kapandi? Hlídal nás sám pán bouře Mšimba-Mšamba, bwana!“

„Vážně? Směl bych se podívat na tvoje kapandi, Bratříčku slonů?“

Jagongua se chvíli ošíval, chvíli váhal, ale pak přece jen zdráhavě rozvázal šňůrku stahující ušmudlaný kožený váček a se zřejmou pýchou mi podal svůj mocný amulet, ozdobný špendlík ve tvaru slona posázeného strakatými broušenými kousky skla. Na zadní straně třeťky byl drobný nápis:

Bijoux de Bohème — made in CSSR

„Vidíš, bwana,“ upozorňoval mne s pýchou mahárádži, chlubicího se svým rodinným pokladem, „má vztyčený chobot — a to je moc dobré! Je to znamení štěstí.“

Vrátil jsem Jagonguovi jabloneckého tembo. „Opravdu, hrozně mocné kapandí, Bratříčku slonů! Ještě štěstí, žes byl s námi ...“

Já vím, že to byla lež, ale alespoň jednou jsem udělal někomu velikánskou radost ...

Svívalo. Krajina pojednou získala hloubku, objevily se barvy. Zaleskl se ohyb řeky. Právě před sebou jsme v dálce zahlédli malícké Lao Liuovy stany v táboře, kde jsem složil zraněného slona. Zbývala nám sotva hodina cesty.

Náhle mne Jagongua popadl za ruku.

„Bwana — podívej se — tembo! Není krásný?“

Podél okraje křovin, přecházejících ve vysokou travu, velebně, ale opatrně kráčel sloní býk. Ještě včera tu byla země smrti, země přinášející záhubu všemu živému. Slon se zastavil a nedůvěřivě si nás měřil malýma, chytrýma očkama.

„Je, Jagonguo, je moc krásný!“

Bratříček slonů vyprskl smíchy. „Bwana, jsi slepý jako pštrosí mládě, než vyleze ze skořápky! Tenhle tembo není vůbec krásný. Kulhá a má uražený pravý kel. Ale jestli chceš,“ spiklenecky se ke mně naklonil, „ukáži ti moc krásné bratříčky. Víš, kde je najdeme. Chceš, bwana?“

„Docela určitě chci, Jagonguo. Myslím, že právě teď nic tolik nepotřebuji jako vidět pár opravdu krásných tembo.“  
Za námi, nad Horami, které se chvějí, vycházelo slunce.

LUDVIK SOUČEK

PEVNOST BÍLÝCH MRAVENCŮ

Svazek č. 96

Ilustroval Václav Junek.

Obálku navrhl James Janíček.

Graficky upravil Jan Hejda.

Vydal jako svou 5033. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1976.

Odpovědný redaktor Josef Šubrt.

Výtvarný redaktor Jaromír Zápal.

Technická redaktorka Jitka Pavlíková.

Ze sazby písma Primus vysadila a vytiskla Severografia, n. p., závod 1, Liberec. 12,28 AA (text 11,19, ilustrace 1,79), 13,28 VA.

Náklad 66 000 výtisků

Pevnost bílých mravenců, 2. vydání (1. v Albatrosu). 13-803-76 14,54

Brožovaný výtisk 7,— Kčs

© Ludvík Souček, 1972

Illustrations © Václav Junek, 1976